

RAPPORT

ET HALVT ÅR MED KORONAKRISE I KULTURSEKTOREN

ERFARINGER OG FREMTIDSUTSIKTER

MENON-PUBLIKASJON NR. 131/2020

Av Leo A. Grünfeld, Nina Bruvik Westberg, Maria Kjøber Guldvik, Ole Magnus Stokke, Jonas Erraia, Caroline Aarre Halvorsen, Peter Booth, Terje Gaustad og Anne-Britt Gran

Forord

På oppdrag fra Kulturrådet har Menon Economics, i samarbeid med BI Centre for Creative Industries (BI:CCI) gjennom en rekke undersøkelser og kartlegginger sett på konsekvensene av koronakrisen på kultursektoren i 2020. I denne rapporten oppsummerer vi våre funn og presenterer en ny spørreundersøkelse som dekker store deler av sektoren.

Prosjektet er ledet av Leo Grünfeld (Menon), med Nina Bruvik Westberg (Menon) som operativ prosjektleder og Maria Køber Guldvik (Menon), Ole Magnus Stokke (Menon), Jonas Erraia (Menon) Caroline Aarre Halvorsen (Menon), Peter Booth (BI:CCI) og Terje Gaustad (BI:CCI) som prosjektmedarbeidere. Anne-Britt Gran har vært teamleder hos BI:CCI.

Vi takker Kulturrådet for et spennende oppdrag så langt, og for god oppfølging og interessante samtaler med Renate Enemark Bergersen, Monica Larsson, Erica Berthelsen, Bård Bie-Larsen og Espen Hernes.

Oslo, oktober 2020

Leo Grünfeld

Prosjektansvarlig

Menon Economics

Nina Bruvik Westberg

Operativ prosjektleder

Menon Economics

Anne-Britt Gran

Prosjektansvarlig

BI Centre for Creative Industries

Innhold

INNHold	2
SAMMENDRAG	4
1. INTRODUKSJON	7
1.1 Formålet med oppdraget	7
1.2 Analyser og vurderinger i fire rapporter som bygger på hverandre	8
1.3 Kultursektorens særtrekk og møtet med koronakrisen	8
1.4 Restriksjoner som har rammet sektoren	11
1.5 Kort om regjeringens avbøtende tiltak	11
1.6 Leseveiledning	13
2. KULTURSEKTOREN FØR KORONAPANDEMIEN	14
2.1 Kartlegging av kultursektoren før pandemien kom	14
2.2 Sektorens inntekter	15
2.3 Antall sysselsatte i sektoren	16
2.4 Kultursektorens fotavtrykk i økonomien	17
3. SPØRREUNDERSØKELSER OM PANDEMIEN VÅR OG HØST 2020	19
3.1 Kartlegging basert på spørreundersøkelser	19
3.2 Spørreundersøkelsen i mai 2020	19
3.3 Spørreundersøkelsen i september 2020	21
3.4 Hvem omfattes av de ulike kunst- og kulturfeltene i analysen av spørreundersøkelsene?	22
4. INNTEKTSKAP, NYE INNTEKTSMULIGHETER OG FORVENTNINGER	27
4.1 Det første møtet med pandemien: inntektskap i mars og april 2020	27
4.2 Individens inntektskap, nye inntektsmuligheter og forventninger fremover	28
4.3 Bedrifter/organisasjoners inntektskap, nye inntektsmuligheter og forventninger fremover	34
5. HVORDAN HAR AKTØRENE KOMPENSERT FOR TAP?	43
5.1 Individens måter å kompensere for bortfall i inntekt	43
5.2 Individens bruk av offentlige tiltak og behov for nye tiltak	44
5.3 Permittering av individer	48
5.4 Bedrifters bruk av offentlige tiltak og behov for nye tiltak	50
5.5 Bedrifter og organisasjoners bruk av permitteringer	53
5.6 Nærmere om søknader på Kulturdepartementets kompensasjonsordning	55
5.7 Bedrifters kompensasjon for faste kostnader (kontantstøtte-ordningen)	55
5.8 Bedriftene/organisasjonenes syn på utviklingen av kompensasjonsordningen for faste kostnader	57
6. KORONAKRISEN, YRKESSTATUS OG BEDRIFTER/ORGANISASJONERS OVERLEVELSE	58
6.1 Koronakrisen og kreativitet – en ny arbeidshverdag	58
6.2 Endringer i individens yrkesstatus fra før 12. mars til september 2020	59
6.3 Individens vurdering av bransjebytte	61
6.4 Endring i bedrifter/organisasjoners virksomhet	62
6.5 Bedriftene/organisasjonenes vurdering av bransjebytte	62
7. ERFARINGER SÅ LANGT OG UTSIKTER VIDERE	64
7.1 Det samlede inntektsbortfallet i kulturfeltene	64
7.1.1 Bokbransjen (litteratur)	65
7.1.2 Musikk	66
7.1.3 Scenekunst	67
7.1.4 Visuell kunst	67

7.1.5	Museum og kulturarv	68
7.2	Utsikter ut over 2021	69
7.3	Avsluttende om Kulturrådets rolle	71
8.	REFERANSER	73
	VEDLEGG A. NÆRMERE OM DE AVBØTENDE TILTAKENE	76
	VEDLEGG B. NACE-KODER	80
	VEDLEGG C. NÆRMERE OM ØKONOMISKE BEGREP I RAPPORTEN	83
	VEDLEGG D. MOTTAKERE AV INDIVIDUNDERSØKELSEN OG MIR-UNDERSØKELSEN	84
	VEDLEGG E. MOTTAKERE AV BEDRIFTS-/ ORGANISASJONSUNDERSØKELSEN	86
	VEDLEGG F. KARAKTERISTIKKER VED INDIVIDRESPONDENTER	87
	VEDLEGG G. KARAKTERISTIKKER VED BEDRIFTER/ORGANISASJONER	91
	VEDLEGG H. INNTEKT OG OMSETNING I 2019	97
	VEDLEGG I. INDIVIDERS BRUK AV OFFENTLIGE TILTAK	101
	VEDLEGG J. BEDRIFTER/ORGANISASJONERS BRUK AV OFFENTLIGE TILTAK	103

Sammendrag

Menon Economics og BI: Centre for Creative Industries (BI:CCI) har på oppdrag fra Kulturrådet vurdert konsekvensene av koronakrisen for kultursektoren.

I denne rapporten oppsummerer vi kultursektorens erfaringer med koronakrise gjennom de første seks månedene. Videre vurderer vi utsiktene for aktørene i sektoren langt inn i 2021, betinget på at pandemien legger tydelige føringer på kultursektorens aktivitet, også til neste år.

Kartleggingen av erfaringer så langt og utsikter videre er basert på to store spørreundersøkelser gjennomført i mai og september 2020. Begge undersøkelsene ble besvart av over 3000 kunst- og kulturutøvere, og rundt 900 kulturbedrifter/organisasjoner. Dette utgjør 13 prosent av alle utøvere/skapere som omfattes av medlemsorganisasjonene vi har kontaktet. Videre har vi en responsrate på 43 prosent av alle bedrifter/organisasjoner vi har kontaktet gjennom tilsvarende medlemsorganisasjoner.

Vi har fulgt næringen nærmest fra dag én av denne pandemien. Gjennom en serie med rapporter gjennom våren og sommeren har vi systematisk vurdert effektene av både begrensende og stimulerende tiltak. Inkludert denne avsluttende rapporten er det til sammen utarbeidet fem analyserapporter om virkninger av krisen for kultursektoren. I tillegg er det nylig utarbeidet en tilsvarende analyse for sektorene film og dataspill (Menon Economics, 2020). De ulike kunst- og kulturfeltene i sektoren er rammet med ulik tyngde. Vi har sett på og drøftet hvert av feltene for å få frem nyansene og sikre relevans.

Kjennetegn ved kultursektoren

Kultursektoren sysselsatte noe under 40 000 personer i 2019. Dersom man inkluderer filmbransjen nærmer man seg 45 000 sysselsatte. Sektoren har en verdiskaping (samlet lønn og overskudd i sektoren) på om lag 13 milliarder kroner i året. Det er dette som utgjør aktørenes samlede inntekt (ca. 350 000 kroner i gjennomsnitt per sysselsatt). I tillegg til å skape verdier i egen næring bidrar kultursektoren til at det skapes verdier og arbeidsplasser hos ulike typer leverandører. Vi viser at disse leverandørene sysselsetter 15 000 personer og skaper 15 milliarder kroner i verdiskaping per år. Det skapes med andre ord betydelige verdier indirekte gjennom ringvirkninger fra kultursektoren.

Kultursektoren preges av at en stor andel av aktørene opererer med en lappetepeøkonomi der inntekter hentes inn fra ulike kilder og der inntektene fra kulturell aktivitet svinger kraftig fra en periode til en annen.

Inntektstap i kultursektoren

Våre anslag viser at 32 prosent av kultursektorens inntekter har falt bort så langt i 2020. Dette er et litt lavere estimat enn våre tidligere anslag i mai (Grünfeld, et al., 2020) og skyldes primært informasjon hentet inn gjennom den seneste spørreundersøkelsen. Til sammenligning forventes inntektene å krympe med mellom 4 og 7 prosent for norsk økonomi, mens reiselivsnæringen har mistet 30 prosent av inntektene (NHO Reiseliv, 2020). Kultursektoren er med andre ord rammet på dramatisk vis.

Spørreundersøkelsen fra september viser at henholdsvis 77 og 81 prosent av individene og organisasjonene/bedriftene har opplevd et inntektstap siden 12. mars. Dette bildet er relativt likt fra mai-undersøkelsen. Nye digitale løsninger har i liten grad skapt nye inntekter, hverken for skapere/utøvere eller bedriftene/organisasjonene.

For individene (skapere, utøvere, o.l.) har inntektstapet så langt vært klart størst innen musikk (rundt 180 000 kroner i gjennomsnitt per september). Dernest kommer visuell kunst og scenekunst.

Bedriftene/organisasjonene i kultursektoren er svært ulike over en rekke dimensjoner. Et skille som er særlig viktig i forbindelse med koronakrisen er skillet på offentlig støtte over og under 60 prosent, fordi det definerer hva slags støtte bedriften er berettiget til. Rundt 35 prosent av respondentene i september-undersøkelsen er bedrifter/organisasjoner med en offentlig tilskuddsandel på 60 prosent eller mer, mens de resterende 65 prosentene har en tilskuddsandel på under 60 prosent.

Aktører med mindre enn 60 prosent offentlig støtte rapporterer langt høyere inntektstap enn de med over 60 prosent støtte (rundt 50 prosent tap mot knappe 10 prosent tap i september-undersøkelsen).

Forventninger om fremtidige inntektstap

I september forventet individene et noe lavere inntektsfall for hele året enn det de rapporterte i mai. I september forventet man et inntektstap ut 2020 på omtrent 35 prosent av forventet årsinntekt ved starten av året. Under forutsetning av at dagens smitteverntiltak videreføres ut 2021, har skaperne/utøverne et mer dystert fremtidsperspektiv. Da forventer de et inntektstap på 45 prosent neste år. Bedriftene/organisasjonenes syn på fremtidige inntektsmuligheter er svært likt det utøverne/skaperne gir uttrykk for. Det er aktørene innen scenekunst og musikk som vurderer utsiktene for 2021 som verst, mens bedriftene/organisasjonene innen litteratur og museum og kulturarv forventer det laveste inntektstapet.

Tiltak for å kompensere inntektsbortfallet

De første månedene var tiltakene som rettet seg mot kultursektoren i all hovedsak orientert mot å kompensere der arrangementer ble avlyst. Gjennom sommeren og tidlig høst 2020 har tiltakene gradvis rettet seg mer mot å kompensere for tap i forbindelse med gjennomførte arrangementer.

Avbøtende tiltak er særlig viktige for kultursektoren ettersom all live-aktivitet som samler tilskuere over et visst antall er forbudt eller sterkt begrenset. Samlet sett har Kulturdepartementet nå budsjettført ca. 2,4 milliarder kroner i avbøtende tiltak rettet mot kultursektoren for 2020. I tillegg tilføres aktørene midler gjennom ordninger administrert av NAV, Skatteetaten, Innovasjon Norge og GIEK/bankene. Samlet anslår vi at dette så langt utgjør ca. 500 millioner kroner. Vi anslår derfor at et sted mellom 40 og 50 prosent av inntektsbortfallet (6 milliarder kroner) nå vil bli møtt med kompenserende tiltak i år.

Aktørens måter å kompensere for bortfallet av inntekter

Regjeringen har iverksatt en rekke kompenserende tiltak, hvorav noen er spesielt rettet mot kultursektoren, men de fleste er generiske og retter seg mot alle, uavhengig av næring. Tiltaket *Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende* er det som er mest brukt av individene. Andelen som oppgir at de har benyttet dette økte markant til 23 prosent i september mot 13 prosent i mai. Videre har 25 prosent av individene blitt permittert siden 12. mars. Benyttelsen av de offentlige tiltakene har tiltatt siden mai. I underkant av en tredjedel av bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent av inntektene fra offentlig støtte i 2019 har beholdt tilskudd fra Kulturrådet. Rundt en femtedel har (også) brukt én eller flere andre offentlige tiltak, deriblant mottatt kompensasjon gjennom ordningene til Skatteetaten og Kulturdepartementet. Samtidig ser vi av dette også at bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent er hardest rammet, og hvor størst andel har måttet permittere (56 prosent).

Endring i yrkesstatus

Rundt 18 prosent av utøvere, skapere o.l. (individer) som jobbet med kunst og kultur på heltid forut for koronakrisen har nå skiftet status til deltidsarbeidende, arbeidsledig eller annet. Det er også en tilsvarende stor andel av de deltidsarbeidende kunstnerne som oppgir å nå ikke jobbe med kunst og kultur. I tillegg vurderte 17 prosent av utøverne, skapere o.l. i september å skifte bransje. Det er særlig scenekunstnerne som vurderer å skifte yrke i lys av tilstanden (23 prosent).

Mulige langsiktige effekter av koronakrisen for sektoren

Utøvere/skaperne har en lappeteppeøkonomi som i utgangspunktet gjør dem godt rustet til å håndtere kortvarige svingninger i inntekt, gitt at de finner alternative inntektskilder utenfor kultursektoren. Før sommeren var det få som benyttet seg av kompensasjonsordninger for selvstendige og frilansere. I september er det langt flere som benytter seg av ordningen, noe som kan skyldes at ordningen er bedre kjent.

En stor andel (10-20 prosent) av skaperne/utøverne har ifølge våre undersøkelser forlatt kunst- og kulturfeltene, men om det er midlertidig eller for godt er vanskelig å fastslå. Av de 2677 som jobbet helt eller delvis med kunst- og kulturfeltene oppgir 20 prosent at de ikke lenger har denne yrkesstatusen, og det er videre 12 prosent av dem som ikke lenger jobber innen kunst og kultur overhodet. Jo lenger krisen varer jo større vil den permanente exiten bli. Varer krisen ut 2021 tror vi at en god del skapere og utøvere vil forlate sektoren permanent. Hvor stort antallet blir er det vanskelig å anslå.

Enn så lenge er konkurstillene for bedriftene små. Svært få bedrifter er registrert konkurs innen kultur- næringene. Erfaring fra andre kriser viser at konkurstillene ikke vokser noe særlig i begynnelsen av kriser. Det tar tid før disse tallene øker. Det er vanlig at bedriftsstrukturen endres kraftig i forbindelse med kriser i næringer. Mange små og svake bedrifter faller fra uten nødvendigvis å gå konkurs. De større og mer solide vil ha lettere for å overleve. Slik sett vil det være naturlig å forvente at kultursektoren bli konsolidert i kjølvannet av en krise av denne typen. Bedriftene vil gjennomgående bli færre og større. Når tidene bedres vil det på nytt dukke opp små og innovative bedrifter og prosjekter som vil utfordre eksisterende aktører på kulturfeltet. Dette gjelder både arrangører, leverandører og kreative virksomheter. På lang sikt vil det som bestemmer sektorens evne til å levere kvalitet og vekst være menneskene og ikke nødvendigvis dagens bedrifter. Det er derfor vi skal være spesielt opptatt av hvor mange personer/arbeidstakere som kan tenkes å forlate sektoren permanent som følge av denne krisen. Dette er først og fremst et spørsmål om krisens varighet, men også et spørsmål om kvaliteten og treffsikkerheten i de avbøtende tiltakene/virkemidlene som tilbys aktørene i sektoren.

1. Introduksjon

Koronapandemien førte til at etterspørselen etter tjenester som krever fysiske møter mellom folk nærmest kollapset i løpet av få dager. Kunst- og kulturtjenester som krever fysiske møter eller bruk av arealer der folk samles i større grupper (teater, konserter, kino, utstillinger, festivaler, konferanser etc.) har så å si forvunnet på kort tid. For kultursektoren er dette et sjokk uten sidestykke. Kultursektoren er sammen med reiselivsnæringen den hardest rammede næringen. Vi står overfor nærmest uoverskuelige endringer i denne sektoren dersom ikke forholdene normaliseres innenfor rimelig tid.

Krisen som har oppstått i sektoren er dels et resultat av norsk politikk som begrenser møter mellom folk, og dels et resultat av at befolkningen selv velger å redusere kontakten med andre for å begrense egen og andres smitte. I tillegg hindrer andre lands tiltak at utøvere kan bevege seg over landegrensene. Det gjør det vanskelig å frakte inn og ut av landet, både artister, publikum og utstyr. Utviklingen i kultursektoren i kjølvannet av koronakrisen er i hovedsak knyttet til bortfall av inntekter og de konsekvenser dette medfører.

Norsk kulturråd (heretter Kulturrådet) støtter kunst- og kulturprosjekter over hele landet, driver utviklingsarbeid og er rådgiver for staten i kulturspørsmål. Gjennom støtte til profesjonelle kunstnere, arrangører, utgivere og ulike kulturvirksomheter bidrar Kulturrådet til at kunst og kultur skapes, dokumenteres, bevares og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Målet for arbeidet er at Norge skal ha et levende og mangfoldig kunst- og kulturliv. Kulturrådet forvalter statlige midler til kulturformål. I dag omfatter virksomheten Norsk kulturfond, Statens kunstnerstipend, Fond for lyd og bilde og oppgaver knyttet til museumsvirksomhet, FoU, kreativ næring og internasjonalt samarbeid.

Med dette som bakgrunn har Menon Economics og BI:CCI fått i oppdrag å vurdere konsekvensene av koronakrisen så langt, på vegne av Kulturrådet.

1.1 Formålet med oppdraget

Formålet med prosjektet er å øke Kulturrådets evne til å gi faktabaserte råd om håndtering av koronakrisen. Prosjektet skal besvare spørsmålet: Hvordan kan koronakrisens økonomiske konsekvenser for kultursektoren måles og analyseres i de kommende ukene og månedene?

For å kunne redegjøre for inntektsbortfallet og konsekvensene som følger av dette, er det behov for å gjennomføre analyser på fem områder:

- A. Rask etablering av kulturøkonomiens størrelse og sammensetning før krisen, samt hvordan aktørene er knyttet sammen gjennom vare- og tjenesteleveranser
- B. Jevnlig vurdering av tilstanden i sektoren splittet på relevante grupper/segmenter
- C. Vurdere effekten av eksisterende og fremtidige innskrenkende tiltak
- D. Vurdere effekten av eksisterende og mulige fremtidige avbøtende tiltak som stat og kommuner har iverksatt
- E. Gi råd om mulige andre tiltak som kan lette problemene i sektoren, samt vurdere Kulturrådets rolle: herunder effektivitet og gjennomførbarhet

I prosjektet er vi primært interessert i å få et statusbilde av kultursektoren som sammenfaller med Kulturrådets nedslagsfelt. Kulturrådets tilskuddsordninger og virkefelt er i all hovedsak rettet mot *musikk, litteratur, scenekunst og visuell kunst*, samt mot *museum og kulturarv*.

1.2 Analyser og vurderinger i fire rapporter som bygger på hverandre

Menon og BI: Center for Creative Industries (BI:CCI) har fulgt næringen nærmest fra dag én av denne pandemien. Ettersom oppdraget skulle være et hurtiggående prosjekt, med mål om å tilpasse seg Kulturrådets behov, er rekkefølgen på de endelige analysene justert noe:

Første del av oppdraget gikk ut på å etablere kulturøkonomiens størrelse og sammensetning før krisen (analyse **A**). I rapporten «Kultursektorens økonomi i Norge 2018» (Grünfeld L. A., Westberg, Guldvik, Erraia, & Gran, 2020) kartla vi kultursektorens økonomiske aktivitet. Nullpunktsmålingen er gjort med utgangspunkt i tall fra Menons regnskapsdatabase og data på enkeltpersonforetak fra SSB fra 2018, basert på populasjonen og inndeling av bransjer som BI:CCI og Menon etablerte i 2015 (Gran, Torp, & Theie, Kreativ næring i Norge 2008-2014, 2015).

Analyse **C** er svart ut med notatet «Koronakrisen og kultursektoren: Endringer i aktivitet i mars og april 2020» (Grünfeld, et al., 2020). Her ga vi en vurdering av hvordan korona-krisen hadde påvirket kultursektoren i Norge frem til utgangen av april 2020, med særlig fokus på effekten av de innskrenkende tiltakene. Denne analysen bygde på ovennevnte nullpunktsanalyse.

Analyse **B** er svart ut i form av to leveranser. I rapporten «Koronakrisens virkninger på kultursektoren: Resultater fra en spørreundersøkelse» (Westberg, Gran, Guldvik, & Stokke, 2020) presenterte vi en kartlegging av kultursektoren og de ulike aktørenes egen vurdering av inntektsbortfall basert på en spørreundersøkelse fra mai. Herunder inkluderes de ulike aktørenes bruk av offentlige tiltak. I denne rapporten gir vi et oppdatert bilde av kunstnere, kulturbedrifter og kulturinstitusjoner sine vurderinger av inntektstap og økonomiske utsikter basert på en spørreundersøkelse gjennomført i september. De ulike kunst- og kulturfeltene i sektoren er rammet med ulik tyngde. Vi har sett på og drøftet hvert av feltene for å få frem nyansene og sikre relevans.

I notatet «Vurderinger av tiltak for kulturnæringen under koronakrisen» (Grünfeld L., 2020) svarte vi ut analysene **D** og **E**. Her presenterte vi en systematisk drøfting av de avbøtende tiltakene som var blitt vedtatt før sommeren. Avbøtende tiltak for kultursektoren omfattet ordninger som ble iverksatt for å styrke næringslivet generelt og kultursektoren spesielt gjennom krisen, ved at de demper de negative effekten av smittevernstiltakene.

I denne sluttrapporten oppsummerer vi kultursektorens erfaringer med koronakrise gjennom de første seks månedene. Dette gjøres basert på de foregående arbeidene samt en ny stor spørreundersøkelse til aktørene i sektoren i september. Sistnevnte vurderer utsiktene for aktørene i sektoren langt inn i 2021. Rapporten inneholder også vår faglige vurdering av hvordan aktørene i næringen vil klare seg i tiden fremover dersom krisen trekker langt ut i 2021.

1.3 Kultursektorens særtrekk og møtet med koronakrisen

Kultursektoren er preget av lange historiske tradisjoner og handlingsmønstre som avspeiler disse. Det som skiller denne sektoren fra andre samfunnssektorer er ikke minst en bestemt forestilling om frihet; kunstnerisk frihet, kunstnernes autonomi, og det tilhørende armlengdes-prinsippet som offentlige eiere og det offentlige virkemiddelapparatet forventes å praktisere (kort sagt: ikke bestemme over kunstens form og innhold). Dette romantiske trekket – i epokal forstand – påvirker også hvordan sektoren forholder seg til økonomi. Økonomisk inntjening betraktes primært som sekundært det skapende arbeidet. Økonomisk inntjening og økt lønnsomhet er ikke overordnede mål i denne sektoren. Det betyr ikke at man er imot å tjene mye penger, men det som skapes bør ikke være markedsstyrt (kommersielt). Det er dog store forskjeller mellom kulturformene i sektoren, mellom visuell kunst, scenekunst, litteratur og musikk, der sistnevnte har størst kommersiell del. Disse forskjellene

avspeiles også i våre funn i denne rapporten om koronakrisen, der de organisasjonene med større andel av offentlig støtte kommer mye bedre ut av krisen enn de mer kommersielt rettede aktørene.

Det er betydelige forskjeller når det kommer til inntekspotensialet mellom såkalte skapende og utøvende kunstnere (dette skillet er gjenstand for diskusjon, men det er hensiktsmessig for å forklare noen bestemte økonomiske forskjeller her). Billedkunstnere, komponister og forfattere er typisk skapende kunstnere som produserer verk i eksemplarform, mens musikere og skuespillere er utøvende, det vil si de opptrer med både andres og egne verk i en rekke ulike distribusjonskanaler; på fysiske scener, i TV og radio, på festivaler og private arrangementer m.m. Dette reflekteres i inntektskildene til de ulike kunstnergruppene, der billedkunstnere alltid tjener minst, fulgt av forfatterne, mens skuespillere og musikere tjener betydelig mer på sine mange scener. Dette reflekteres også i tallmaterialet fra mai- og september-undersøkelsene våre (se Vedlegg H).

Det bringer oss til hvordan koronapandemien treffer de ulike kunst- og kulturfeltene forskjellig. I møtet med koronakrisen er det nettopp de utøvende kulturformene som ble først og hardest rammet, de menneskelige møteplassene mellom musikere, skuespillere og dansere og publikum. Arenaen og scenen, der våre eldste kulturformer fant sted i antikken, blir behandlet som stor smitterisiko. Også de stedsspesifikke kulturarenaene museum og gallerier ble først nedstengt, og bokhandlere og biblioteker fikk færre kunder og besøkende da færre mennesker beveger seg utendørs. Etter et halvt år med pandemien er det fremdeles de utøvende kulturformene og deres produksjonsapparat som lever under de strengeste restriksjonene med de største økonomiske konsekvensene.

Et viktig kjennetegn ved økonomien i denne sektoren er den såkalte «blandingsøkonomien». Det gjelder både blandingen av offentlige og private inntektskilder, og blandingen av mange arbeidsforhold og mange roller innad i en kulturbransje. Veldig mange kunstnere, her forstått i bred forstand, gjør veldig mange forskjellige ting for å livnære seg. Det er en slags lappeteppetøkonomi, som det så langt skulle vise seg å være vanskelig å få kompensert for i NAV-systemet under pandemien. Det er spesielt utbredt i de utøvende virksomhetene at kunstnerne både kan være fast ansatt i en institusjon/bedrift og i tillegg ha et enkeltpersonforetak som tilbyr mange forskjellige tjenester. For mange er de kunstnerrelaterte inntektene heller ikke nok til å leve av, og mange har derfor en jobb utenfor kultursektoren ved siden av.

Dette er vilkårene for kultursektoren når koronakrisen traff den, og i lesingen av denne rapporten må både kultursektorens kjennetegn, og de betydelige forskjellene mellom kunst- og kulturfeltene, tas i betraktning.

Utfordringer for kunst og kultur i tiden fremover

På lang sikt er det god grunn til å fremheve at **behovet for frie kulturelle uttrykk i samfunnet vil bli stadig større**. Kultursektoren har en viktig rolle i å samle folk, og behovet for fysiske møteplasser i en stadig mer digital verden kan for mange fremstå som enda viktigere. I regjeringens kulturmelding står det: «*Kulturens rolle i samfunnet blir viktigere. Samfunnet utviklar seg frå i stor grad å vere eitt stort fellesskap til å bli mange små. Menneske møtest fysisk i mindre grad enn før, og prosentdelen av unge som er ute med venner, går ned. Mindre fysisk samvær intensiverer utviklinga i retning av små fellesskap og digitale ekkokammer.*» (Meld. St. 8 (2018-2019)).

Det er behov for kunst- og kulturuttrykk for å ivareta perspektivene til innbyggerne i et stadig mer mangfoldig samfunn. Kunstneriske og kulturelle uttrykk er helt avgjørende for å vedlikeholde og utvikle samfunnskritikk og debattscener. Behovet for slik kritikk synes stadig økende i en verden der demokratiske verdier er under press og der populisme og innsnevring av individuelle rettigheter synes å få større oppslutning, også i den vestlige verden.

Videre vil etterspørsel etter fritidskonsum, der kultur og kunst står sentralt, vokse kraftig når inntektene øker. Sist, men ikke minst er det behov for kunstnerisk og kulturell produksjon og verdiskaping for å berike og utvikle den rene kommersielle delen av økonomien. Mye av det som selges som rene konsumvarer henter inspirasjon fra kultursektoren fordi kulturfeltet er bærer av sterke uttrykk som inneholder tydelige og ofte utfordrende verdier og perspektiver.

Kombinasjonen av globalisering og digitalisering gjør distribusjonen av kunst- og kulturuttrykk mindre påvirket av landegrenser. Felles kulturopplevelser på tvers av verdenshav og landegrenser bringer folk sammen og kan gi økt forståelse gjennom å gi lokale kunstuttrykk et globalt publikum. Globaliseringen legger til rette for mer profesjonelt bransjesamarbeid, og skjerper samtidig konkurransen. Samtidig trekker digitalisering også i retning av at publikum tilbys algoritmebaserte tilbud som favoriserer plattformenes egne produksjoner.

Digitalisering åpner for en rekke nye muligheter til å finansiere, produsere og formidle kultur. I den siste kulturmeldingen (Meld. St. 8 (2018–2019)), vies digitalisering en betydelig plass. Ett av ti kulturpolitiske mål som defineres i meldingen er fornying og omstilling: «*Kulturlivet skal fremje innovasjon og kunstnarisk risiko og utnytte moglegheiter som følgjer av teknologisk utvikling.*» Teknologisk utvikling har alltid utfordret og endret måtene vi deler og opplever kunst- og kulturuttrykk; fra boktrykkerkunst til oppfinnelser som gramofonen, radio, kino, fjernsyn, plater, kassetter, internett – ny teknologi har gjort det stadig lettere å produsere, dele, lagre, formidle og forbruke kunst og kultur. Digitaliseringen utfordrer og former forbruksvaner, og tvinger sektorer til å tilpasse sin produksjon og sine forretningsmodeller for å møte en ny tid. Strømming av musikk, film og TV har skapt helt nye forretningsmodeller i store deler av kultursektoren. Både musikk- og filmutredningen for KUD viste at digitaliseringen byr på betydelige utfordringer for norske aktører når det gjelder inntektspotensialet i de nye digitale plattformene. Mange tjener mindre enn før, og det er en større konsentrasjon om de få som tjener mer (Gaustad et al. 2018, Eidsvold-Tøien et al. 2019).

Et sentralt og meget bekymringsfullt trekk ved digitalisering og globalisering er den sterke markedsmekanismen som trekker i retning av at noen få store formidlere/aktører får dominere tilbudet av kulturelt uttrykk. Aktører som Netflix, Amazon, Spotify og lignende digitale tjenesteleverandører oppnår nærmest monopoler innenfor sine bransjer. Dette påvirker det kunstneriske mangfoldet, særlig i et lite land som Norge. Dette problemet kommer til å bli stadig tydeligere fremover, og statens rolle som fremmer av økt mangfold og styrking av norske uttrykk og norsk kulturproduksjon kan ikke bli vesentlig uten at staten involverer seg i nye vilkårene for digital distribusjon og konsumpsjon.

Koronakrisen kan ha bidratt til ytterligere endring i kulturforbruket i digital retning. Etter at fysiske møtepunkter ble midlertidig forbudt, fant mange nye, alternative måter å formidle kulturuttrykk. Mange konserter ble filmet og kunne ses på TV eller strømmes over internett, og en rekke museer tilbød digitale omvisninger i sine utstillinger. I en undersøkelse Opinion gjennomførte i mai, oppgir en tredjedel av respondentene at de har deltatt på et digitalt kulturarrangement i koronatiden (Opinion, 2020), en andel som senere har falt gradvis per måned (Opinion, 2020). Viljen til å betale for slike digitale tilbud har dermed gått ned i løpet av dette halve året, noe som er dårlig nytt for sektoren.

Demografiske endringer kan påvirke tilbudet av og etterspørselen etter kulturtilbud. SSBs framskrivninger viser en klar tendens til at den norske befolkningen blir eldre; samtidig trekker trenden i retning av sentralisering. Med færre boende i distriktene vil etterspørselen etter de desentraliserte kulturtilbudene falle, samtidig som det vil være færre til å produsere og formidle kunst og kultur i områder langt unna byene. Det vil gi større lokale og regionale ulikheter i kulturforbruket. Sysselsettingstall fra sektoren vitner allerede om en sentralisering i tilbudet;

63 prosent av de sysselsatte i kulturell og kreativ næring var i 2018 sysselsatt i fylker som omfatter de fire største byene (SSB, 2019). Oslo er klart størst, med hele 41 prosent av de sysselsatte.

Noen av kulturfeltene treffer i stadig mindre grad de unge. Det er fallende bruk av arenaer som biblioteker og kino, og denne aldersgruppen bruker mer og mer av fritiden sin på internett. Man treffer i tillegg dårlig de med innvandrerbakgrunn. Dersom ikke denne utviklingen snur, vil mange kulturinstitusjoner kunne svekke sin legitimitet og dermed skattebetalernes finansieringsvilje. I en fremtid der vi får stadig større press på offentlige finanser som følge av fallende petroleumsinntekter og aldring i befolkningen, er det risiko for at kultursektoren vil få reduksjoner i offentlig støtte dersom sektoren ikke kan vise til oppslutning og legitimitet i store deler av befolkningen.

1.4 Restriksjoner som har rammet sektoren

For å begrense smittespredning har norske myndigheter iverksatt en rekke nasjonale tiltak som på ulikt vis påvirker ulike deler av økonomien. Kultursektoren er en av næringene som er særlig påvirket gjennom forbud av kulturarrangementer, samt gjennom begrensninger på inn- og utreise i tillegg til innskrenkende tiltak i andre land. Den 12. mars 2020 ble det innført omfattende nasjonale tiltak for å stoppe smittespredningen av koronaviruset. Flere av tiltakene er generelle, mens enkelte tiltak rammer særlig kultursektoren. Siden 12. mars og frem til 12. oktober har det vært forbud mot kultur-, idretts- og andre arrangementer med mer enn 200 deltakere på utendørsarrangementer (Helsedirektoratet, 2020). Forbudet på mer enn 200 personer gjelder fortsatt for innendørsarrangementer. Fra 12. oktober ble det innført en rekke nasjonale lettelser, deriblant at man åpnet for at inntil 600 personer kan være til stede samtidig på utendørsarrangementer, fordelt på grupper på inntil 200 personer (Regjeringen, 2020). Frem til 6. mai og 15. juni var det også et forbud mot alle arrangementer med mer enn henholdsvis 50 og 200 personer.

I tillegg har det vært begrensninger på hvor nære hverandre personer kan oppholde seg på offentlige arrangementer. Fra og med 19. juni ble det presisert at én metersregelen gjelder fra skulder til skulder (snarere enn nese til nese) (Rushprint, 2020). Dette førte til at kinoer o.l. kun kunne ta i bruk hvert tredje sete, snarere enn annethvert. Sistnevnte regel ble også myket opp fra og med 12. oktober, per nå er det tilstrekkelig med ett sete imellom hvert fastmontert sete (Regjeringen, 2020).

Koronakrisen har også resultert i forbud og restriksjoner mot reiser inn og ut av Norge for folk som ikke har oppholdstillatelse eller har en kritisk grunn for opphold i Norge, mens utenlandsreiser som ikke er strengt nødvendig frarådes frem til 15. januar 2021 (Utenriksdepartementet, 2020).¹ Kultursektoren påvirkes av dette forbudet, både knyttet til å hente inn utenlandsk kompetanse, men også utenlandsreiser knyttet til både produksjon og distribusjon.

1.5 Kort om regjeringens avbøtende tiltak

For å motvirke de kraftige negative effektene av pandemien, har regjeringen etablert en rekke ordninger som skal styrke næringslivet generelt og kultursektoren spesielt gjennom krisen. Disse kalles gjerne for «avbøtende tiltak». Tiltakene er særlig viktige for kultursektoren ettersom all live-aktivitet som samler tilskuere over et visst

---

¹ Fra 15. juni ble det gjort unntak for nordiske land som tilfredsstillt smittekrav, mens det fra og med 15. juli ble gjort unntak for reiser til land i EØS/Schengen-området som tilfredsstillt de samme smittekravene (Utenriksdepartementet, 2020).

antall er forbudt eller sterkt begrenset. Inntekter fra slik aktivitet utgjør ryggraden i store deler av kultursektorens økonomi, herunder musikk, scenekunst, film og festivalaktivitet generelt.

Samlet sett har Kulturdepartementet nå budsjettført ca. 2,4 milliarder kroner i avbøtende tiltak i 2020 rettet mot kultursektoren. Ut av dette kan 700 millioner kroner tilføres for perioden 1. oktober og ut året. I tillegg til dette er aktørene tilført midler gjennom ordninger administrert av NAV, Skatteetaten, Innovasjon Norge og GIEK/bankene. Vi anslår at dette utgjør ca. 400 millioner kroner i 2020. Vi anslår at et sted mellom 40 og 50 prosent av inntektsbortfallet (6 milliarder kroner) nå vil bli møtt med kompenserende tiltak i år.

De avbøtende tiltakene har blitt introdusert og justert med jevne mellomrom i løpet av det siste halvåret. Det ble introdusert nye tiltak 21. september og disse tiltakene skal virke ut året, i tillegg var forskriften for stimuleringsordningen for kulturlivet på plass 19. oktober. I budsjett for 2021 er det satt av 2,5 milliarder kroner til kultur, frivillighet og idrett for avbøtende tiltak gjennom første halvår. Deretter vil regjeringen komme tilbake med oppdateringer i arbeidet med å bistå næringen gjennom krisen.

I Tabell 1-1 har vi oppsummert de tiltakene som er blitt rettet mot sektoren gjennom første halvår. Vi viser til Vedlegg C for en nærmere omtale av tiltakene.

Tabell 1-1 Oversikt over avbøtende tiltak og tilgjengelig ramme ut 2020 per 27. oktober 2020

Tiltak/tilskuddsordning	Forvalter	Ramme/tilført
Ordninger rettet mot kultursektoren		
Kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører (fra mars til oktober)	Kulturrådet	1,25 milliarder
Videreført kompensasjonsordning for arrangører (fra 1. oktober)	Kulturrådet	200 millioner
Tilskudd til museer, musikk- og scenekunstinstitusjoner	Kulturrådet	200 millioner
Nye (krise)stipendordninger for kunstnere	Kulturrådet	100 millioner
Kulturrådets faste ordninger (ikke tilbakekalling)	Kulturrådet	
Ny stimulansordning for kultursektoren (fra 1. oktober)	Kulturrådet	500 millioner
Andre tilskudd til etablerte ordninger (fra oktober)	Kulturrådet	75 millioner
Generelle ordninger		
Selvstendig næringsdrivende og frilansere: Kompensasjon for tapt inntekt	NAV	ca. 1220 millioner totalt. Grovt anslag på 100 millioner til kultursektoren
Ledighetstrygd for permitterte og arbeidsledige	NAV	-
Støtteordning for å ta permitterte tilbake i jobb	Skatteetaten	-
Låne- og garantiordninger med statlig risikoavlastning	GIEK/Bankene	50 milliarder. Kun en svært liten andel har gått til kultursektoren
Kontantstøtte for faste utgifter	Skatteetaten	-

1.6 Leseveiledning

Denne rapporten er bygget opp på følgende måte: I kapittel 2 gir vi en beskrivelse av kultursektorens økonomi og strukturelle egenskaper. I kapittel 3 beskriver vi utformingen av de to spørreundersøkelsene gjennomført i mai og september 2020. I kapittel 4 går vi først gjennom kultursektorens første møte med pandemien i mars og april, og presenterer inntektstapet som ulike deler av sektoren opplevde i disse månedene. Deretter presenterer vi respondentenes egne vurderinger av inntektstap og nye inntektsmuligheter, samt egne vurderinger av fremtidige inntekter, gitt en videreføring av tiltak per 10. september 2020 ut 2020 og 2021. I kapittel 5 ser vi på hvilke tiltak de ulike respondentene har brukt til å kompensere for inntektstap og hvilke typer tiltak de mener det er behov for, mens vi i kapittel 6 ser på endringer i yrkesstatus og virksomhetenes aktiviteter siden koronakrisen inntraff, samt hvorvidt de vurderer å bytte bransje i fremtiden. I det avsluttende kapitlet anslår vi kultursektorens inntektsbortfall så langt i 2020, samt gjør noen betraktninger rundt utsiktene for sektoren mot 2021.

2. Kultursektoren før koronapandemien

Omsetningen i kultursektoren i 2018 var på 39 milliarder kroner, tilsvarende én prosent av Fastlands-Norge. Størst omsetning finner vi innen bok- og musikkbransjen, mens verdiskapingen i disse to bransjene samt scenekunst var omtrent på samme nivå. Flest selskaper finner vi innen musikkbransjen. Bransjen bestod av 8000 foretak, hvorav rundt 80 prosent var enkeltpersonforetak (ENK). Til sammenlikning var det kun rundt 400 aktører i bransjen museum og kulturarv, i all hovedsak AS. Kultursektoren sysselsatte rundt 36 000 personer i 2018, hvorav 36 prosent var i ENK, mens de resterende var sysselsatt i en bedrift. Våre analyser peker på at den samlede 2018-omsetning i kultursektoren legger grunnlag for om lag 15 000 sysselsatte i leverandørnæringene (som for eksempel regnskapstjenester og kantinedrift), i tillegg til de 35 600 som er sysselsatt i sektoren. Dermed blir de samlede sysselsettingseffektene av næringens aktivitet over 50 000.

2.1 Kartlegging av kultursektoren før pandemien kom

I Menon-rapporten «Kultursektorens økonomi i Norge 2018» (Grünfeld L. A., Westberg, Guldvik, Erraia, & Gran, 2020) kartla vi kultursektorens økonomiske aktivitet. Nullpunktsmålingen er gjort med utgangspunkt i tall fra Menons regnskapsdatabase og data på enkeltpersonforetak fra SSB fra 2018. Populasjonen av aktører innen kultursektoren er videreutviklet basert på en rekke tidligere arbeider.

Regnskapsdatabasen består av årsregnskap og informasjon som er rapportert inn til Brønnøysundregistrene, og ansattetall fra a-ordningen, tidligere NAVs Aa-register. Innenfor offentlig sektor gjelder dette virksomheter som er definert som egne rettssubjekter. Kommunale og fylkeskommunale foretak er ikke egne rettssubjekter, men en del av kommunen og fylkeskommunen (SNL, 2015). Det betyr eksempelvis at kulturhus, bibliotek og kulturskoler eller institusjoner som tilhører kommunale etater (eksempelvis Munchmuseet i Oslo) ikke omfattes av regnskapsdatabasen. Tilsvarende gjelder statlige etater og virksomheter, som Den kulturelle Skolesekken (DKS), KORO, Riksteatret, Nasjonalbiblioteket og Norsk filminstitutt.

Det er også hentet inn tall på omsetning, antall sysselsatte og antall foretak for enkeltpersonforetak (ENK) fra Statistisk sentralbyrå (SSB), ettersom den kreative næringen har mange slike foretak. Tallene på antall enkeltpersonforetak, omsetning og sysselsetting i ENK som ikke er regnskapspliktige (kun bokføringspliktige), er aggregert på næringskode (NACE-kode). For disse tallene ligger SSBs egne beregninger til grunn for antall sysselsatte, antall foretak og omsetning (SSB, 2019).

I nullpunktsanalysen defineres kultursektoren med utgangspunkt i Kulturrådets eget nedslagsfelt. Kulturrådets tilskuddsordninger og virkefelt er i all hovedsak rettet mot *musikk, litteratur, scenekunst og visuell kunst*, samt mot *museum og kulturarv* i Museumsseksjonen. I samråd med Kulturrådet har vi derfor spisset populasjonen av foretak for å bedre samsvare med deres behov.

Vi har tatt utgangspunkt i populasjonen for alle foretak som dekkes av kreativ næring, og trukket ut de bransjene som samsvarer med ovennevnte Kulturrådets nedslagsfelt, som vist i til venstre i Tabell 2-1. Foretakene som ble definert til å tilhøre kultursektoren i omtalte rapport vil videre bli omtalt som kulturpopulasjonen. Øvrige bransjer i den kreative næringen, som ikke inngår i denne kartleggingen, er vist til høyre i samme tabell. Tabell 2-2 gir en oversikt over begrepsbruken i rapporten om kreativ næring, Kulturrådet og begrepene vi bruker i denne rapporten.

Tabell 2-1 Bransjer fra kreativ næring (Gran, Torp, & Theie, Kreativ næring i Norge 2008-2014, 2015) som inngår og ikke inngår i kartleggingen

Bransjer som inngår i kartleggingen	Bransjer som ikke inngår i kartleggingen
Musikk	Arkitektur
Bok	TV og radio
Kunst	Reklame og event
Museum og kulturarv	Aviser og magasiner
Scenekunst ²	Film
	Dataspill
	Design (under Visuelle virksomhet)
	Utdanning og undervisning (innenfor kreative næringen)

Tabell 2-2 Begrepsbruk i rapporten, i studien om kreativ næring (Gran, Torp, & Theie, Kreativ næring i Norge 2008-2014, 2015), og hos Kulturrådet

Begreper i denne rapporten	Begreper som Kulturrådet anvender	Begrepsbruk i kreativ næring-kategoriseringen fra 2015
Kunst	Visuell kunst	Visuell virksomhet; som er inndelt i underkategoriene design, kunst og museum
Scenekunst	Scenekunst	Utøvende virksomhet
Bokbransjen (eller bok/bøker)	Litteratur	Bokbransjen (eller bok/bøker)
Musikk	Musikk	Musikk
Museum og kulturarv	Museum og kulturarv	Museum og kulturarv

Vi viser til Vedlegg B for en liste over samtlige NACE-koder for alle bransjene som inngår i kartleggingen, samt en liste over NACE-kodene som utgjør dataene for ENK.

I denne kartleggingen presenterer vi tall for regnskapspliktige selskap fra 2018. De regnskapspliktige selskapene omfatter AS og andre lignende selskapsformer, men omtales heretter som AS o.a. For enkeltpersonforetak er 2018-tallene stipulert og tillagt en gjennomsnittlig årlig vekst fra 2014 til 2017, siden tall for 2018 ikke blir tilgjengelig fra SSB før til høsten 2020. Vi viser til Vedlegg B for en nærmere omtale av de økonomiske begrepene vi bruker til å beskrive kultursektoren i tall. I et verdikjedeperspektiv representerer ENK primært skapere og utøvere, mens AS o.a. primært representerer produksjon og distribusjon, samt støttfunksjoner til disse.

2.2 Sektorens inntekter

Total omsetning i kultursektoren i 2018 utgjorde 39 milliarder kroner. Dette tilsvarer under én prosent av produksjon i Fastlands-Norge (i basisverdi) samme år. Dersom vi fordeler omsetningen på ENK og AS o.a., finner vi at førstnevntes andel av omsetningen i det som her er definert som kultursektoren utgjorde 12 prosent i 2018.

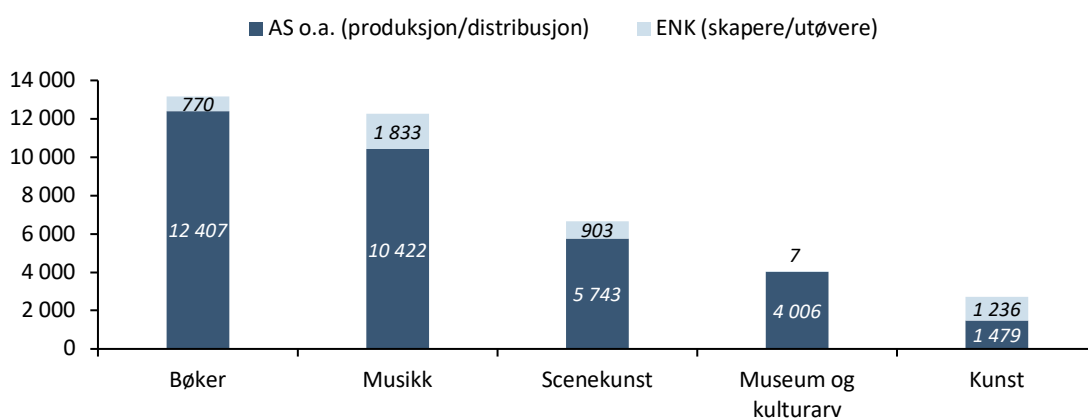
I Figur 2-1 har vi fordelt omsetningen på de fem bransjene som inngår i det vi har definert som kultursektoren. I 2018 var bokbransjen den største målt i omsetning, tett etterfulgt av musikkbransjen. Begge bransjene hadde en omsetning på mellom 12 og 13,5 milliarder kroner i 2018. Scenekunst hadde en samlet omsetning på om lag

² De offentlig finansierte orkestrene, deriblant Oslo-Filharmonien og Trondheim Symfoniorkester, inngår i bransjen utøvende virksomhet i «Kreativ næring 2008-2014», ikke i musikkbransjen.

6,5 milliarder kroner, mens museum og kulturarv og kunst hadde en samlet omsetning på henholdsvis 4 og i underkant av 3 milliarder kroner.

Dersom vi fordeler omsetningen innad i hver bransje på AS o.a. og enkeltpersonforetak (ENK) ser vi at sistnevnte gruppe er best representert innen kunst. Om lag halvparten av all omsetning i kunstbransjen genereres av ENK, altså i all hovedsak skapere og utøvere. For musikk og scenekunst står ENK for i underkant av 20 prosent av omsetningen, mens de står for rundt 6 prosent av omsetningen innen bokbransjen. For museumsbransjen utgjør omsetning fra ENK under 1 prosent og representerer enkeltpersonforetak i NACE-kodene som omhandler drift av ulike former for museer.³

Figur 2-1 Omsetning for AS o.a. (produksjon/distribusjon) og ENK (skapere/utøvere) i 2018, i millioner 2018-kroner⁴

Ettersom de ulike bransjene er svært ulikt representert av offentlige institusjoner, er det også interessant å se hvordan omsetningen fordeler seg mellom private og offentlige aktører.⁵ For bok-, kunst- og musikkbransjen utgjør omsetningen fra offentlige aktører inntil 5 prosent. Bildet ser derimot ganske annerledes ut for scenekunst og museum og kulturarv. I disse bransjene står offentlige institusjoner for henholdsvis 70 og 60 prosent av den totale omsetningen. Offentlig sektors rolle/potensial som buffer i kriser som denne, varierer derfor sterkt mellom de ulike kulturbransjene.

2.3 Antall sysselsatte i sektoren

Med sysselsatte mener vi ansatte i AS o.a., og ansatte og innehavere av ENK. Kultursektoren som helhet sysselsatte i 2018 36 000 personer. Dette utgjør rundt 1,3 prosent av sysselsettingen i fastlandsøkonomien samme år. Som tidligere påpekt utgjør ENK en stor andel av aktørene innen kultursektoren. Når vi ser på antall

³ Oversikt over hvilke koder er i Vedlegg A

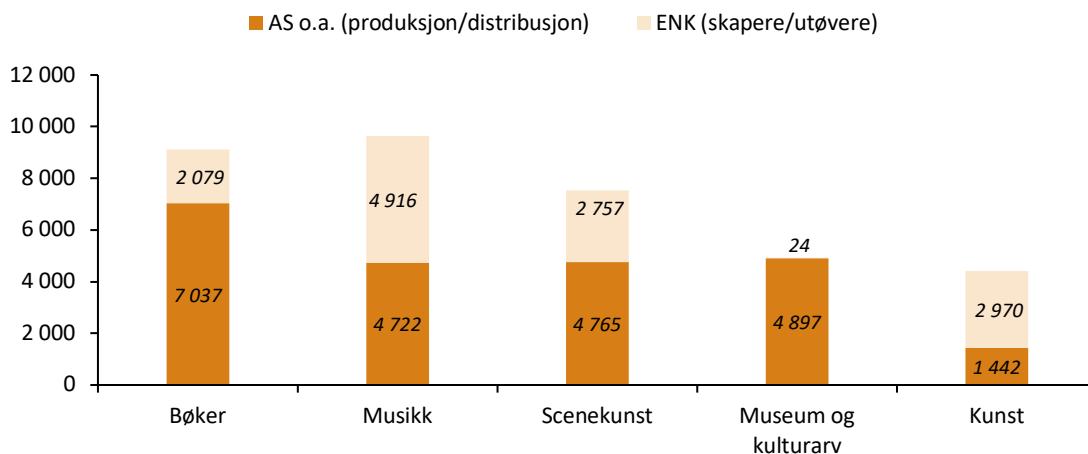
⁴ Bransjene inkluderer offentlige institusjoner som er organisert som AS, stiftelse eller lignende.

⁵ Ettersom enhetene i datamaterialet ikke ved enkelhet kan kategoriseres til å være offentlig eller private selskap, har dette blitt gjort som en manuell vurdering. Kategoriseringen er basert på de største selskapene (med omsetning på 10 millioner kroner eller mer) og vil gi et tydelig bilde av forskjeller i de ulike bransjene, men vil derved ikke være fullstendig uttømmende. Dette gjelder følgelig kun tallene fra regnskapsdatabasen.

sysselsatte, utgjør disse 36 prosent av det totale antallet sysselsatte innen kultursektoren, mens de resterende er i AS o.a. Antall sysselsatte for ENK er basert på SSBs beregning av antall sysselsatte.⁶

I Figur 2-2 har vi fordelt sysselsatte etter bransje og aktør, der antallet sysselsatte følger samme størrelsesorden som omsetningstallene. Flest sysselsatte finner vi innen bok og musikk. Det er særlig for musikk at det er mange ENK. Vi minner om at tallene ikke omfatter sysselsatte i kommunale foretak eller som tilhører kommunale etater, deriblant sysselsatte ved biblioteker, kulturhus og kulturskoler.

Figur 2-2 Antall sysselsatte i AS o.a. (produksjon/distribusjon) og ENK (skapere/utøvere) for 2018⁷

2.4 Kultursektorens fotavtrykk i økonomien

Aktiviteten i ulike næringer i økonomien er tett bundet sammen. Det betyr at endring i etterspørsel fra en næring vil påvirke aktiviteten i andre næringer og vil påvirke norsk skatteinnngang. Vi kvantifiserer disse effektene ved hjelp av en analyse av næringens bredere økonomiske fotavtrykk.

Etterspørselen fra kultursektoren har to umiddelbare effekter. For det første understøttes sysselsetting i næringen, gjennom ansettelse av kunstnere, betjening i bokhandlere og ansatte på museer. For det andre vil næringen øke sin etterspørsel etter varer og tjenester fra andre næringer. I første omgang vil etterspørselen fra kultursektoren understøtte sysselsetting hos de direkte leverandørene til næringen. Dette gjelder alt fra regnskapstjenester til kantinedrift. Samtidig etterspør også leverandørene varer og tjenester lenger nede i verdikjeden. I tillegg vil sysselsatte bruke sin lønn i butikker og andre steder. Vi har modellert etterspørselsimpulsen fra kultursektoren til sine leverandører og dens effekter på sysselsetting med bakgrunn i Statistisk sentralbyrås (SSB) kryssløpsanalyse. SSBs kryssløpsmatrise viser omfang av leveranser, sysselsetting, skatter og avgifter, samt import og eksport i 64 NACE-næringer. Med bakgrunn i SSBs kryssløpsanalyse har Menon

⁶ SSB (2019) beregner sysselsatte basert på et gjennomsnitt av tallet på sysselsatte ved slutten av fem utvalgte måneder i året. Antall sysselsatte kan avvike fra det som er publisert i arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og nasjonalregnskapet (NR), grunnet forskjeller i kilder og gjennomsnittsberegninger. I næringer der sysselsatte ikke blir innhentet gjennom datafangsten til strukturstatistikkene, slik tilfellet er for deler av kultursektoren, beregnes sysselsatte ut fra antall ansatte i Virksomhets- og foretaksregisteret. Ifølge SSB (2019) vil «personer med mer enn ett arbeidsforhold [...] kunne være talt med som sysselsatt i flere næringer».

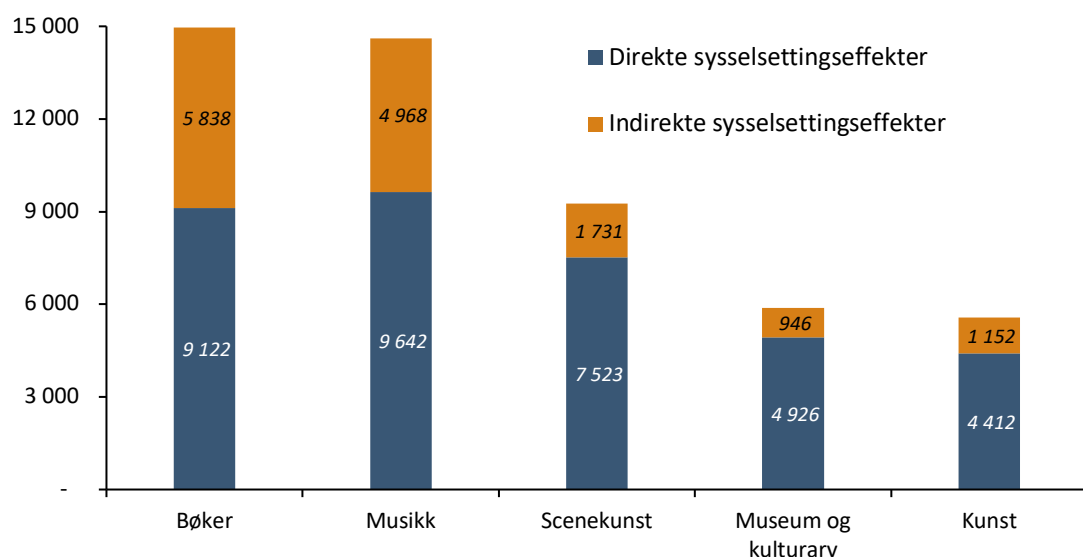
⁷ Bransjene inkluderer offentlige institusjoner som er organisert som AS, stiftelse eller lignende.

utarbeidet en ringvirkningsmodell hvor vi beregner sysselsettings- og verdiskapingseffekter av ulike former for tiltak eller endringer.

Teknisk sett kan man si at omsetningen til hvert foretak i hele verdikjeden kan deles opp i fire ulike kategorier: norske varekjøp, utenlandske varekjøp, driftsresultat og lønnskostnader. Summen av de to sistnevnte utgjør det som kalles verdiskaping, mens norske varekjøp danner omsetning for bedriftene i neste ledd av verdikjeden. Summen av kultursektorens verdiskaping og verdiskaping i neste ledd utgjør de samlede verdiskapingseffektene.

Våre analyser peker på at den samlede 2018-omsetning på om lag 39 milliarder kroner i kultursektoren legger grunnlag for om lag 15 000 sysselsatte i leverandørnæringene, i tillegg til de 35 600 som er sysselsatt i sektoren. Dermed blir de samlede sysselsettingseffekter av næringens aktivitet over 50 000. Figur 2-3 viser fordelingen av disse effektene på undergruppe og på direkte (sysselsatt i kultursektoren) og indirekte effekter (sysselsatt i leverandørnæringene).

Figur 2-3 Sysselsettingseffekter fra ulike bransjer i form av antall sysselsatte

Ikke overraskende kommer de største indirekte effektene fra de næringene som har flest sysselsatte. Mer interessant er det imidlertid at mens de indirekte effekter fra litteratur- og musikkbransjene er om lag 50 prosent av de direkte effektene, er det mye lavere for scenekunst, visuell kunst og museumsaktivitet. Dette skyldes at det i disse bransjene er relativt lave vare- og tjenestekjøp fra andre næringer, hvilket er det som genererer indirekte effekter. Her er det for øvrig store forskjeller mellom offentlige og private aktører innen scenekunst, der de offentlige institusjonene har en rekke slike leverandørfunksjoner «in house», mens private teatre leier dem inn til hvert prosjekt.

I tillegg til sysselsetting legger aktiviteten i kultursektoren også grunnlag for verdiskaping i de tilgrensende leverandørnæringene. De samlede årlige verdiskapingseffekter for 2018 fra kultursektoren er på om lag 28 milliarder 2018-kroner, og fordeler seg på 13 milliarder 2018-kroner i kulturbedriftene og om lag 15 milliarder 2018-kroner i leverandørnæringene. Dette tilsvarer en norsk verdiskapingsandel på 74 prosent.

3. Spørreundersøkelser om pandemien vår og høst 2020

Status i kultursektoren er kartlagt ved hjelp av to runder med spørreundersøkelser til aktører innen kunst- og kulturfeltene *musikk, litteratur, scenekunst og visuell kunst*, samt *museum og kulturarv*. Den første kartleggingen ble gjort i mai 2020, mens den andre kartleggingen ble gjennomført i september 2020. Mai-undersøkelsen ble besvart av 3 052 enkeltindivider og 971 bedrifter og organisasjoner, mens september-undersøkelsen ble besvart av 3 168 individer og 990 bedrifter og organisasjoner. Begge undersøkelsene er så langt vi vet de mest omfattende undersøkelsene i kultursektoren i nyere tid.

3.1 Kartlegging basert på spørreundersøkelser

Vi har i denne rapporten definert kultursektoren med utgangspunkt i Kulturrådets eget nedslagsfelt. Kulturrådets tilskuddsordninger og virkefelt er i all hovedsak rettet mot *musikk, litteratur, scenekunst og visuell kunst*, samt mot *museum og kulturarv*. Det er viktig å presisere at denne kartleggingen dermed ikke omfatter hele kultursektoren.

Kultursektoren består av et bredt spekter av aktører. Som vi så i rapporten «Kultursektorens økonomi i Norge 2018» (Grünfeld L. et al., 2020) kan disse grovt sett deles inn etter selvstendig næringsdrivende/frilanser, som opererer gjennom enkeltmannsforetak, og større aktører, som bedrifter/organisasjoner organisert som AS, stiftelser, osv. Vi har kartlagt status i kultursektoren fra begge disse ståstedene. I tillegg har vi kartlagt perspektivet til de ansatte i private og offentlig eide organisasjoner og bedrifter.

Det at undersøkelsene utføres på tvers av kunst- og kulturfelt er en betydelig styrke, da det muliggjør sammenligning mellom felt. Den store oppslutningen om å besvare undersøkelsen, både blant individer og organisasjoner, vitner om at kartleggingen oppfattes som viktig av sektoren selv. Samtidig er det begrensninger for hva vi kan belyse innenfor dette prosjektet, hva gjelder nyanser mellom og innad de ulike kunst- og kulturfeltene.

3.2 Spørreundersøkelsen i mai 2020

Status i kultursektoren i mai ble kartlagt ved hjelp av spørreundersøkelser til aktører innen kunst- og kulturfeltene *litteratur, scenekunst og visuell kunst*, samt *museum og kulturarv*. Undersøkelsene er satt opp i sammenheng med MIR-undersøkelsen, som dekker feltet *musikk*.

Litteratur, scenekunst, visuell kunst og museum og kulturarv

Vi har utformet to spørreundersøkelser, én til individer og én til bedrifter/organisasjoner. Spørreundersøkelsene er sendt ut gjennom medlemsorganisasjoner på feltet og til søkere i Kulturrådets kontaktregister for perioden 2018-2020. I samråd med Kulturrådet har vi identifisert medlemsorganisasjonene som omfattes av ovennevnte kunst- og kulturfelt. Medlemsorganisasjonene kan grovt deles inn etter hvorvidt medlemmene er individer (se Vedlegg D) eller bedrifter/organisasjoner (se Vedlegg E), og de har fått tilsendt en spørreundersøkelse i tråd med dette. Det er ikke mulig å dele Kulturrådets kontaktregister opp etter hvorvidt søkeren søker på vegne av seg selv (ENK, frilans, osv.) eller på vegne av en organisasjon/bedrift. Respondentene har derfor i stedet valgt hvilken av de to spørreundersøkelsene personen ønsker å besvare. Til sammen er det dermed sendt ut fire unike spørreundersøkelser. Basert på kommunikasjonen med ulike respondenter ser vi det som lite sannsynlig at én person har besvart to av individundersøkelsene. Tilsvarende vurderer vi det for bedrifter/organisasjoner. Vi har derfor slått sammen svarene fra utsendelsen gjennom medlemsorganisasjonene og Kulturrådet. Heretter

omtaler vi derfor spørreundersøkelsene som to spørreundersøkelser: **individundersøkelsen** og **organisasjons-/bedriftsundersøkelsen**.

Medlemsorganisasjonene sendte ut spørreundersøkelsene med oppfordring til sine medlemmer torsdag 7. mai 2020, eller litt senere. Samtlige har purret én til to ganger. Undersøkelsene ble stengt ned 15. mai. Respondenter i Kulturrådets kontaktregistre mottok undersøkelsen mandag 11. mai, deretter to purringer før undersøkelsen ble stengt ned 21. mai.

Spørreundersøkelsen til individer ble sendt ut til 12 506 individer fordelt på 20 organisasjoner. Spørreundersøkelsen til bedrifter/organisasjoner ble sendt til 799 medlemmer fordelt på ni organisasjoner. I tillegg fikk samtlige 6 648 søkere i Kulturrådets kontaktregistre tilsendt en lenke med valg om å svare på individ- eller bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen.

Til sammen svarte 2 155 personer på individundersøkelsen i mai. Sammenligner vi det opp mot antall medlemmer i individorganisasjonene som har mottatt undersøkelsen (14 176 individer), tilsvarer det en svarprosent på 17 prosent.⁸ Vi antar at samtlige individer som har besvart individundersøkelsen til Kulturrådets kontaktregister også er medlemmer av nevnte medlemsorganisasjoner. Samtidig vet vi også at flere individer er medlem av flere medlemsorganisasjoner. Dette gjelder særlig innenfor det visuelle kunstfeltet hvor medlemmer kan ha fått undersøkelsen både gjennom mer spissede organisasjoner og gjennom paraplyorganisasjonen Norske Billedkunstnere.⁹ Enkelte mottakere av spørreundersøkelsen har også meddelt at de er pensjonister, og har vurdert det dithen at undersøkelsen ikke er ment å fange opp dem. Den reelle svarprosenten for de aktørene som har erfart et inntektsbortfall er dermed trolig noe høyere.

Til sammen svarte 578 aktører på bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i mai. Sammenligner vi det opp mot antall medlemmer i organisasjonene som har mottatt undersøkelsen (799 bedrifter/organisasjoner), tilsvarer det en svarprosent på 72 prosent.¹⁰ Vi antar også her at samtlige bedrifter/organisasjoner som har besvart organisasjons-/bedriftsundersøkelsen til Kulturrådets kontaktregister også er medlemmer av nevnte medlemsorganisasjoner. Det vil også for bedriftene/organisasjonene kunne være noe overlapp i medlemsmassen, da medlemmer i for eksempel Spekter også kan være medlemmer i mer spesialiserte medlemsorganisasjoner, som Norsk Teater- og orkesterforening (NTO) og Museumsforbundet.

Vi viser til avsnitt 3.4 for en nærmere omtale av svarprosent fordelt på kunst- og kulturfelt, der vi også sammenlikner mai- og september-undersøkelsene.

Musikk

Utsendelsen av undersøkelsen gikk til medlemmene i medlemsorganisasjonene til Musikkindustriens næringsråd (MIR), til Norsk musikkråd og til Kulturrådets database for søkere av musikkordningene (se Vedlegg D). Undersøkelsen for musikk i mai ble gjennomført på initiativ fra MIR, og var i felt fra 30. april til 11. mai 2020 (Gran et al., 2020). Totalt fikk 3057 enkeltpersoner og 666 selskaper lenken via sine organisasjoner. Vi legger her til grunn at alle i Kulturrådets database også er medlem av en av MIRs medlemsorganisasjoner, slik at vi kun teller utsendelser til medlemmer i organisasjonene. 1 549 frivillige lag og foreninger fikk også lenken via Norsk

---

⁸ Antall medlemmer fordelt på antall organisasjoner er vist i Vedlegg D.

⁹ Medlemmer i Norske Grafikere, Norske tekstilkunstnere, Norsk billedhoggerforening, Landsforeningen Norske Malere, Unge kunstneres forbund og Tegnerforbundet er også medlem av Norske Billedkunstnere.

¹⁰ Antall medlemmer fordelt på antall organisasjoner er vist i Vedlegg E.

musikkråd, som ønsket å delta i prosjektet, men kun 19 av disse har besvart. Etter datarensing gjenstår totalt 1 164 personer som har besvart hele spørreskjemaet.

Merk at i denne undersøkelsen kunne den samme personen svare både som enkeltindivid (ansatt, frilanser eller selvstendig næringsdrivende) og som selskap, fordi man ønsket å undersøke hvor stor del av bransjen som spiller på flere slike strenger og hva som kjennetegner disse aktørene. 126 personer, 11 prosent av alle som har svart, har besvart undersøkelsen både på vegne av et selskap og som enkeltperson. Disse opptrer da som respondenter to ganger; det gir 897 respondenter som har besvart undersøkelsen som enkeltperson og 393 som har besvart den som selskap. Det betyr at det er færre mennesker (1 164) enn såkalte «enkeltpersoner» (ansatte, frilansere og selvstendig næringsdrivende) og selskaper til sammen (1 290), som har besvart MIR-undersøkelsen. I en bransje der mange opptrer i forskjellige roller gir dette et relativt representativt bilde av arbeidsforholdene. Det gir da en svarprosent på 29 prosent for enkeltindivider og 59 prosent for selskaper (ekskl. Norsk musikkråds lag og foreninger).

3.3 Spørreundersøkelsen i september 2020

Undersøkelsene i september ble utformet og sendt ut i tilsvarende format som i mai med unntak av at musikkorganisasjonene er inkludert i samme utsendelse. Organisasjonene innen musikk-feltet er imidlertid ikke delt opp etter hvorvidt de i hovedsak omfatter individer eller bedrifter/organisasjoner.

Medlemsorganisasjonene sendte ut spørreundersøkelsene med oppfordring til sine medlemmer torsdag 10. september 2020, eller litt senere. Samtlige har purret én gang. Undersøkelsene ble stengt ned 25. september. Respondenter i Kulturrådets kontaktregistre mottok også undersøkelsen torsdag 10. september, etterfulgt av to purringer før undersøkelsen ble stengt ned 25. september.

Spørreundersøkelsen til individer ble sendt ut til 14 176 individer fordelt på 21 organisasjoner, mens undersøkelsen til bedrifter/organisasjoner ble sendt til 1 322 medlemmer i 10 organisasjoner. I tillegg fikk samtlige 9 861 søkere i Kulturrådets kontaktregistre tilsendt en lenke med valg om å svare på individ- eller bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen. Som nevnt fikk respondentene gjennom organisasjoner innen musikk-feltet valget om hvilken av de to undersøkelsene de ønsket å svare på.

Til sammen har 3 168 personer svart på individundersøkelsen i september. I individundersøkelsene har respondentene oppgitt hvilket kunst- eller kulturfelt de i hovedsak arbeider innenfor. Ettersom vi ikke har oversikt over hvordan respondentene innen musikk fordeler seg på de ulike kategoriene, ser vi bort ifra disse når vi vurderer svarprosenten. 1 828 individer har krysset av for andre felt enn musikk. Sammenligner vi det opp mot antall medlemmer i organisasjonene som har mottatt undersøkelsen, tilsvarer det en svarprosent på 13 prosent.¹¹ Dette er noe lavere enn svarprosenten på undersøkelsen i mai, som ble anslått til 17 prosent. Igjen er det viktig å påpeke at den reelle svarprosenten trolig er høyere grunnet overlapp i medlemsmassen. I tillegg ble september-undersøkelsen sendt til medlemmer av Norsk forfattersentrum, som antas å overlappes med flere av de andre organisasjonene på feltet.

Til sammen har 990 aktører svart på bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i september. Dersom vi også her ser bort fra aktørene som har krysset av på at deres virksomhet primært er tilknyttet musikk, har 565 aktører svart.

---

¹¹ Antall medlemmer fordelt på antall organisasjoner er vist i Vedlegg C. Som nevnt antar vi her at samtlige individer som har besvart individundersøkelsen til Kulturrådets kontaktregister også er medlemmer av nevnte medlemsorganisasjoner.

Sammenligner vi det opp mot antall medlemmer i organisasjonene som har mottatt undersøkelsen, tilsvarer det en svarprosent på 43 prosent¹² sett opp mot 72 prosent i mai. Nedgangen i svarprosent må sees i sammenheng med at Virkes medlemsmasse på 523 ikke ble tatt med i vurderingen i mai, ettersom de da ikke fikk videreformidlet undersøkelsen. Samtidig er det rimelig å anta at disse medlemmene har mottatt undersøkelsen gjennom andre kanaler, og at svarprosenten dermed vil være noe undervurdert i september sammenlignet med mai. Igjen vil det også kunne være noe overlapp i medlemsmassen blant bedrifter/organisasjoner, da medlemmer i for eksempel Spekter og Virke også kan være medlemmer i mer spesialiserte medlemsorganisasjoner, som Norsk teater- og orkesterforening (NTO) og Museumsforbundet.

1 340 musikere og 425 musikkbedrifter/-organisasjoner har svart på spørreundersøkelsene som ble sendt ut i september. Ut ifra informasjonen fra MIR-undersøkelsen, omtalt i avsnitt 3.2, er det 3 057 enkeltpersoner og 666 selskaper som mottok undersøkelsen via sine organisasjoner. Dette utgjør en svarprosent i september på henholdsvis 44 og 64 prosent.

3.4 Hvem omfattes av de ulike kunst- og kulturfeltene i analysen av spørreundersøkelsene?

I dette avsnittet ser vi først nærmere på svarprosentene fordelt på kunst- og kulturfelt, og der vi sammenligner mai- og september-undersøkelsene. Deretter beskriver og sammenlikner vi ulike karakteristikk for respondentene i mai og september for å se på eventuell variasjon i utvalgene som har besvart undersøkelsene.

Det er viktig å være klare over at respondentene som har besvart undersøkelsene kan ha en overrepresentasjon av aktører som er spesielt hardt truffet av restriksjonene og koronakrisen, og de kan derfor ha vært spesielt motiverte for å besvare undersøkelser om koronasituasjonen. Dette betyr igjen at deres svar kan innebære en overvurdering av hvor hardt sektoren generelt er rammet.

Svarprosent etter kunst- og kulturfelt og endringer fra mai til september

I individundersøkelsene har respondentene oppgitt hvilket kunst- eller kulturfelt de i hovedsak arbeider innenfor, mens bedrifter/organisasjoner har oppgitt hvilket kunst- eller kulturfelt de primært er tilknyttet. Det er disse valgene som ligger til grunn for kategoriseringen av individer og bedrifter/organisasjoner etter kunst- og kulturfeltene *musikk, litteratur, scenekunst, visuell kunst, museum og kulturarv*, i tillegg til «annet».

Tabell 3-1 viser fordelingen av respondenter etter kunst- og kulturfelt for hver aktørgruppe i undersøkelsene som ble sendt ut i henholdsvis mai og september. Til sammen har 3 168 individer og 990 bedrifter/organisasjoner svart på spørreundersøkelsene i september 2020. Dette er omtrent tilsvarende antallet respondenter på spørreundersøkelsen i mai, hvor 3 052 individer og 971 bedrifter/organisasjoner svarte. Individene som omfattes av kategorien «annet» representerer både i undersøkelsen i mai og september i hovedsak individer som arbeider innen film og TV, foto, eller som jobber på tvers av kunstfelt. Bedriftene og organisasjonene kategorisert under kunstfeltet «annet» omfatter både virksomheter som opererer med en kombinasjon av de angitte kunstfeltene, men også aktører fra et bredt spekter av andre kunstfelt. Eksempler på kunstfelt som går igjen i kategorien «annet» er film, sceneteknisk produksjon og kino.

---

¹² Antall medlemmer fordelt på antall organisasjoner er vist i Vedlegg D. Som nevnt antar vi her at samtlige bedrifter/organisasjoner som har besvart bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen til Kulturrådets kontaktregister også er medlemmer av nevnte medlemsorganisasjoner.

Tabell 3-1 Antall respondenter på individundersøkelsen og bedrifts-/organisasjonsundersøkelsene etter kunst- og kulturfelt i mai og september 2020

Kunst- og kulturfelt	Antall individer		Antall bedrifter/organisasjoner	
	Mai	September	Mai	September
Visuell kunst	917	698	133	82
Scenekunst	584	547	150	182
Litteratur	476	403	77	73
Museum og kulturarv	29	19	102	105
Musikk	897	1 340	393	425
Annet	149	161	116	123
Totalt	3052	3 168	971	990

Videre viser Tabell 3-2 den beregnede svarprosenten totalt og per kunst- og kulturfelt. Som nevnt er disse andelene beregnet ut fra hvilket felt respondentene selv oppgir sett opp mot medlemmene til de ulike medlemsorganisasjonene. Før vi kommenterer på endringer i svarprosent er det verdt å merke seg følgende skjevheter i svarprosenten i september for individer innen litteratur og bedrifter/organisasjoner totalt sett. Det er rimelig å anta at de reelle svarprosentene til a) individer innen litteratur og b) bedrifter/organisasjoner samlet sett er høyere. Årsaken til dette er at ytterligere to medlemsorganisasjoner sendte ut undersøkelsene i september. Individundersøkelsen ble også sendt til Norsk Forfattersentrum (1 670 medlemmer), og deres medlemsmasse inngår dermed i nevneren til svarprosenten for litteratur. Samtidig er det grunn til å tro at flere av medlemmene i Norsk Forfattersentrum også kan være medlemmer i de øvrige organisasjonene innen litteraturfeltet eller at de kan ha mottatt mai-undersøkelsen gjennom Kulturrådets kontaktregister. I tillegg mottok medlemmene av Virke bedrifts- og organisasjonsundersøkelsen (523 medlemmer) i september. Som presentert i vedlegget over mottakere av bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen (Vedlegg E) er det også flere organisasjoner som favner om flere enn kun ett felt. Disse er utelatt i beregningen av svarprosent per felt, noe som resulterer i at svarprosenten er over 100 for enkelte felt.

Tabell 3-2 Svarprosent for individundersøkelsen og bedrifts-/organisasjonsundersøkelsene etter kunst- og kulturfelt

Kunst- og kulturfelt	Svarprosent individer		Svarprosent bedrifter/organisasjoner	
	Mai	September	Mai	September
Visuell kunst	13 %	10 %	89 %	56 %
Scenekunst	17 %	16 %	87 %	105 %
Litteratur	23 %	11 %	33 %	31 %
Museum og kulturarv ¹³	-	-	107 %	111 %
Musikk ¹⁴	29 %	44%	59 %	64 %
Totalt	17 %	13 %	72 %	43 %

¹³ Det er ingen medlemsorganisasjoner for individer som særlig retter seg mot museum og kulturarv, for disse individene er det derfor ikke beregnet svarprosent.

¹⁴ Svarprosent for musikk er beregnet basert på antall respondenter innen musikk fordelt på MIR sin beregning av potensielle mottakere for personer og bedrifter/organisasjoner presentert i avsnitt 3.2.

I tråd med nedgangen i antall respondenter i Tabell 3-1, ser vi i Tabell 3-2 at svarprosenten for individene innen både visuell kunst, scenekunst og litteratur har hatt en nedgang. Nedgangen i litteratur må som nevnt antas å være betraktelig mindre enn det som er beregnet ettersom vi antar at medlemmene av Norsk Forfattersentrum i stor grad er medlem av øvrige organisasjoner. Det har vært en økning i svarprosent for både individer og bedrifter/organisasjoner innen musikk, hvor vi særlig for individer ser en betraktelig økning fra 29 til 44 prosent. Det er ingen medlemsorganisasjoner for individer som særlig retter seg mot museum og kulturarv, for disse individene er det derfor ikke beregnet svarprosent.

Videre ser vi for bedriftene/organisasjonene at det innen nær samtlige felt er en økning eller tilsvarende responsrate i september sammenlignet med mai, med unntak av for visuell kunst. Her er svarprosenten redusert fra 89 til 56 prosent. Størst prosentvis økning i svarprosent finner vi for scenekunst.

Endringer i kjennetegn til individer fra mai til september

Som vi så over, er de visuelle kunstnerne i mindre grad representert i september-undersøkelsen enn i mai (698 mot 917), mens musikerne i betraktelig større grad er representert (1 340 mot 897). For de øvrige kunstfeltene fordeler respondentene seg omtrent likt i de to undersøkelsene. Samtidig har kjønnsfordelingen blant respondentene endret seg fra en klar overvekt kvinner til å en svak overvekt menn (se Vedlegg F). Dette sammenfaller med endringen i kunstfelts sammensetning. Det er flere kvinner innen visuell kunst, og flere menn innen musikk.¹⁵ I tillegg er kjønnsrepresentasjonen i mai-undersøkelsen videre påvirket av at kjønn ikke var bakgrunnsvariabel i MIR-undersøkelsen. Dersom vi ser bort ifra musikerne ser kjønnsfordelingen lik ut for høstundersøkelsen som for vårundersøkelsen.

Den økte andelen respondenter innen musikk påvirker også gjennomsnittsinntekten for 2019 og inntektstapet i 2020 for september-undersøkelsen, da musikerne i gjennomsnitt tjener mer enn individer innen de andre feltene, særlig visuell kunst (se Vedlegg H).

Aldersmessig er det i liten grad endringer i utvalgene som besvarte september-undersøkelsen versus mai-undersøkelsen. For begge undersøkelser er det relativt få under 30 år som har besvart undersøkelsen (12 prosent i mai versus 13 prosent i september). Vi fanger dermed i mindre grad opp de nyutdannede og nyetablerte i sektoren.

Respondenter fra Oslo og Viken og by-fylkene Vestland og Trøndelag er overrepresentert i både mai- og september-undersøkelsene. I begge undersøkelsene oppgir om lag to tredjedeler av respondentene Oslo og Viken som bosted.

Utskiftning i individer som har svart

Selv om vi i varierende grad finner endringer i hvilke felt som er representert gjennom respondenter, og deres demografiske og geografiske sammensetning, er det likevel en del utskiftning i hvem som har besvart undersøkelsene. Dette har konsekvenser for tolkningen av endringer i tall fra mai til september i kapitlene 4-6. I underkant av halvparten (46 prosent) av respondentene på høstundersøkelsen oppgir at de også har besvart undersøkelsen i mai. 29 prosent oppgir at de ikke besvarte forrige undersøkelse, mens 27 prosent er usikre. Den høye andelen respondenter som er usikre følger trolig av den store mengden undersøkelser som ble sendt ut våren 2020, i tillegg til at de kan ha besvart mai-undersøkelsen gjennom en annen kanal enn september-

---

¹⁵ <https://balansekunstprosjektet.no/statistikk>

undersøkelsen (ref. utsendelsen gjennom medlemsorganisasjoner og Kulturrådets kontaktregister). Det er ikke urimelig å anta at en større andel av de som er usikre faktisk besvarte mai-undersøkelsen.

Andelen individer som har besvart begge undersøkelser fordeler seg omtrent likt på de ulike kunst- og kulturfeltene. Høyest andel finner vi innen visuell kunst, 56 prosent av respondentene i september besvarte også mai-undersøkelsen, mens det er færre gjengangere blant musikerne (39 prosent). At det er færre innen musikk som oppgir at de har besvart undersøkelsen i mai, henger trolig sammen med at mai-undersøkelsen til musikkfeltet ble sendt ut under et annet navn (MIR-undersøkelsen), i tillegg til at det i september er en generell økning i antall respondenter innen musikk.

Siden det er en viss utskiftning i respondentgruppen innen de ulike kunst- og kulturfeltene er det relevant å se om de respondentene som er representert i begge undersøkelsene (mai og september) skiller seg nevneverdig fra de som falt fra i september og de nye som kom til. Ettersom vi ikke kan koble mai- og septemberundersøkelsen på individnivå vet vi ikke hvem som svarte i mai, men som senere ikke svarte i september. Vi fokuserer dermed i stedet på hvorvidt de respondentene som besvarte begge undersøkelsene skiller seg fra det totale utvalget respondenter i mai og september, og fra de nye respondentene som kom til i september. Det er særlig relevant å se om det er forskjeller i respondentenes oppgitte inntekt 2019, da det er potensialet for inntektstap og sårbarhet for dette som står i fokus i de neste kapitlene. Gjennomsnittlige total inntekt og inntekt fra kunst- og kulturfeltene for respondentene som har besvart begge undersøkelser er i stor grad lik gjennomsnittlig inntekt til den totale respondentgruppen i både mai og september. Tilsvarende likhetstrekk finner vi for individene som kun har besvart septemberundersøkelsen. I lys av dette er det grunn til å tro at det ikke er store utvalgsskjevheter mellom de to undersøkelsene. I de tilfellene der vi ser på utviklingen fra mai til september, ser vi likevel på hvorvidt endringer i utvalg kan forklare eventuelle endringer i svar, i den grad det lar seg gjøre.

Endringer i kjennetegn til bedrifter/organisasjoner fra mai til september

Som vi så over, er bedrifter/organisasjoner innen visuell kunst i mindre grad representert i septemberundersøkelsen enn i mai (82 respondenter i september mot 133 i mai), mens aktører innen scenekunst i større grad er representert. Øvrige kunstfelt er om lag likt representert i form av antall respondenter.

I likhet med for individer, er det også her relevant å se på endringer i typer bedrift/organisasjon som har besvart undersøkelsene. Ettersom hovedfokuset i rapporten er inntektstap og tiltak som kompenseres for bortfall av inntekt, er det naturlig å fokusere på aktørenes inntekt og inntektskilder. Oppsummert finner vi at utvalgene i gjennomsnitt representerer samme type aktører hva gjelder omsetningsstørrelse og andelen inntekt som stammer fra offentlig/tilskudd.

Det er ingen store forskjeller fra mai til september i hvordan bedriftene/organisasjonene fordeler seg på størrelse målt i form av omsetning i 2019. Dette gjelder også dersom vi sammenligner de som i september oppga at de har respondert på begge undersøkelser, og aktørene som kun har svart i september.

Bedriftene/organisasjonene har i spørreundersøkelsene oppgitt andelen inntekter som stammet fra offentlig støtte/tilskudd i 2019. Det er ikke opplagt hvordan man skal skille mellom aktører med en høy grad av offentlig støtte versus de mer kommersielt orienterte aktørene. Vi har valgt å følge samme inndeling som kompensasjonsordningen for kulturarrangører og underleverandører, og kompensasjonsordningen til frivilligheten, der aktører med 60 prosent eller mer av sine inntekter fra offentlig tilskudd ikke har rett på kompensasjon.¹⁶ Vi skiller dermed

---

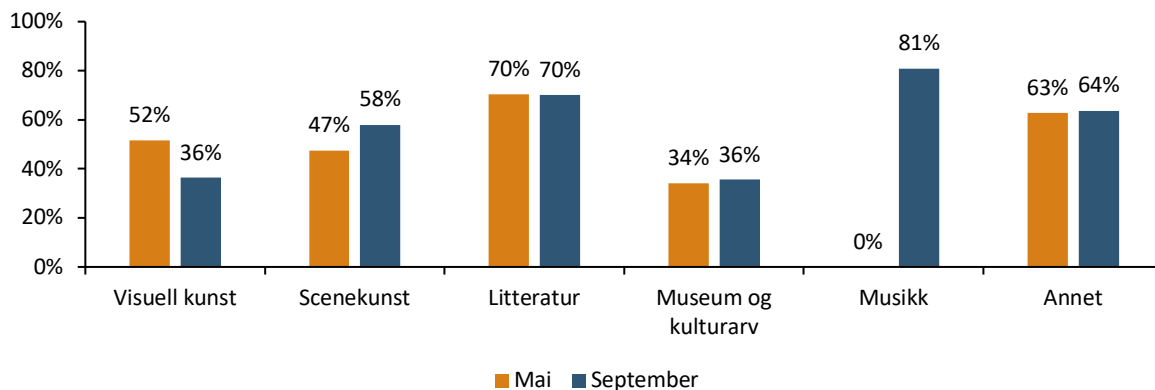
¹⁶ Se <https://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/kompensasjonsordning-for-kulturarrangementer> og <https://lottstift.no/nb/sporsmal-og-svar-om-krisepakken-for-frivilligheten/>

mellom aktørene som oppgir at 60 prosent eller mer av inntektene deres i 2019 stammet fra offentlig støtte/tilskudd, og de som har oppgitt en andel lavere enn 60 prosent.

I mai (september)-undersøkelsen finner vi at 48 (35) prosent av respondentene er bedrifter/organisasjoner med 60 prosent eller mer av inntektene i 2019 fra offentlig støtte/tilskudd, mens de resterende 51 (65) prosentene hadde en mindre andel offentlig støtte. I sistnevnte gruppe finner vi i underkant av 200 bedrifter/organisasjoner som oppgir at de mottok ingen offentlig støtte i 2019. Økningen i andelen aktører med lavere andel offentlig støtte skyldes trolig at musikkaktørene ikke inngår i den beregnede andelen for mai, da tilsvarende spørsmål ikke ble stilt i MIR-undersøkelsen. Dersom vi ser bort ifra musikkaktører i september-undersøkelsen, finner vi at andelen aktører med under 60 prosent offentlig støtte for begge undersøkelser er rett over 50 prosent.

Nedbrytning på kunst- og kulturfelt i Figur 3-1 viser tydelig hvordan andelen offentlig støtte definerer de ulike feltene. Musikk- og litteraturfeltet er dominert av mer kommersielt orienterte aktører, mens visuell kunst og museum og kulturarv har høyere andeler aktører som i stor grad er finansiert gjennom offentlig støtte. Dette innvirker også på hvordan de ulike feltene rammes av koronakrisen. Sammenliknet med mai ser vi at vi har en lavere andel kommersielle aktører innen visuell kunst i populasjonen i september, mens det er en noe høyere andel kommersielle aktører hos teatrene o.l. For de øvrige feltene fordeler populasjonene seg likt.

Figur 3-1 Andel bedrifter/organisasjoner som i mai og september 2020 oppgir at de hadde mindre enn 60 prosent av inntektene i 2019 fra offentlig støtte, etter kunst- og kulturfelt. $N_{\text{mai/sept}}=534/893^{17,18,19}$

Utskiftning i bedrifter/organisasjoner som har svart

Det er også for bedriftene/organisasjonene relevant å se på i hvilken grad det er utskiftning i respondentmassen fra mai til september. Halvparten av bedriftene/organisasjonene som svarte på september-undersøkelsen oppgir at de også besvarte undersøkelsen i mai. 26 prosent oppgir at de ikke besvarte den forrige undersøkelsen, mens 24 prosent oppgir at de er usikre. Dette fordeler seg omtrent likt på de ulike kunst- og kulturfeltene. Høyest andel gjengangere finner vi innen *museum og kulturarv* og *litteratur*, hvor hhv. 68 og 63 prosent av respondentene i september-undersøkelsen oppgir at de også besvarte mai-undersøkelsen. Igjen finner vi den laveste andelen gjengangere innen musikkfeltet, 44 prosent oppgir at de også besvarte også vårundersøkelsen.

¹⁷ Visuell kunst $N=124/77$, Scenekunst $N=139/164$, Litteratur $N=64/60$, Museum og kulturarv $N=97/101$, Musikk $N=$ /381, Annet $N=110/110$

¹⁸ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter blant annet bedrifter/organisasjoner som jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

¹⁹ Vi kjenner ikke til andel offentlig støtte for musikkbransjen i mai-undersøkelsen, da denne bakgrunnsvariabelen ikke ble kartlagt som del av MIR-undersøkelsen.

4. Inntektstap, nye inntektsmuligheter og forventninger

I dette kapittelet presenterer vi en første foreløpig analyse av inntektstapet som ble gjort for mars og april 2020. Deretter presenterer vi individer og bedrifter/organisasjoners egne vurderinger av inntektstapet basert på spørreundersøkelsene i mai og september 2020. Henholdsvis 77 og 81 prosent av individene og bedriftene/organisasjonene oppgir i september-undersøkelsen at de har opplevd et inntektstap. Både individer og bedrifter/organisasjoner rapporterer om betraktelig større tap i september enn i mai, i tråd med at restriksjonene har vedvart over en lengre periode. Koronakrisen har også medført nye digitale løsninger for inntjening. Respondentene oppgir større inntjening fra slike muligheter i høst enn i vår, men disse mulighetene virker i mindre grad enn tidligere å ha kompensert for inntektstapet. Ifølge individenes egne anslag vil en videreføring av dagens forbud (per 10. september 2020) mot kulturarrangementer med mer enn 200 personer ut året i gjennomsnitt medføre et inntektstap på 34 prosent av forventede inntekter fra kunst- og kulturfeltene. Blant bedrifter/organisasjoner ser vi et lignende bilde. Respondentene er også bedt å vurdere inntektstap dersom antallsbegrensningen på 200 personer vedvarer ut 2021. Begge aktørgruppene anslår et inntektstap på 44 prosent.

4.1 Det første møtet med pandemien: inntektstap i mars og april 2020

I notatet «Koronakrisen og kultursektoren: Endringer i aktivitet i mars og april 2020» (Grünfeld et al., 2020) ga vi en vurdering av hvordan korona-krisen hadde påvirket kultursektoren i Norge frem til utgangen av april 2020, med særlig fokus på effekten av de innskrenkende tiltakene. Dette var en vanskelig øvelse fordi det så langt ikke var samlet inn systematisk informasjon om sektorens aktiviteter etter at samfunnet stengte ned. Det aller meste av live-aktiviteter (musikk og scenekunst) og aktiviteter ved arena-institusjoner som kino, museer og biblioteker hadde stoppet mer eller mindre helt opp.

I notatet benyttet vi ulike typer informasjon for å danne et første bilde av tilstanden i næringen, med fokus på inntektsutvikling. For å kunne vurdere effektene av de innskrenkende tiltakene som følge av Covid-19 må vi ha noe å vurdere inntektstapet opp mot. I rapporten «Kultursektorens økonomi i Norge 2018» hadde vi nylig kartlagt næringens økonomiske aktivitet. Total omsetning i kultursektoren, som her er avgrenset til bransjene musikk, scenekunst, bok, kunst²⁰, museer og kulturarv, utgjorde 39 milliarder kroner i 2018. Det er grunn til å forvente at tallene for 2019 lå om lag 5 prosent høyere enn dette.

For å beregne endringer i omsetning og sysselsetting gjennom mars og april i år benyttet vi så informasjon om søknad om dagpenger, tall fra kontantstøtte-ordningen for bedrifter, søknader på Kulturdepartementets kompensasjonsordning og Virkes medlemsundersøkelse. I tillegg vurderte vi mer detaljert innsikt fra ulike kilder (uttalelser gjennom pressen m.m.) for å eventuelt justere bildet.

For å kunne presentere endringstall for bransjer og hele sektoren var vi avhengig av å vekte endringene i omsetning i deler av sektoren med deres omsetningsandel.

I notatet presenterte vi noen foreløpige vurderinger av tilstanden i sektoren, blant annet med utgangspunkt i løpende indikatorer. Samlet for sektoren anslo vi at 36 prosent av inntektene hadde forsvunnet. Samtidig

---

²⁰ Bransjeinndelingen og de økonomiske beregningene er basert på kartleggingen av hele kreativ næring i 2015 (Gran, Torp og Theie 2015), der den overordnede bransjekategorien «visuell virksomhet» er inndelt i underbransjene design, kunst, museum og kulturarv. «Kunst» her inneholder enkeltkunstnere, visningssteder og fotografivirksomhet.

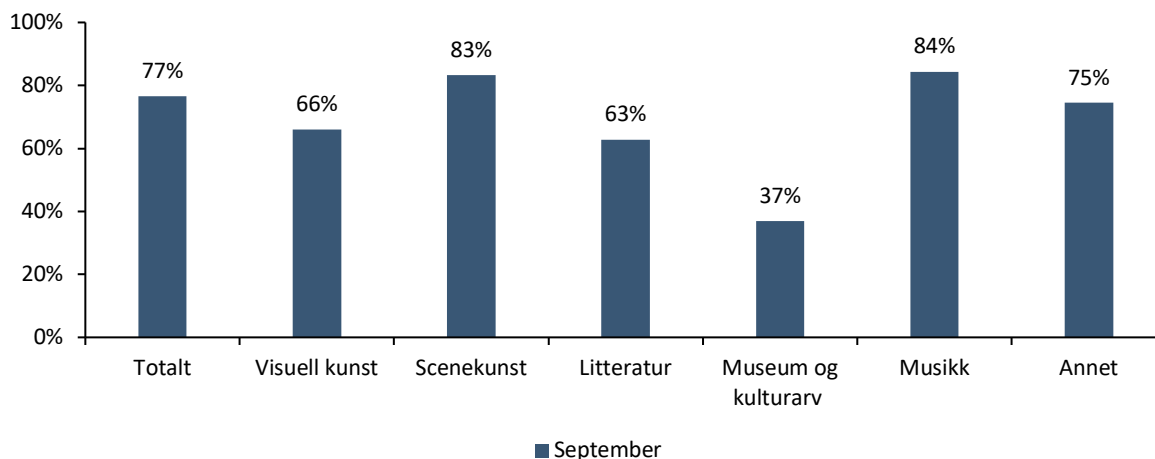
presiserte vi at det var stor usikkerhet knyttet til dette tallet. Vi anslo også at krisen hadde truffet de ulike bransjene i ulik grad. For musikk ble inntektsfallet anslått til 50 prosent. For scenekunst var fallet 42 prosent, men inntektsfallet for bokbransjen ble beregnet til 23 prosent.

4.2 Individens inntektstap, nye inntektsmuligheter og forventninger fremover

Inntektstap blant individer

77 prosent av individene oppgir å ha opplevd et inntektstap siden 12. mars som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse. I likhet med i mai er det til dels store forskjeller mellom kunst- og kulturfeltene (se figuren under). Rundt 83 prosent av individene innen scenekunst og musikk oppgir et inntektstap, mens tilsvarende andel er på 63 prosent for forfattere o.l. innen litteratur. At aktørene innen scenekunst og musikk er hardest rammet er i tråd med at det har vært særlig krevende for disse å få gjennomført arrangementer helt eller delvis som følge av smittevernsrestriksjoner, samt at reiserestriksjoner har hindret turneer og tilgang på personal. Det må uansett sees som svært dramatisk at over halvparten av individene innenfor nær alle felt som har besvart undersøkelsen, har opplevd tap som følge av pandemien.

Figur 4-1 Andel individer i september 2020 som oppgir ja på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, har du opplevd et inntektstap som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020», samlet og fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=3168^{21,22}

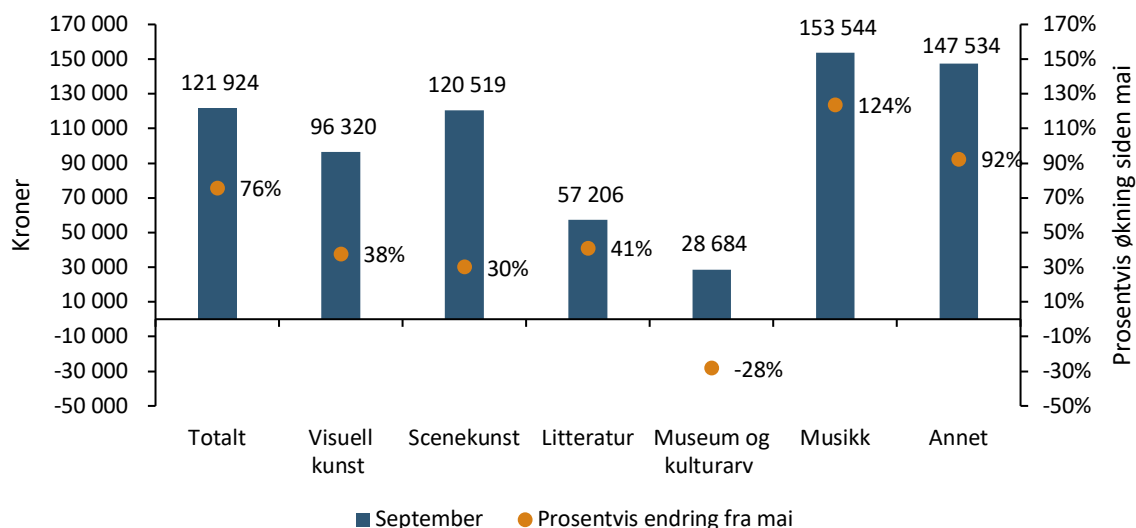
Individene oppgir i september-undersøkelsen et gjennomsnittlig inntektstap på 120 000 kroner, som vist i Figur 4-2. Høyest gjennomsnittlig inntektstap finner vi for individer som har krysset av på «annet» og musikk. Individene innen «annet» og musikk har i gjennomsnitt tapt rundt 150 000 kroner, et tap som for begge grupper representerer om lag en dobling siden hva individer innen tilsvarende felt oppga i mai. Blant de som oppgir de største tapene innen gruppen «annet» finner vi en stor andel teknikere eller personer som jobber innen film og TV. Flere av disse oppgir å ha mistet nesten hele inntektsgrunnlaget sitt siden 12. mars. Dette er ikke veldig overraskende med tanke på hvordan pandemien har rammet ulike underleverandører. Eksempelvis er det en kraftig nedgang i etterspørselen etter lyd, lys og bilde på grunn av bortfallet av større arrangementer/evener og

²¹ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

²² Visuell kunst N=698, Scenekunst N=547, Litteratur N=403, Museum og kulturarv N=19, Musikk N=1340, Annet N=161

de store festivalene. Scenekunstnerne anslår et inntektstap på 120 000 kroner, visuelle kunstnere i underkant av 100 000 kroner, mens forfattere o.l. som oppgir inntektstap har i gjennomsnitt tapt rundt 60 000 kroner.

Figur 4-2 Individenes gjennomsnittlige anslag i september 2020 på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, hvor stort har ditt inntektstap før skatt (i kroner) vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020». Figuren viser inntektstap samlet og per kunstfelt. Høyreaksen viser prosentvis endring i anslått inntektstap siden mai 2020. N_{SEPT/MAI} = 3 168/3 057^{23,24}

At individene som har fått avlysninger og avbestillinger i gjennomsnitt oppgir å ha tapt rundt 120 000 kroner i perioden 12. mars 2020 til rundt 10. september, vitner om en dramatisk periode for en bransje med mange selvstendig næringsdrivende med svært varierende inntektsgrunnlag og relativt lav medianinntekt (420 000 kroner²⁵). Samtidig er det viktig å påpeke at det er stor variasjon mellom individene i størrelsen på inntektstapet. Til sammen har 36 individer (rett over én prosent av respondentene) oppgitt å ha tapt mer enn én million kroner etter 12. mars, 80 prosent av disse er musikere. Til sammenlikning er det om lag et tilsvarende antall (41 personer) som oppgir at de har tapt mellom 0 og 10 000 kroner. Det må også trekkes frem at 23 prosent (rundt 730 personer) som har oppgitt at de **ikke har**, eller er **usikre på om de har**, opplevd inntektstap som følge av avlysninger, avbestillinger eller utsettelse (se Figur 4-1). Vi har ikke kjennskap til hvorvidt disse individene har opplevd andre former for inntektstap eller om pandemien ikke har påvirket dem.

I Figur 4-2 viser vi også prosentvis endring i inntektstapet sammenlignet med mai-undersøkelsen. Samlet sett opplever aktørene en gjennomsnittlig økning i inntektstapet på 76 prosent sammenlignet med i mai. Økningen i inntektstapet er i tråd med at smittevernsrestriksjonene osv. har vedvart over en lengre tidsperiode. Størst økning i inntektstapet ser vi for individer innen musikk og de som er kategorisert under «annet» (jobber i hovedsak tverrfaglig eller innen film og TV). Disse har opplevd en økning i inntektstapet på mellom 92-124 prosent sammenlignet med det gjennomsnittlige tapet individer innen tilsvarende kulturfelt oppga i mai. Individene som i hovedsak jobber innen museum og kulturarv oppgir en nedgang i inntektstap fra om lag 40 000 kroner til 30 000 kroner. Dette må sees i sammenheng med at det er svært få respondenter i denne gruppen, i

²³ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

²⁴ Visuell kunst N=917/698, Scenekunst N=584/547, Litteratur N=476/403, Museum og kulturarv N=29/19, Musikk N=1340, Annet N=149/161

²⁵ Inntekten er justert til 2020 basert på respondentenes oppgitte inntekt fra kunst og kultur i 2019 tillagt en antatt årlig vekst på 5 prosent (slik næringen har gjort for perioden 2016 til 2018).

tillegg til at det kun er halvparten som husker at de responderte på forrige undersøkelse. Individene innen museum og kulturarv virker i mindre grad å være rammet av krisen.

Under antakelsen om at individers inntekt er relativt konstant fra 2019 til 2020 kan vi sammenligne inntektstapet som følge av faktiske avlysninger osv. så langt i 2020 opp mot forventet inntekt fra kunst- og kultur i 2020 (se Tabell 4-1). Som forventet stiger oppgitt tap med estimert inntekt for 2020. Samtidig ser man også at inntektstapet sett opp mot inntektsintervallet er klart mest dramatisk for de individene som allerede har minst å rutte med, dvs. individer som oppga en inntekt på under 250 000 kroner i 2019. Det er her viktig å påpeke at individene varierer over en rekke dimensjoner, samt at det er stor spredning i oppgitt tap, og at en gjennomsnittsberegning må tolkes med varsomhet. Det er også viktig å nevne at inntekten, særlig for individer i kultursektoren, i mange tilfeller ikke er konstant over år. I tråd med dette er det flere individer som i september oppgir tap så langt i 2020 som overstiger deres oppgitte inntekt for 2019.

Tabell 4-1 Individenes gjennomsnittlige anslag i september 2020 på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, hvor stort har ditt inntektstap før skatt (i kroner) vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020» fordelt på beregnede inntektsintervaller fra kunst og kultur.²⁶ N_{SEPT}=3166

Beregnet inntekt fra kunst og kultur 2020	Gjennomsnittlig inntektstap
Mindre enn 100 000 kr	38 508 kr
100 000 - 249 999 kr	81 645 kr
250 000 - 499 999 kr	106 668 kr
500 000 - 999 999 kr	161 352 kr
1 mill. kr eller mer	732 068 kr
Totalt	121 924 kr

I Figur 4-3 ser vi på forskjeller i oppgitt inntektstap som følge av avlysninger og avbestillinger siden 12. mars mellom kjønn og aldersgrupper i mai og september-undersøkelsene. Menn oppgir i gjennomsnitt å ha tapt mer enn kvinner i begge undersøkelsene. I september oppga menn i gjennomsnitt å ha tapt 120 000 kroner, mens kvinner anslo et gjennomsnittlig inntektstap på 86 000 kroner. For at tallene skal være sammenlignbare med mai-undersøkelsen, har vi sett bort fra musikk når vi ser på kjønn, da dette kjennetegnet ikke ble kartlagt i MIR-undersøkelsen. Dersom vi inkluderer respondenter innen musikk for september, finner vi at det gjennomsnittlige inntektstapet øker for begge kjønn, i tillegg til at gapet mellom kvinner og menn øker. Bryter vi det ned på felt ser vi at menn i gjennomsnitt oppgir et høyere inntektstap enn kvinner i september-undersøkelsen innenfor alle felt. Differansen mellom kjønnene er størst innen «annet» etterfulgt av musikk og scenekunst, mens den er minst på litteraturfeltet. At menn gjennomgående oppgir det høyeste inntektstapet må sees i sammenheng med at mennene gjennomgående oppga en høyere inntekt fra kunst- og kulturfeltene i 2019 enn kvinner, både totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt.

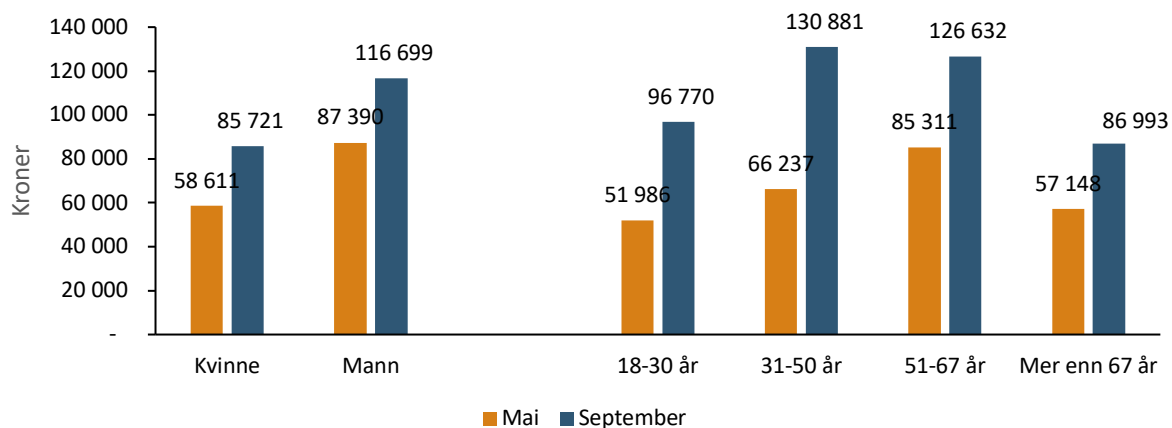
Inntektstapet stiger til dels med **alder** (se Figur 4-3). Respondenter i aldersgruppen 18-30 år oppgir i gjennomsnitt det laveste tapet, på 116 000 kroner, mens aldersgruppen 51-67 år oppgir i gjennomsnitt et tap på om lag 176 000 kroner. Dette kan sees i sammenheng med økende inntekt med alder, hvor nyutdannede i mindre grad har inntekt å tape. Den største endringen i inntektstap siden mai ser vi for aldersgruppen 31-50 år. Respondentene innen denne aldersgruppen oppgir et tap i september som er nesten 100 prosent større enn det

²⁶ Inntekten er justert til 2020 basert på respondentenes oppgitte inntekt fra kunst og kultur i 2019 tillagt en antatt årlig vekst på 5 prosent (slik næringen har gjort for perioden 2016 til 2018).

oppgitt i mai. Mønsteret over gjelder i stor grad også når vi bryter det ned på felt, med unntak av at unge eller nyutdannede på litteraturfeltet (aldersgruppen 18-30 år) oppgir å tape mer enn de øvrige aldersgruppene.

Figur 4-3 Individenes svar i mai og september 2020 på «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort vil du anslå at ditt reelle inntektstap før skatt (i kroner) har vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelser for 2020?». Gjennomsnittlig inntektstap fordelt på kjønn og aldersgrupper. $N_{\text{MAI/SEPT}}=1634/1772$ og $N_{\text{MAI/SEPT}}=3040/3138^{27,28}$

En nedbrytning av inntektstap etter hvilken **region** respondentene i september-undersøkelsen oppgir å bo i, viser at det er individene i Øst-Norge som opplever det største tapet (126 000 kroner), mens individene i Nord-Norge oppgir å ha tapt minst (108 000 kroner). Individuer bosatt i Vest-Norge oppgir det nest største tapet.

Nye inntektsmuligheter blant individer

Etter at koronakrisen inntraff ble det gjennomført en rekke digitale initiativ i et forsøk på å utvikle nye inntektsskapende arenaer, særlig for den utøvende kunsten. Individene som har besvart mai- og september-undersøkelsene oppgir i liten grad at nye muligheter har gitt dem inntekter de ellers ikke ville hatt. Det er like fullt en større andel av respondentene i september (20 prosent) som oppgir å ha fått nye muligheter, sammenlignet med det individene oppga i mai (15 prosent). Fordelingen har ellers ikke endret seg sammenlignet med i våres: musikerne er de som i størst grad har fått inntekter gjennom nye muligheter, eksempelvis strømmede initiativer, mindre konserter eller ulike former for «mini-festivaler». Blant individene innen scenekunst og litteratur oppgir henholdsvis 21 og 17 prosent at de har fått nye muligheter, noe som tilsvarer 114 og 68 respondenter. Det er kun 13 prosent av individene innen visuell kunst (89) som oppgir det samme.²⁹

I likhet med inntektstapet oppgir individene ikke overraskende å ha fått inn mer inntekter fra nye muligheter per september 2020 enn i mai. I gjennomsnitt har individer innen visuell kunst, musikk, og «annet» hatt størst inntjening i perioden 12. mars til 10. september, mens scenekunstnerne var de som oppga størst inntjening i perioden 12. mars til starten av mai. Her er det riktignok et stort spenn i observasjonene, og enkeltobservasjoner innenfor hvert felt trekker gjennomsnittet opp. Det er i alt 20 respondenter som oppgir å ha tjent 200 000 kroner

²⁷ Vi kjenner ikke til respondentenes kjønn i musikkbransjen i mai-undersøkelsen, da denne bakgrunnsvariabelen ikke ble kartlagt som del av MIR-undersøkelsen. Sammenlikningen av menn og kvinner utelater derfor musikkbransjen for både mai og september, dette gjelder 897 respondenter i mai og 1340 respondenter i september. Vi ser også bort ifra de som har oppgitt «Ønsker ikke oppgi» kjønn eller annet i denne statistikken. «Ønsker ikke oppgi» omfattet i mai 57 respondenter, og i september 53 respondenter. Annet omfattet i september 15 respondenter.

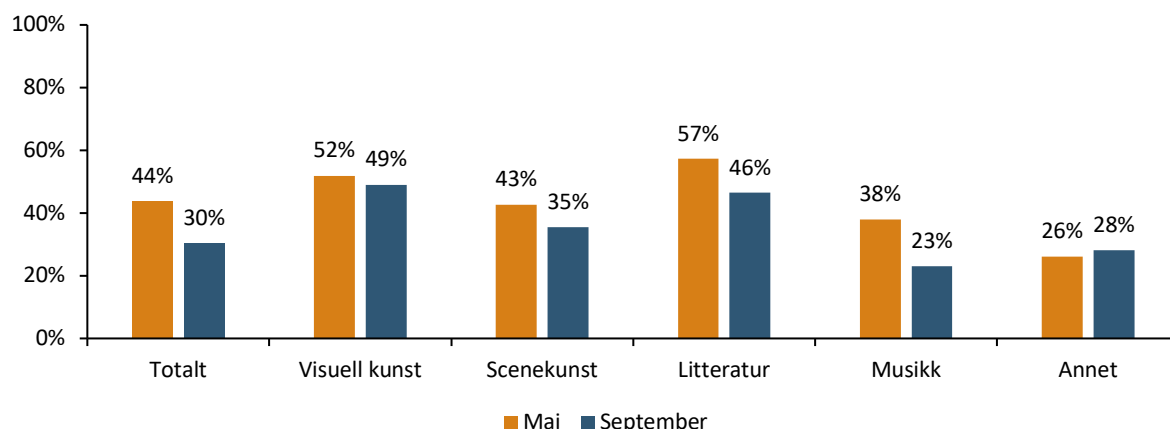
²⁸ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

²⁹ Antallet individer som har besvart spørreundersøkelsen innen museum og kulturarv utgjør kun 19 respondenter. Det er ingen av disse som oppgir å ha fått nye inntekter etter at koronakrisen inntraff.

eller mer på nye initiativ i september-undersøkelsen, mens en tredjedel av de som oppgir inntekt fra nye inntektsmuligheter (215 individer) har fått under 10 000 kroner i nye inntekter. Spennet er også større enn det var i mai, hvor individene i september oppgir beløp fra tilnærmet null og opp til 600 000 kroner på det meste, mens det største beløpet som ble oppgitt i mai var på 200 000 kroner.

På tross av at flere individer har fått nye muligheter og disse mulighetene i gjennomsnitt har gitt mer inntjening enn i mai, kompenserer dette fortsatt ikke for økningen i inntektstapet.³⁰ Dette er heller ikke overraskende når vi som nevnt ser at individene i stor grad har fått små beløp. Når vi ser på individene i september-undersøkelsen som både oppgir å ha opplevd et inntektstap, og har fått inntekter fra nye initiativ, dekker disse inntektene i gjennomsnitt 30 prosent av deres oppgitte tap, mens det for respondentene i mai kompenserte for i gjennomsnitt 44 prosent (se Figur 4-4). Dette gjelder for alle kunst- og kulturfelt bortsett fra individene som oppgir «annet». Individer innen visuell kunst er de som i september oppgir å i størst grad ha fått kompensert for tapte inntekter gjennom nye muligheter, i gjennomsnitt er halvparten av tapet dekket inn. Videre følger forfattere o.l. som har fått kompensert om lag 46 prosent av inntektstapet. Musikerne virker i liten grad å få kompensert for tapene, på tross av at det er innen musikk at flest individer oppgir å ha fått muligheter gjennom eksempelvis digitale initiativ. Dette indikerer at de strømmede opptredenene, som særlig dukket opp i mars/april, i liten grad dekket opp for bortfallet av fysiske opptredener.

Figur 4-4 Individenes gjennomsnittlige anslag i mai og september 2020 på spørsmålet «Omtrent hvor stor inntekt før skatt (i kroner) frem til i dag (7. mai/10. september 2020) har du hatt fra muligheter som har åpnet seg som følge av koronakrisen?» som andel av individenes gjennomsnittlige anslag i mai og september 2020 på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort vil du anslå at ditt inntektstap før skatt (i kroner) har vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. $N_{\text{MAI/SEPT}}=384/551$ ^{31,32,33}

Som vi har sett så langt, har koronakrisen medført inntektstap for en stor andel individer og med til tider betydelig inntektstap som nye inntektsmuligheter generelt ikke har kompensert for. Samtidig er det en mindre gruppe individer som har kommet bedre ut av koronakrisen som følge av nye inntektsmuligheter. 82 av de 642 individene som har fått nye muligheter de ellers ikke ville hatt siden, har *kun* opplevd å få inn nye inntekter siden 12. mars, og ikke opplevd et inntektstap. En tredjedel av disse er visuelle kunstnere (28 respondenter), mens musikere og

³⁰ Merk at utvalget respondenter i mai- og september-undersøkelsene delvis er endret, se avsnitt 3.4.

³¹ Dette gjelder kun respondenter som både oppgir å ha hatt et reelt inntektsbortfall på grunn av avlysninger, avbestillinger eller utsettelse, og har oppgitt at de har fått nye inntekter fra muligheter de ikke ville hatt ellers.

³² Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

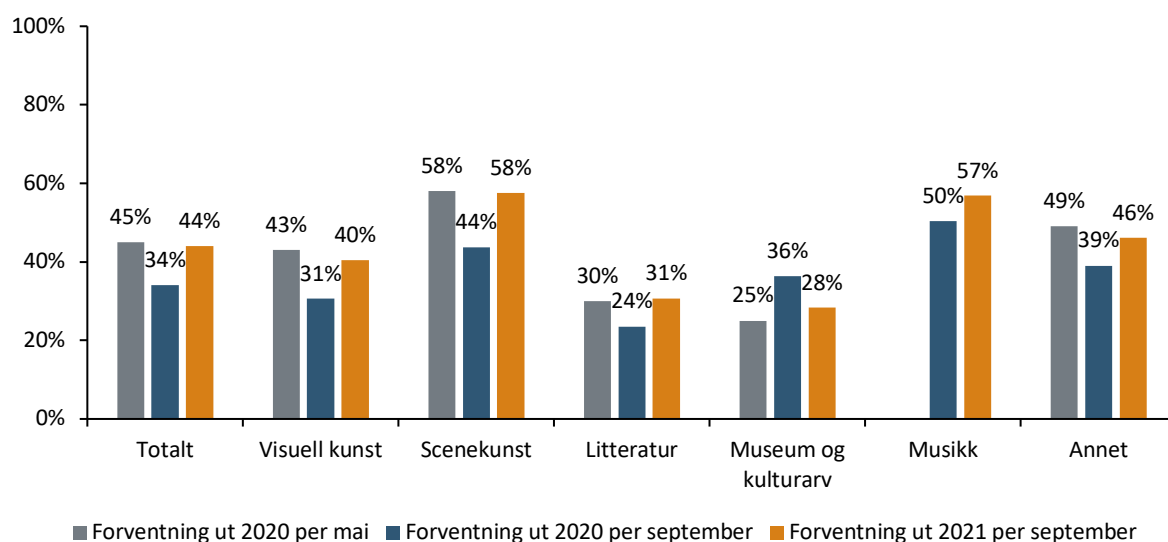
³³ Visuell kunst N=63/58, Scenekunst N=86/103, Litteratur N=61/49, Musikk N=153/317, Annet N=20/24

forfattere o.l. utgjør en fjerdedel hver (henholdsvis 22 og 18 respondenter). De resterende er fordelt mellom scenekunst og «annet».

Individens forventninger til inntekt i 2020/2021 gitt videreføring av tiltak

Vi har bedt respondentene anslå forventet inntektstap i 2020 gitt at gjeldende forbud (per 10. september 2020) mot kulturarrangementer med mer enn 200 personer varer til henholdsvis 31. desember 2020 og ut 2021. Dersom forbudet varer ut 2020 oppgir individene i gjennomsnitt at de forventer å tape om lag 34 prosent av inntekten sin (se Figur 4-5).³⁴ Dette er en nedgang fra forventningene i mai, da individene forventet å tape om lag 45 prosent av inntekten sin ut året. Dette sammenfaller ikke overraskende med hvor strenge restriksjonene har vært, hvor antallsbegrensningen har endret seg fra 50 personer i mai til 200 i september. Nedgangen i anslått inntektstap kan også skyldes redusert usikkerhet, da respondentene hadde mer informasjon i september om hvordan resten av året forventes å forløpe enn det de hadde i mai.

Figur 4-5 Individenes gjennomsnittlige anslag på forventet inntektstap dersom gjeldende forbud i mai 2020 mot arrangementer med over 50 personer varer ut året 2020, og forbud i september 2020 mot arrangementer med mer enn 200 personer varer ut årene 2020 og 2021. $N_{\text{MAI/SEPT}}=2155/1828^{35,36,37}$

Vi finner tilsvarende mønster når vi bryter ned respondentene etter kunst- og kulturfelt. Størst nedgang i forventet inntektstap finner vi for individene innen scenekunst som per september forventer å tape 44 prosent, ned fra 58 prosent i mai, dersom antallsbegrensningen vedvarer ut året. Allerede i mai begynte teatrene å åpne igjen, og fra midten av juni var det tillatt med opptil 200 personer dersom øvrige smittevernsrestriksjoner var overholdt. Kunstnere innen visuell kunst er også mer optimistiske i september enn de var i mai. Musikerne er de som per september forventer å tape mest av inntekten sin, men her foreligger det ikke sammenlignbare tall fra mai. Samtidig er det rimelig å anta at forventningen til inntektstap gitt restriksjonene som var på det tidspunktet,

³⁴ Ettersom tilsvarende spørsmål ikke var inkludert i MIR-undersøkelsen i mai, har vi sett bort ifra musikkrespondentene ved beregning av gjennomsnittet på 34 prosent for respondentene på september-undersøkelsen.

³⁵ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikere i mai. Totalen er derfor også beregnet uten musikerne for å være sammenlignbar.

³⁶ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

³⁷ Visuell kunst N=917/698, Scenekunst N=584/547, Litteratur N=476/403, Museum og kulturarv N=29/19, Musikk N=1340, Annet N=149/161

ville vært høyere enn forventningen per september. Man kan også se for seg at det individene oppga i mai bar mer preg av å være et grovt anslag, og derved et overvurdert anslag, mens forventningen per september ligger tettere opp mot det reelle inntektstapet ut året.

Individene oppgir i gjennomsnitt at de forventer å tape rundt 44 prosent av inntektene sine dersom forbudet mot kulturarrangementer med mer enn 200 personer varer ut 2021 (se Figur 4-5). At inntektstapet anslås å være høyere for 2021 enn 2020 kan delvis skyldes at det er en lengre tidsperiode med innskrenkende tiltak (12 måneder i stedet for 10 ½, men også at det er vanskeligere å anslå inntektstap så langt frem i tid. Igjen er det særlig innenfor de utøvende kunstfeltene at respondentene er pessimistiske til konsekvensene av et slikt scenario. Musikere og scenekunstnere forventer i gjennomsnitt å tape om lag 60 prosent av inntektene sin dersom restriksjonene vedvarer, mens forfattere og de fåtalls individene innen museum og kulturarv forventer i gjennomsnitt et tap på om lag 30 prosent hver.

Tabell 4-2 viser hvordan forventet inntektstap fordeler seg for ulike inntektsgrupper basert på individenes estimerte inntekt for 2020. Individene med høyest oppgitt inntekt i 2019 forventer å tape mest, 52 og 59 prosent ut henholdsvis 2020 og 2021. Tabellen viser også gjennomsnittlig forventet tap totalt dersom man inkluderer musikkrespondentene, hvor vi naturlig finner en økning i forventet tap både ut 2020 og 2021.

Tabell 4-2 Individenes gjennomsnittlige anslag på forventet inntektstap dersom gjeldende forbud per 10. september mot arrangementer over 200 personer varer ut året 2020, og ut året 2021

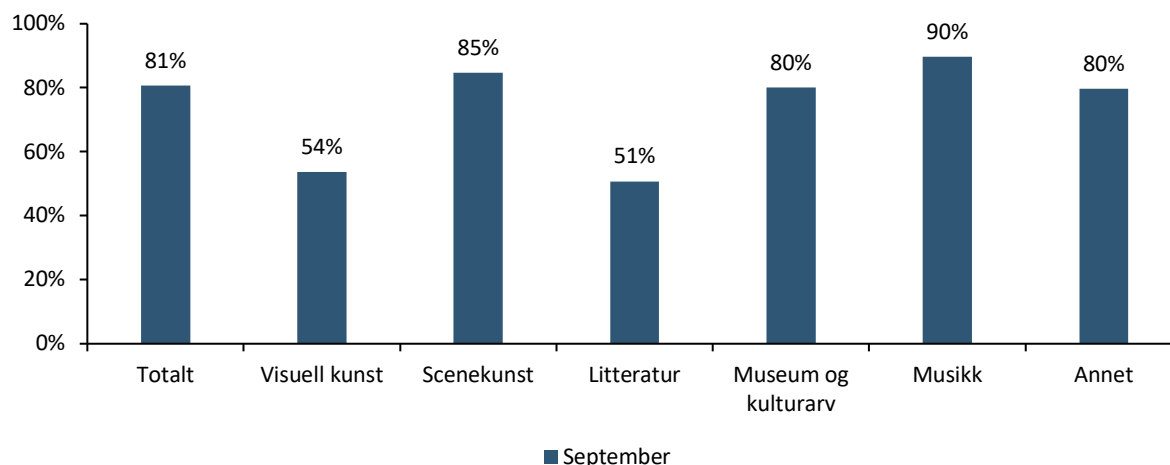
Estimert inntekt fra kunst og kultur 2020	Anslått gjennomsnittlig forventet inntektstap 2020	Anslått gjennomsnittlig forventet inntektstap 2021	N _{2020/2021}
Mindre enn 100 000 kr	38 %	45 %	594/642
100 000 - 249 999 kr	44 %	52 %	610/611
250 000 - 499 999 kr	42 %	52 %	824/822
500 000 - 999 999 kr	39 %	47 %	696/699
1 mill. kr eller mer	52 %	59 %	111/111
Totalt	41 %	50 %	2835/2867

4.3 Bedrifter/organisasjoners inntektstap, nye inntektsmuligheter og forventninger fremover

Bedrifter/organisasjoners inntektstap

Om lag 81 prosent av bedriftene/organisasjonene som har besvart september-undersøkelsen har opplevd et inntektstap siden 12. mars (se Figur 4-6). I tråd med hva vi fant for individer, er det innen musikkfeltet at vi finner den høyeste andelen (90 prosent). Blant aktørene innen kunstfeltene visuell kunst og litteratur oppgir en vesentlig lavere andel å ha opplevd inntektstap, henholdsvis 54 prosent og 51 prosent.

Figur 4-6 Andelen bedrifter/organisasjoner som i september 2020 oppgir Ja på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, har din organisasjon opplevd et inntektstap for 2020?». Samlet og fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=990^{38,39}

Dersom vi bryter ned aktørgruppen etter andel offentlig støtte finner vi at en større andel av aktørene med under 60 prosent offentlig støtte har opplevd et inntektstap (501 av 579), sammenlignet med de med mindre offentlig støtte. Det er like fullt 69 prosent av bedriftene/organisasjonene som fikk dekket 60 prosent eller mer av inntektene i 2019 gjennom offentlig støtte/tilskudd, som oppgir at de har opplevd inntektstap siden 12. mars.

De 990 bedriftene og organisasjonene som har besvart september-undersøkelsen oppgir et gjennomsnittlig inntektstap på nesten 3,7 millioner kroner siden 12. mars, som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse. Dette er en betydelig økning fra et oppgitt gjennomsnittlig inntektstap på 1,8 millioner kroner fra tilsvarende undersøkelse i mai, som vist i Figur 4-7.⁴⁰

Gjennomsnittsverdier er en størrelse som bør tolkes med en viss varsomhet, da bedriftene og organisasjonene er svært forskjellige langs en rekke ulike akser. Det innebærer at gjennomsnittet kan være preget av enkeltaktører.

Sammenlignet med resultatet fra mai, finner vi at det i hovedsak er aktører fra kunstfeltene musikk og «annet» som driver det økte inntektstapet fra mai. Noe av den observerte økningen vil kunne forklares med at det er aktører med store inntektstap innen disse kunstfeltene som ikke besvarte undersøkelsen i mai.

Samtidig er det også eksempler på at bortfall av dominante aktører trekker i motsatt retning. Dette ser vi for eksempel innen museum og kulturarv hvor vi i utgangspunktet ser en nedgang i rapportert inntektsbortfall fra 3,5 millioner kroner i mai til 2,7 millioner kroner i september. Det gjennomsnittlige inntektstap i mai for dette feltet var særlig påvirket av én aktør, som vi ikke finner igjen i besvarelsene for september. Uten denne ene aktøren ville det gjennomsnittlige inntektsbortfallet i mai for museum og kulturarv vært på 1,5 millioner kroner. Dersom en ser bort fra nevnte aktør, finner vi altså at det gjennomsnittlige inntektsbortfallet for aktørene innen

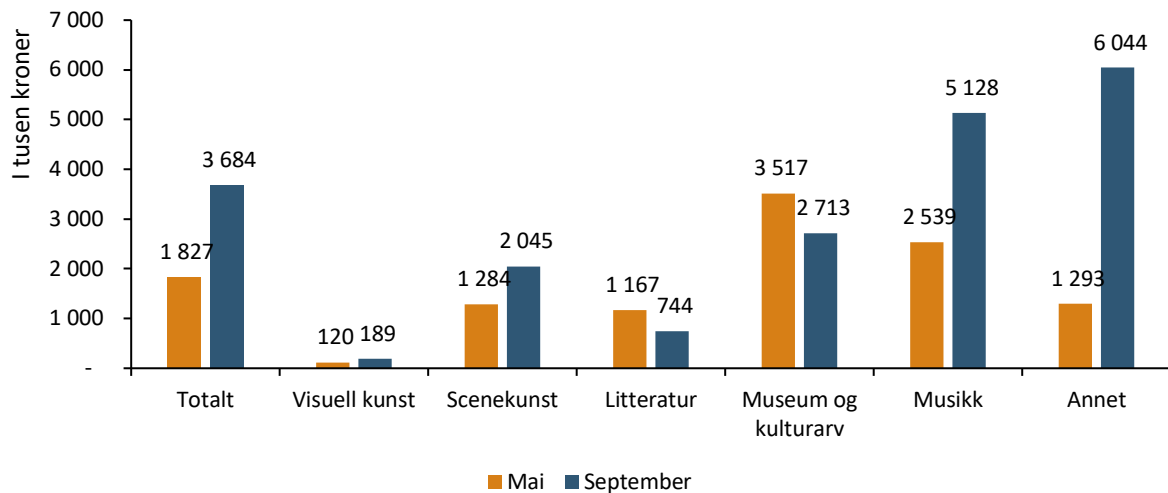
³⁸ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter blant annet bedrifter/organisasjoner som jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

³⁹ Visuell kunst N=82, Scenekunst N=182, Litteratur N=73, Museum og kulturarv N=105, Musikk N=425, Annet N=123

⁴⁰ Igjen er det viktig å understreke at respondentgruppen delvis er skiftet ut med nye respondenter som følge av at ikke alle som besvarte mai-undersøkelsen har besvart september-undersøkelsen, samtidig som at nye respondenter har kommet til.

museum og kulturarv er nær doblet siden mai, i tråd med at smittevernsrestriksjonene osv. har vært gjeldende i en lengre tidsperiode.

Figur 4-7 Bedrifter/organisasjoners gjennomsnittlig anslag i mai og september 2020 på «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort har organisasjonens reelle inntektstap vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?». Gjennomsnittlig inntektstap i 1000 kroner, totalt og per kunst- og kulturfelt. $N_{\text{MAI/SEPT}}=971/990^{41,42}$

Bedrifter/organisasjoner innen litteratur og scenekunst oppgir i september-undersøkelsen et gjennomsnittlig inntektstap på henholdsvis 0,7 og 2,0 millioner kroner siden 12. mars, mot hhv. 1,2 og 1,3 millioner kroner i mai-undersøkelsen. Virksomhetene knyttet til visuell kunst skiller seg betydelig fra øvrige kunstfelt med det laveste gjennomsnittlige inntektstap (rundt 190 000 kroner) i september-undersøkelsen, opp fra 120 000 kroner i mai.

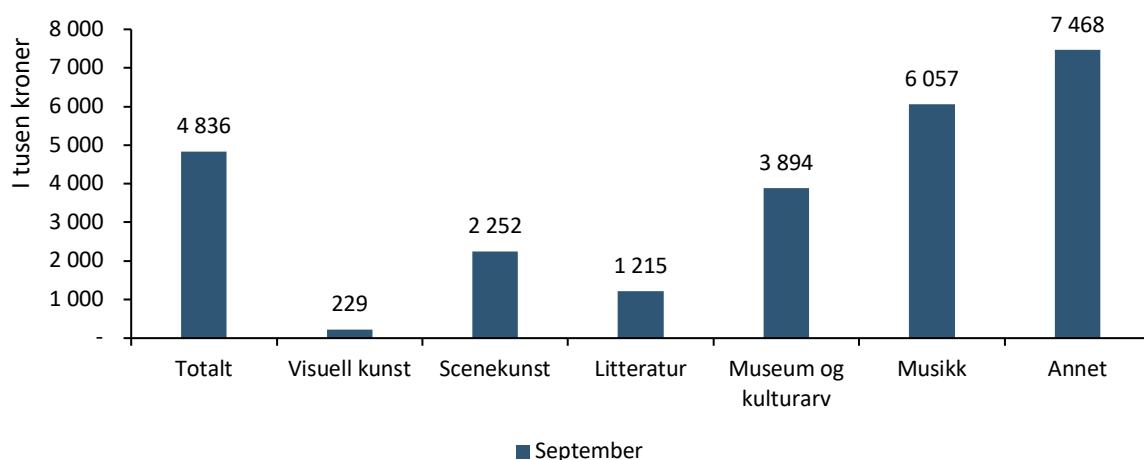
Alt i alt ser vi at det gjennomgående har vært en betydelig økning i inntektstapet fra avbestillinger, avlysninger og utsettelse når vi sammenligner perioden 12. mars til mai versus september. For enkelte av kunstfeltene er inntektstapet mer enn doblet.

Som nevnt er det en større andel av bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent offentlig støtte i 2019 som har oppgitt et tap i september-undersøkelsen. Disse aktørene rapporterer også om større tap enn de øvrige aktørene. En sammenlikning av Figur 4-8 med september-tallene i Figur 4-7 viser at det gjennomsnittlige tapet innen et gitt felt øker betraktelig når vi kun ser på nevnte gruppe. Vi ser dette særlig for de mer kommersielt-rettete aktørene innen musikk og de som i hovedsak jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film («annet»); det gjennomsnittlige inntektstapet øker med om lag 1 million kroner når vi kun ser på denne respondentgruppen.

⁴¹ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter blant annet bedrifter/organisasjoner som jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁴² Visuell kunst $N=133/82$, Scenekunst $N=150/182$, Litteratur $N=77/73$, Museum og kulturarv $N=102/105$, Musikk $N=393/425$, Annet $N=116/123$

Figur 4-8 Bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent offentlig støtte i 2019 sitt svar på «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort har organisasjonens reelle inntektstap vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?» i september 2020. Gjennomsnittlig inntektstap i 1000 kroner, totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=579^{43,44}

Virksomhetenes størrelse, målt i form av omsetning i 2019, virker å være den viktigste komponenten i å forklare inntektsbortfall, ifølge både mai- og september-undersøkelsene. I september-undersøkelsen oppgir virksomhetene som i 2019 hadde mer enn 100 millioner kroner i omsetning, i gjennomsnitt å ha tapt nesten 39 millioner kroner siden 12. mars (se Tabell 4-3). Tilsvarende tall for denne gruppen i mai var 23 millioner kroner⁴⁵. Det er likevel blant de mellomstore virksomhetene at økningen i inntektsbortfall har vært mest dramatisk. Virksomhetene med en omsetning på mellom 50 og 100 millioner kroner oppga i mai et gjennomsnittlig inntektstap på 3,5 millioner kroner, mens tilsvarende tall for september er mer enn 17 millioner kroner. Tilsvarende har inntektsbortfallet for virksomhetene med omsetning på mellom 30 og 50 millioner kroner økt fra 2 millioner kroner i mai til 5,5 millioner kroner i september. Også for de mindre bedriftene/organisasjonene har det økte inntektstapet vært betydelig. For virksomhetene med mindre enn 500 000 kroner i omsetning økte inntektstapet fra om lag 75 000 kroner i mai til om lag 220 000 kroner i september. Økningen i inntektstap er i tråd med at respondentene er bedt om å vurdere inntektstapet for en lengre tidsperiode med smittevernsrestriksjoner osv. i september-undersøkelsen. Samtidig vil deler av endringen kunne skyldes en utskiftning av respondentgruppen, som diskutert i avsnitt 3.4, men der vi ikke vet i hvilken retning.

Fordelt på virksomhetenes **andel offentlig støtte** er det ikke overraskende aktørene med under 60 prosent offentlig støtte som rapporterer om det største inntektstapet, med et gjennomsnittlig inntektstap på 4,8 millioner kroner (se Tabell 4-3). For bedriftene/organisasjonene med 60 prosent eller mer i offentlig støtte ser vi et gjennomsnittlig rapportert inntektstap på 1 million kroner.

⁴³ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter blant annet bedrifter/organisasjoner som jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁴⁴ Visuell kunst N=28, Scenekunst N=95, Litteratur N=42, Museum og kulturarv N=36, Musikk N=308, Annet N=70

⁴⁵ Her trekker én observasjon gjennomsnittet særlig opp. Dersom vi utelater denne observasjonen faller gjennomsnittlig inntektstap for bedrifter/organisasjoner med mer enn 100 millioner i omsetning fra 23 millioner til 12,6 millioner kroner i mai.

Tabell 4-3 Bedriftene/organisasjonenes svar i september 2020 på «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort har organisasjonens reelle inntektstap vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?», fordelt etter bedriftenes/organisasjonenes omsetning i 2019, andel offentlig støtte og region

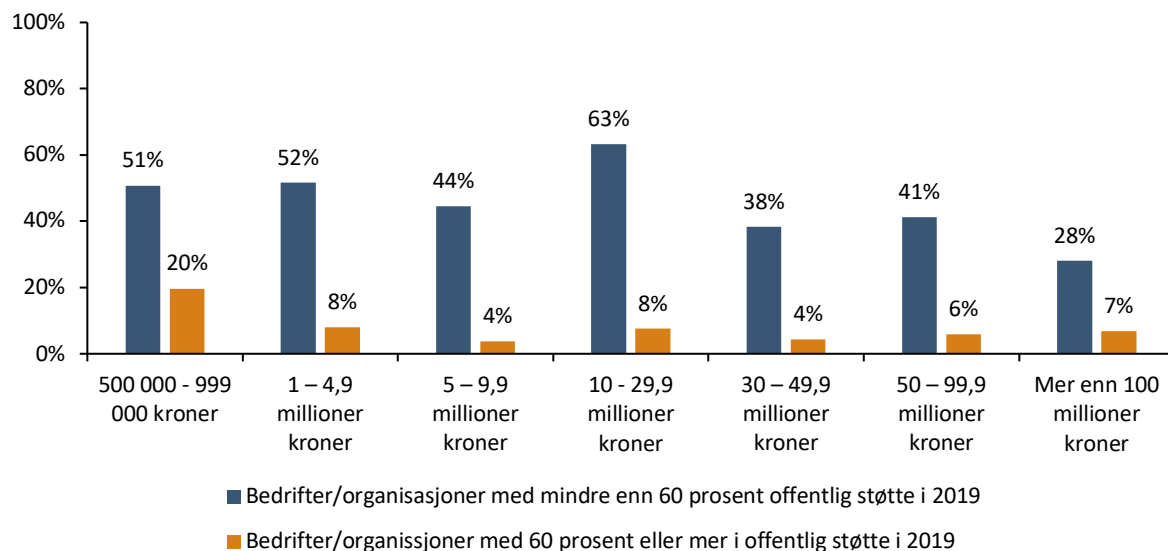
Kategori	Inntektstap	N _{SEPT}
Omsetning i 2019		
Mindre enn 500 000 kr	218 740 kr	213
500 000 – 1 mill. kr	257 291 kr	114
1 – 5 mill. kr	760 920 kr	284
5 – 10 mill. kr	2 135 592 kr	123
10 – 30 mill. kr	5 532 621 kr	141
30 – 50 mill. kr	10 325 789 kr	38
50 – 100 mill. kr	17 511 277 kr	48
Mer enn 100 mill. kr	38 753 571 kr	28
Andel offentlig støtte		
Bedrifter/organisasjoner med <i>mindre</i> enn 60 prosent offentlig støtte i 2019	4 835 655 kr	579
Bedrifter/organisasjoner med 60 prosent eller <i>mer</i> offentlig støtte i 2019	1 069 376 kr	314
Region		
Øst-Norge	4 527 211 kr	451
Sør-Norge	2 242 535 kr	129
Vest-Norge	3 212 412 kr	199
Midt-Norge	4 394 086 kr	113
Nord-Norge	1 769 160 kr	98
Totalt	3 683 598 kr	987

En inndeling etter **region** viser at virksomhetene som i hovedsak jobber i Midt- og Øst-Norge rapporterer om det største inntektstapet, med et gjennomsnittlig inntektstap på om lag 4,5 millioner kroner (se Tabell 4-3). Aktørene i disse to regionene rapporterte om det høyeste inntektstapet i mai også. Virksomhetene i Nord-Norge rapporterer om det laveste inntektstapet, i gjennomsnitt 1,8 millioner kroner. Trolig skyldes dette at virksomhetene i Nord-Norge generelt er mindre heller enn at de er bedre stilt enn virksomhetene i andre deler av landet.

Figur 4-9 viser inntektstapet fra avlysninger, avbestillinger og utsettelse for bedrifter/organisasjoner etter andel offentlig støtte, som andel av gjennomsnittlig inntekt i et gitt omsetningsintervall. Inntektstapet som andel av inntekt er i hovedsak fallende med økt omsetning, og krisen rammer klart mest dramatisk for bedrifter/organisasjoner med under 60 prosent offentlig støtte. Tilsvarende andel for aktørene som har mer enn 60 prosent offentlig støtte er betydelig lavere. Disse aktørene omtales som å være i gråsonen for de fleste av de kompensierende tiltakene, og derfor ha særlig behov for nye ordninger, noe som ikke kommer frem av bildet

under. Man kunne også sett for seg at deler av årsaken var at disse aktørene i større grad har opplevd inntektstap gjennom andre forhold enn avbestillinger, utsettelse og avlysninger, men dette finner vi ikke igjen i tallene.⁴⁶

Figur 4-9 Bedrifter/organisasjoners gjennomsnittlige anslag i september 2020 på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort har organisasjonens inntektstap vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?» som andel av beregnet gjennomsnittlig inntekt for 2020, fordelt på omsetningsintervaller og andel offentlig støtte i 2019. N_{SEPT}=892^{47,48}

Nye inntektsmuligheter blant bedrifter/organisasjoner

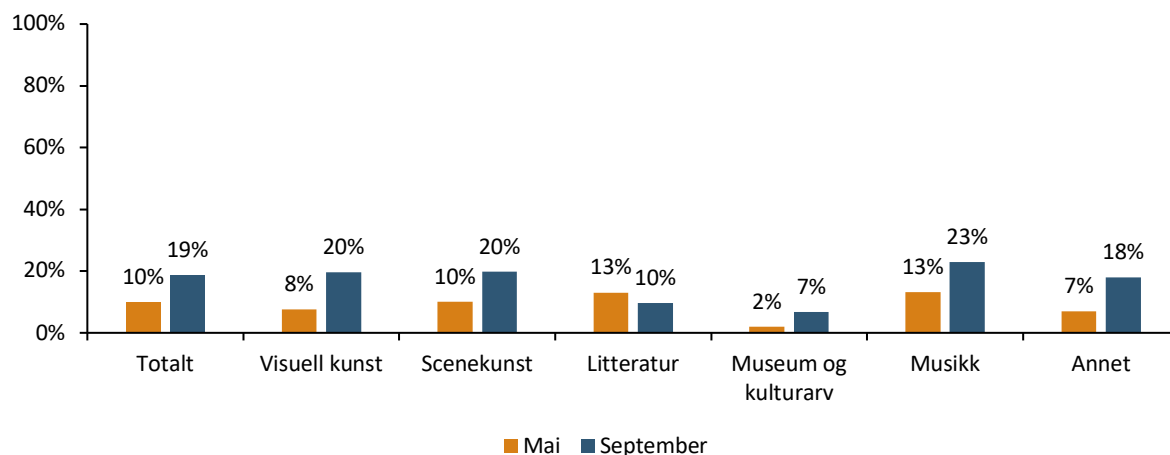
Det store flertallet av bedriftene/organisasjonene har ikke opplevd at det har åpnet seg mulighet til å hente inntekter fra aktiviteter som de ikke ville ha gjennomført uten koronakrisen (se Figur 4-10). Sammenlignet med hva som ble rapportert i mai, er det likevel en større andel (19 prosent) som nå oppgir å ha funnet alternative inntektskilder.

⁴⁶ Ettersom vi benytter en gjennomsnittsinntekt for alle aktører innen et gitt omsetningsintervall kunne også tallene vi finner representert en underestimering av aktørene med mer enn 60 prosent offentlig støtte, dersom disse i hovedsak var mindre enn aktørene i den andre gruppen (mindre enn 60 prosent av inntektene fra offentlig støtte i 2019). Samtidig ser vi at funnet er såpass gjennomgående at man da må anta at dette er tilfellet for alle omsetningsintervaller, noe vi ikke anser som sannsynlig.

⁴⁷ Figuren utelater bedrifter/organisasjoner i intervallet under 500 000 i inntekt. Dette med årsak i datausikkerhet, i tillegg til at denne gruppen delvis overlapper med selvstendig næringsdrivende i individundersøkelsen.

⁴⁸ Andelen er basert på bedriftene og organisasjonenes oppgitte omsetningsintervall, og beregnet ut fra akkumulert inntektstap for gitt omsetningsintervall for 2019 og andel offentlig støtte. Ettersom vi ikke kjenner bedriftenes/organisasjonenes faktiske omsetning, er gjennomsnittlig omsetning for det enkelte intervallet satt til 25 persentil, med bakgrunn i antakelsen om at det innen et gitt omsetningsintervall er flere mindre bedrifter/organisasjoner (målt i omsetning) enn større bedrifter/organisasjoner.

Figur 4-10 Andel bedrifter/organisasjoner som i mai og september 2020 oppgir *Ja* på spørsmålet «Har koronakrisen gitt dere inntekter innen kunst- og kulturaktiviteter som dere ellers ikke ville hatt? Eksempelvis inntekter fra digitale initiativ som strømmede arrangementer?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{MAI/SEPT}=971/990^{49,50}

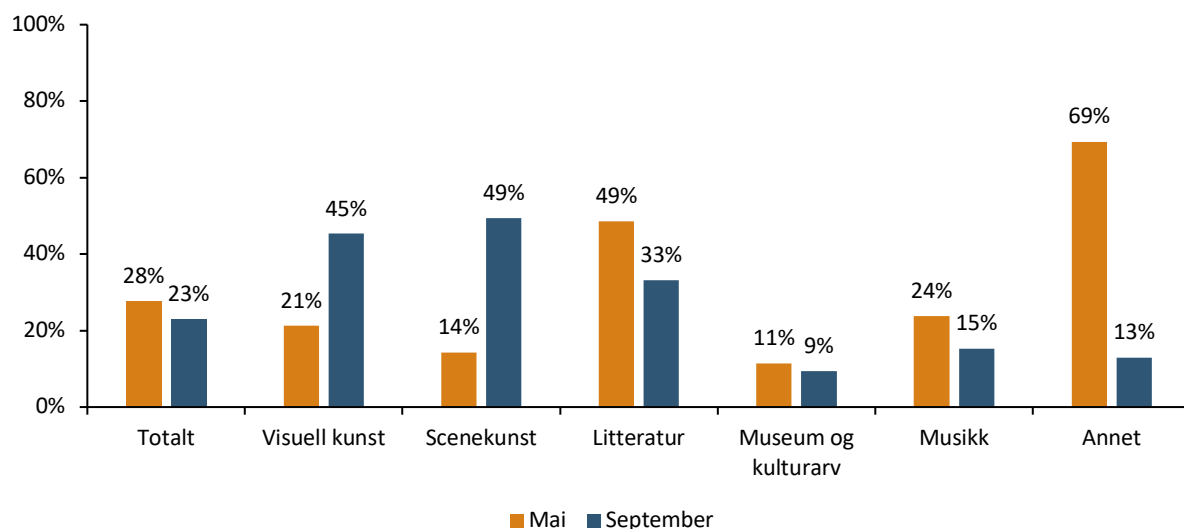
Bedriftene/organisasjonene som har opplevd at det har åpnet seg nye inntektsmuligheter oppgir i septemberundersøkelsen at de i gjennomsnitt har tjent rundt 240 000 kroner fra disse mulighetene, opp fra 75 000 kroner i mai-undersøkelsen. Med gjennomsnittlige nye inntekter på om lag 800 000 kroner, er det virksomhetene med omsetning på mellom 50 og 100 millioner kroner som har hatt de klart største inntektene fra nye muligheter som har åpnet seg. Målt i absolutte tall er det likevel liten forskjell mellom aktørene, både når vi bryter ned på kunst- og kulturfelt og omsetning. I relative termer vil det si at de små virksomhetene i større grad har klart å skaffe seg inntekter fra nye muligheter enn større virksomheter.

De nye inntektene har i gjennomsnitt kompensert for om lag 23 prosent av inntektstapet for de aktørene som i septemberundersøkelsen både rapporterer om inntektstap og nye inntekter siden 12. mars (se Figur 4-11). Det er stor variasjon mellom kunst- og kulturfeltene på hvorvidt nye inntekter kompenserer både i total andel og når man sammenligner med respondentgruppen i mai-undersøkelsen. Det er også viktig å presisere at det er et mindretall av virksomhetene som har fått nye inntekter og opplevd et inntektstap. Andelene er dermed særlig sensitive for enkeltobservasjoner når det brytes ned på kunst- og kulturfelt. Eksempelvis trekker særlig én aktør innenfor kategorien «annet» opp gjennomsnittet for mai. Uten denne aktøren er andelen av tapet som blir kompensert for i respondentgruppen «annet» kun 3 prosent.

⁴⁹ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter blant annet bedrifter/organisasjoner som jobber med flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁵⁰ Visuell kunst N=133/82, Scenekunst N=150/182, Litteratur N=77/73, Museum og kulturarv N=102/105, Musikk N=393/425, Annet N=116/123

Figur 4-11 Bedriftene/organisasjonenes gjennomsnittlige anslag i mai og september 2020 på spørsmålet «Omtrent hvor store inntekter frem til i dag (10. september 2020) har organisasjonen deres fått fra muligheter som har åpnet seg som følge av koronakrisen?» som andel av bedriftene/organisasjonenes gjennomsnittlige anslag i mai og september 2020 på spørsmålet «Siden 12. mars 2020, omtrent hvor stort har organisasjonens inntektstap vært som følge av faktiske avlysninger, avbestillinger og utsettelse for 2020?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{MAI/SEPT}=82/163^{51,52,53}

Bedrifter/organisasjoners forventninger til inntekt i 2020/2021 gitt videreføring av tiltak

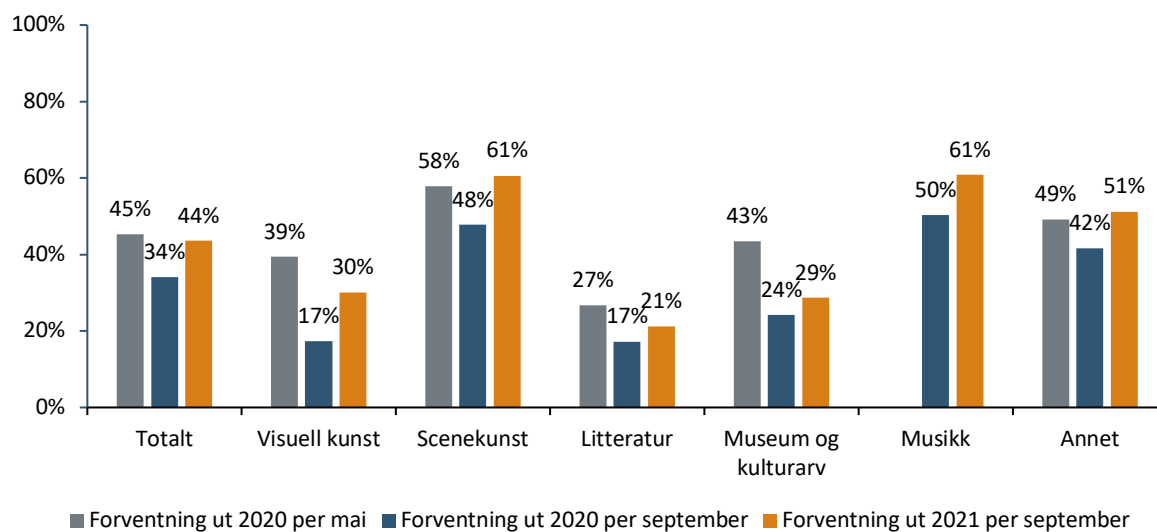
I tråd med hva vi fant for individer, viser Figur 4-12 at bedriftene/organisasjonene anslår et lavere gjennomsnittlig inntektstap ut året i september-undersøkelsen (34 prosent) enn i mai-undersøkelsen (45 prosent). Dette henger trolig sammen med at smittevernsrestriksjonene osv. var mindre restriktive i september enn i mai, samt at det generelt er mindre usikkerhet til hvordan resten av året vil forløpe i september enn det det var i mai. Aktørene oppgir et noe høyere inntektstap, på 44 prosent, dersom restriksjonene på arrangementer med mer enn 200 personer vedvarer ut 2021. Konsertarrangører og andre musikkaktører, og aktørene innen scenekunst er de som gjennomgående vurderer konsekvensene som verst, i tråd med at de i større grad gjennomfører arrangementer med mer enn 200 personer.

⁵¹ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁵² Figuren viser bedrifter/organisasjoner som både har opplevd nye inntekter og et inntektstap. Ettersom dette representerer et lite utvalg er andelen særlig sensitive for enkeltobservasjoner når det brytes ned på kunst- og kulturfelt. Eksempelvis trekker særlig en aktør innenfor kategorien «annet» opp gjennomsnittet for mai. Uten denne aktøren er andelen av tapet som blir kompensert for blant respondentgruppen «annet» kun 3 prosent.

⁵³ Visuell kunst N=7/7, Scenekunst N=31/12, Litteratur N=4/8, Museum og kulturarv N=5/2, Musikk N=95/47, Annet N=21/6

Figur 4-12 Bedriftene/organisasjonenes gjennomsnittlige anslag på forventet inntektstap dersom gjeldende forbud i mai mot arrangementer med over 50 personer varer ut året 2020, og forbud i september mot arrangementer med mer enn 200 personer varer ut årene 2020 og 2021. Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{MAI/SEPT}=549/533^{54,55,56}

⁵⁴ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁵⁵ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikkaktører i mai. Totalen er derfor også beregnet uten musikk for å være sammenlignbar.

⁵⁶ Visuell kunst N=127/49, Scenekunst N=147/153, Litteratur N=72/41, Museum og kulturarv N=96/75, Musikk N=-/369, Annet N=197/100

5. Hvordan har aktørene kompensert for tap?

Regjeringen har iverksatt en rekke kompenserende tiltak, hvorav noen er spesielt rettet mot kultursektoren, men de fleste er generiske og retter seg mot alle, uavhengig av næring. Dette kapittelet presenterer individer og bedrifter/organisasjoners bruk av ulike tiltak og øvrige former for kompensasjon i september, sett opp mot hva aktører innen samme sektor oppga i mai. Flest individer oppgir i september-undersøkelsen å ha brukt tiltaket *Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende* (23 prosent), en økning fra mai-undersøkelsen. En større andel bedrifter/organisasjoner oppgir å ha brukt de offentlige tiltakene i september-undersøkelsen, sammenlignet med i mai-undersøkelsen. I forrige kapittel fant vi at bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent av inntektene fra offentlig støtte i 2019 opplevde et særlig høyt inntektstap. I underkant av en tredjedel av denne gruppen har beholdt tilskudd fra Kulturrådet. Rundt en femtedel har (også) brukt én eller flere andre offentlige tiltak, deriblant mottatt kompensasjon gjennom ordningene til Skatteetaten og Kulturdepartementet. Samtidig ser vi at 62 prosent av nevnte aktørgruppe har måttet permittere ansatte siden 12. mars.

5.1 Individenes måter å kompensere for bortfall i inntekt

Vi ser her først på hvordan individene oppgir selv at de har kompensert for bortfall i inntekt, før vi i neste avsnitt ser på bruken av konkrete offentlige tiltak.

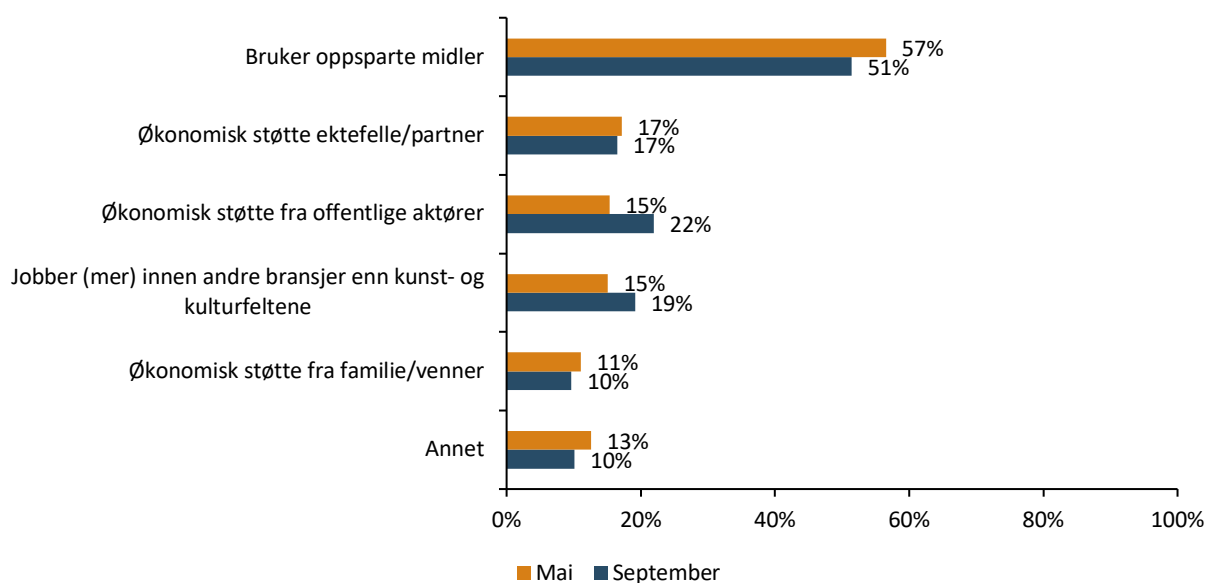
I Figur 5-1 sammenligner vi respondentenes svar i september og mai, men ser bort ifra musikerne, ettersom vi ikke har sammenlignbare svar for dem i begge perioder.⁵⁷ Over halvparten av respondentene oppgir i september-undersøkelsen at de har kompensert for lavere inntekter fra kunst- og kulturfeltene ved å bruke oppsparte midler, mens 11-17 prosent oppgir at de har mottatt økonomisk støtte fra enten ektefelle eller fra venner og familie. Disse andelenene er tilnærmet like med det vi fant for individer i mai-undersøkelsen. Samtidig finner vi at en større andel av individene som besvarte september-undersøkelsen oppgir at de har fått økonomisk støtte av offentlige aktører (22 prosent) sammenlignet med hva vi fant i mai (15 prosent). Vi finner en tilsvarende økning i andelen som har kompensert gjennom økonomisk støtte fra offentlige aktører, dersom vi kun ser på individene som oppgir at de både har besvart mai- og september-undersøkelsen. Videre ser vi at en større andel av respondentene i september-undersøkelsen (når vi ser bort ifra musikerne) oppgir at de jobber mer innen andre bransjer. Vi ser nærmere på endringer i yrkesstatus i kapittel 7. En mindre andel individer oppgir i september-undersøkelsen «annet». Disse utdyper i åpent tekstfelt at de blant annet har måttet ta opp lån, beholdt honorar på tross av at prosjektene ikke blir ferdigstilt, eller at de har blitt sykmeldt/permittert/førtidspensjonert.

Dersom vi også inkluderer musikerne ser september-fordelingen om lag lik ut, bortsett fra andelen som oppgir «økonomisk støtte fra offentlige aktører». Musikerne har i større grad benyttet seg av offentlige tiltak. Andelen individer som oppgir å ha brukt offentlige tiltak i september-undersøkelsen øker til 29 prosent når vi inkluderer musikerne.

---

⁵⁷ Fordelingen ser også lik ut dersom vi kun ser på individene som oppgir at de har besvart både mai- og september-undersøkelsen.

Figur 5-1 Individenes svar i mai og september 2020 på spørsmålet «Hvordan kompenserer du for lavere inntekter fra kunst- og kulturfelt(ene) så langt i 2020?». Flere svar mulig. N_{MAI/SEPT}=2108/1818⁵⁸

5.2 Individens bruk av offentlige tiltak og behov for nye tiltak

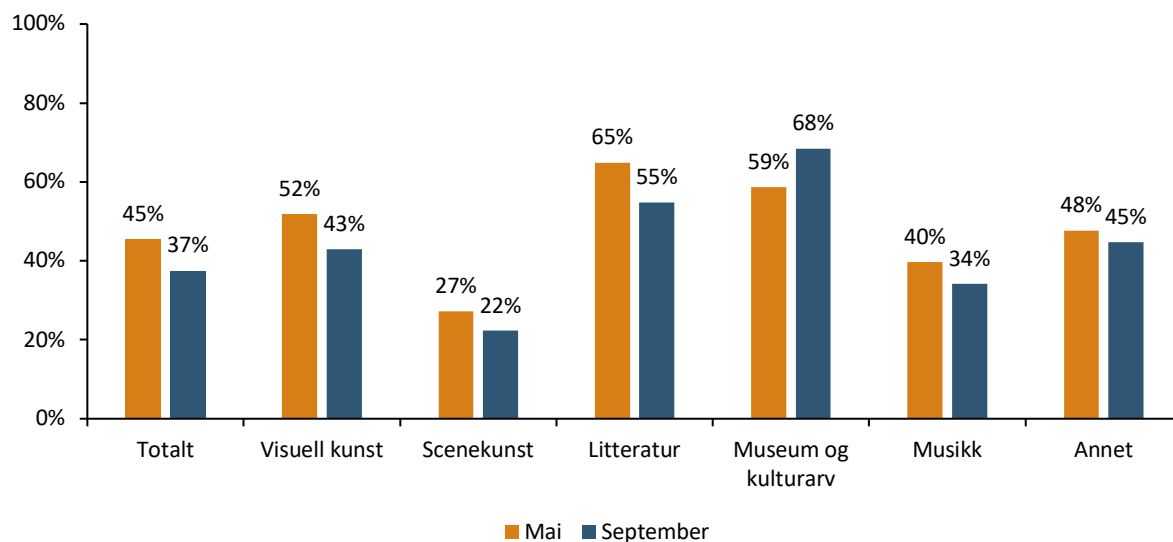
Totalt 37 prosent av individene oppgir *ikke* i september-undersøkelsen at de har benyttet noen av de opplistede offentlige tiltakene siden 12. mars, eller andre offentlige tiltak (se Figur 5-2).⁵⁹ Dette er en nedgang fra mai da 45 prosent av individene oppga det samme. Dette kan sees i sammenheng med at mange av tiltakene relativt nylig var introdusert i mai, og at individene i september har hatt lenger tid på seg til å søke. Forfattere o.l. og de få individrespondentene innen museum og kulturarv er de som i minst grad har benyttet seg av offentlige tiltak, mens scenekunstnerne er de som i størst grad har benyttet seg av de ulike tiltakene (om lag 80 prosent har benyttet minst ett tiltak) etterfulgt av musikere (66 prosent).

⁵⁸ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikere i mai. For at tallene i større grad skal være sammenlignbare ser vi derfor bort ifra musikk i utregningen av andeler.

⁵⁹ Årsaken til at denne andelen er lavere enn det Figur 5-1 tilsier, henger trolig sammen med at det både er vanskeligere for individene å huske hva de har brukt av tiltak, og hva som menes med offentlig støtte, enn når de får presentert en liste over tiltak.

Figur 5-2 Andel individer som i mai og september 2020 ikke har oppgitt Ja for noen tiltak på spørsmålet «Har du benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{MAI/SEPT}=3052/3168^{60,61}

De aller fleste individene som har besvart september-undersøkelsen, dvs. skapere, utøvere og ansatte, kjenner til de offentlige ordningene, i tråd med hva vi fant i mai-undersøkelsen. I likhet med funnene fra mai-undersøkelsen oppgir i september likevel majoriteten av individene innen et gitt felt (mellom 50 og 75 prosent), at de ikke har benyttet de ulike ordningene siden 12. mars. Det er også mellom 15 og 40 prosent som oppgir at ordningene ikke er relevante. I resten av dette avsnittet fokuserer vi på de individene som har benyttet én eller flere offentlige tiltak.

Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende og frilansere er den ordningen som har økt mest i bruk siden mai, og som i september-undersøkelsen er brukt av en høyest andel individrespondenter (23 prosent, se Figur 5-3). Etterfulgt av denne finner vi *utsatt forskuddsskatt, beholde tilskudd fra Kulturrådet og dagpenger for permitterte*. Mellom 11 og 17 prosent av respondentene i september-undersøkelsen oppgir å ha brukt disse ordningene. Samtidig er andelen respondenter som oppgir å ha benyttet seg av ordningene *utsatt forskuddsskatt* eller *beholdt tilskudd fra Kulturrådet* noe lavere enn det var i mai.

Rundt syv prosent av respondentene på september-undersøkelsen oppgir at de har brukt andre tiltak enn de som var opplistet. Blant disse har om lag en tredjedel søkt om og/eller fått støtte fra fond for utøvende kunstnere (FFUK), hvor majoriteten av disse kun oppgir FFUK, mens en mindre andel oppgir en variasjon av tiltak. Andre trekker frem øvrige ekstraordinære kunstnerstipend og/eller støtte fra ulike offentlige og private aktører, som Sparebank 1, Oslo kommune, Lånkassen, Gramart og Creo. Det er også flere som trekker fram arbeidsavklaringspenger eller andre lignende ytelser.

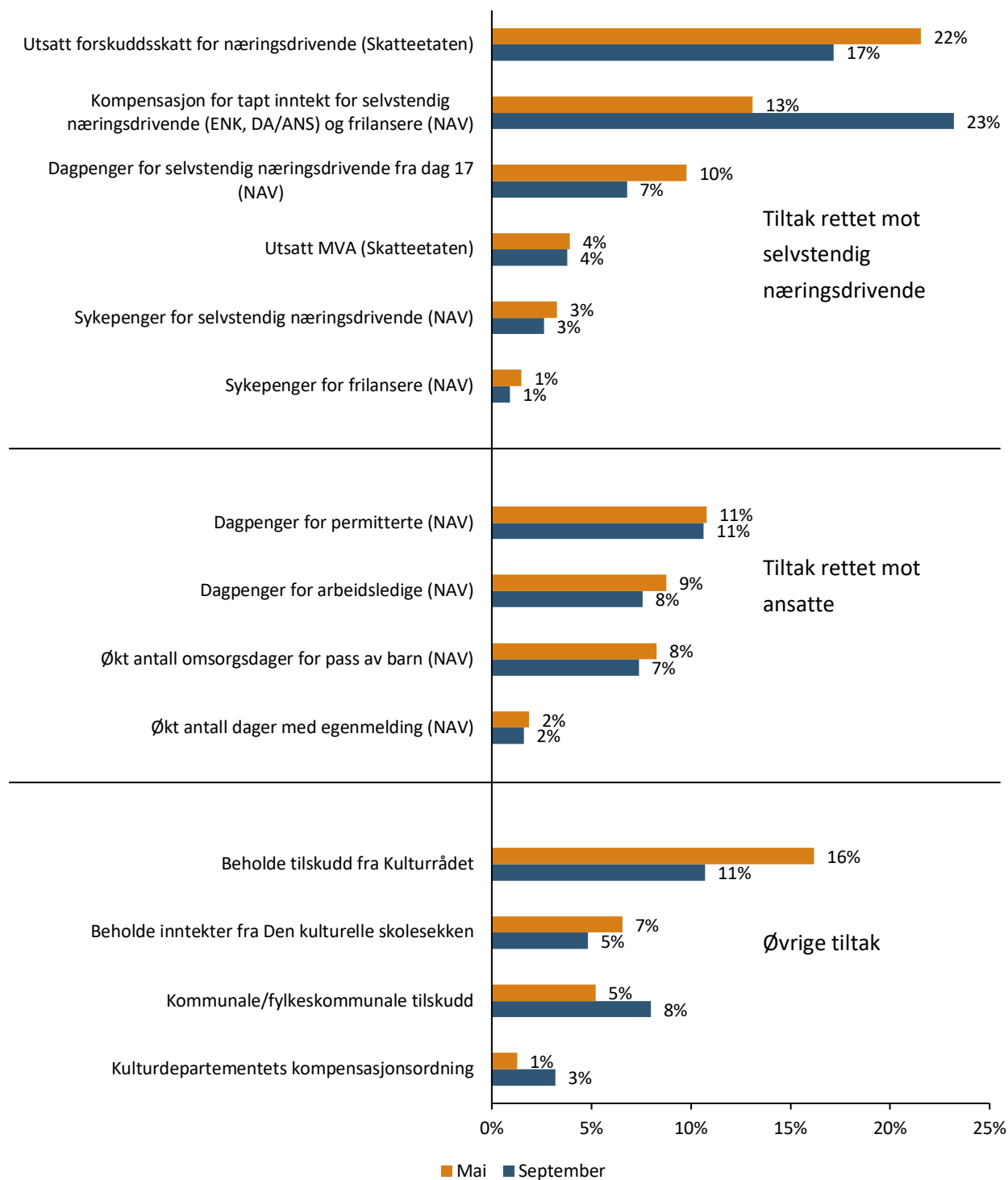
Igjen er det viktig å understreke at det er en del utskiftning i hvem som har besvart september-undersøkelsen versus hvem som besvarte mai-undersøkelsen. Dersom vi kun ser på de individene som husker å ha besvart begge

⁶⁰ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

⁶¹ Visuell kunst N=917/698, Scenekunst N=584/547, Litteratur N=476/403, Museum og kulturarv N=29/19, Musikk N=897/1340, Annet N=149/161

undersøkelser finner vi like fullt det samme mønsteret som i Figur 5-3, deriblant økningen i bruken av *Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende*.

Figur 5-3 Andel individer som i mai og september 2020 oppgir Ja på spørsmålet «Har du benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?». N_{MAI/SEPT}=2 686/3 168

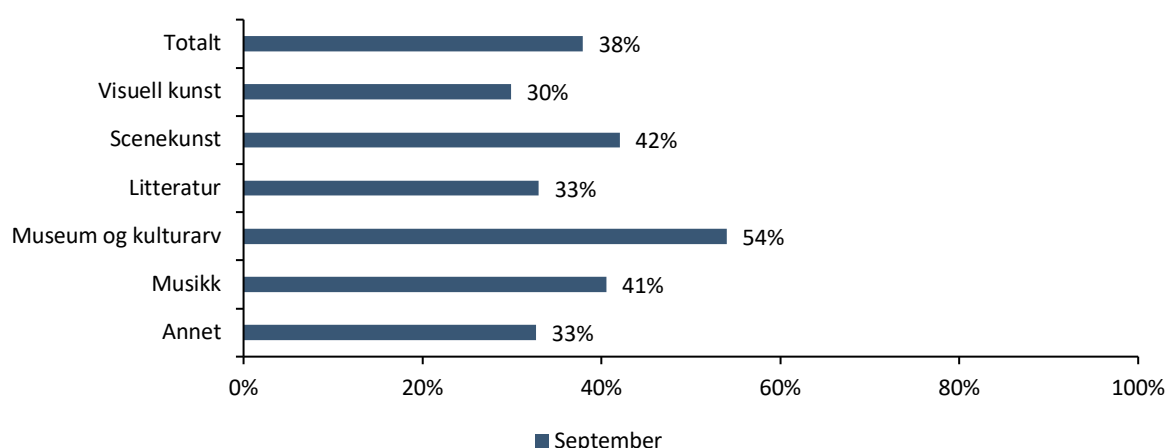
En nedbrytning av svar på kunst- og kulturfelt avdekker i stor grad det samme mønsteret for hvilke tiltak som er mest benyttet med det vi fant samlet for sektoren (i september-undersøkelsen). For nær samtlige felt er det

bruken av *Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende* som har økt mest i bruk. Unntaket er individene innen museum og kulturarv, disse har i mindre grad brukt de ulike tiltakene. Det er like fullt noe variasjon i andelene som benytter seg av tiltakene. Musikerne har i noe større grad benyttet seg av tiltakene som er rettet mot selvstendig næringsdrivende, hver tredje musiker oppgir at de har benyttet *Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende og frilansere*. Scenekunstnerne har både en større variasjon i bruken av tiltak, i tillegg til at flere tiltak er benyttet av en større andel individer enn for de øvrige kunst- og kulturfeltene. Eksempelvis har 26 prosent av scenekunstnerne benyttet *Kompensasjon for selvstendig næringsdrivende*, mens 22 prosent har benyttet *Dagpenger for permitterte*.

Det er viktig å presisere at ikke alle ordningene er relevant for alle individer. Vi har prøvd å håndtere dette ved å la individene selv krysse av for om ordningen ikke er relevant. Det vil likevel kunne være usikkerhet knyttet til hvorvidt respondentene faktisk er i målgruppen til de ulike ordningene. Eksempelvis er flere av ordningene kun rettet mot selvstendig næringsdrivende, noe ikke alle individene i respondentgruppen er. I mai-undersøkelsen fant vi at 76 prosent av individrespondentene tjente mer enn 50 prosent av de kunst- og kulturrelaterte inntektene som selvstendig næringsdrivende og frilans.⁶² Figur 5-3 tydeliggjør bildet av at sektoren er omfattet av en stor andel selvstendig næringsdrivende; tiltakene rettet mot denne gruppen er de som i størst grad er benyttet.

Som vi så i Figur 5-2, har om lag 60 prosent av individene i september benyttet seg av minst ett offentlig tiltak siden 12. mars. Individene har blitt spurt om i hvilken grad de offentlige tiltakene kompenserer for det opplevde inntektstapet siden 12. mars. Her har vi ikke skilt mellom årsaken til inntektstap, dvs. om inntektstapet skyldes avlysninger, avbestillinger osv. eller andre forhold. Respondentene oppgir i gjennomsnitt at tiltakene har kompensert for 38 prosent av inntektsbortfallet siden 12. mars (se Figur 5-4). De få individene innen museum og kulturarv er de som i størst grad mener at de er kompensert. Fem respondenter oppgir at tiltakene i gjennomsnitt har kompensert for over halvparten av inntektstapet. Til sammenlikning oppgir individene innen visuell kunst at tiltakene i gjennomsnitt kun har kompensert for 30 prosent av inntektstapet.

Figur 5-4 Individenes gjennomsnittlige anslag i september 2020 på spørsmålet «Omtrent hvor mye av inntektstapet har tiltak(ene) dekket opp for?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N=1794^{63,64}

⁶² Dette omfatter ikke respondenter innen musikk ettersom tilsvarende formulering ikke ble stilt i MIR-undersøkelsen

⁶³ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

⁶⁴ Visuell kunst N=341, Scenekunst N=402, Litteratur N=144, Museum og kulturarv N=5, Musikk N=822, Annet N=80

Videre er det litt over 600 individer som i september-undersøkelsen oppgir å ha benyttet én eller flere av de mer kulturspesifikke ordningene, dvs.:

- *beholdt tilskudd fra Kulturrådet,*
- *beholdt inntekter fra Den kulturelle skolesekken,*
- *Kulturdepartementets kompensasjonsordning, og/eller*
- *søkt om eller fått tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet (ekstraordinær utlysning i forbindelse med koronakrisen).*

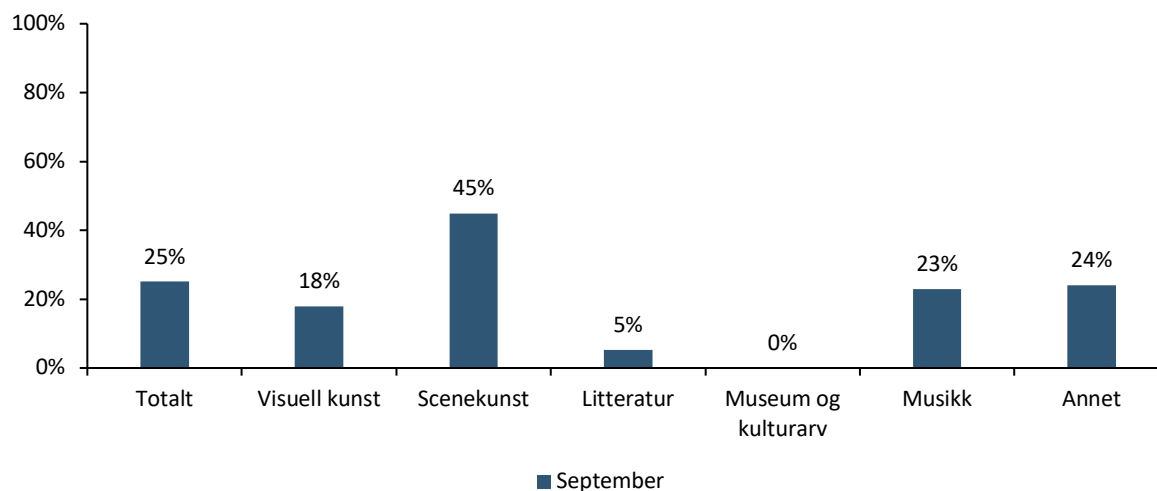
Individene som har benyttet seg av ovennevnte kulturordninger anslår at kulturordningene i gjennomsnitt dekket om lag halvparten av det kompenserte inntektstapet (45 prosent). Det er ingen nevneverdige forskjeller mellom kunstfelt, kulturordningene dekker mellom 40-50 prosent av det kompenserte inntektstapet for individrespondentene innen et gitt kunstfelt.

Halvparten av individene oppgir i september-undersøkelsen at det er behov for nye tiltak. Respondentene mener dette uavhengig av om de har benyttet seg av minst ett tiltak eller ikke har benyttet noen. Kun syv prosent mener at det ikke er behov for nye tiltak, mens de resterende respondentene oppgir at de er usikre. Størst andel finner vi blant individene innen visuell kunst, 58 prosent oppgir at de ønsker seg nye tiltak, mens kun 22 prosent av individene innen museum og kulturarv mener det samme. Sistnevnte gruppe omfatter imidlertid svært få respondenter. Sammenlignet med mai finner vi at det er en økning i andelen respondenter innen nær alle kunst- og kulturfelt som mener at det er behov for nye tiltak. Her er det igjen viktig å understreke at økningen som oppgir et behov også kan skyldes endringer i sammensetningen av respondentgruppene i mai og september.

5.3 Permittering av individer

Samlet oppgir hver fjerde kunstner at de har blitt permittert siden 12. mars (se Figur 5-5). En nedbrytning av permitterte på kunst- og kulturfelt viser at scenekunstnerne i størst grad er eller har vært permittert (45 prosent). Dette henger trolig sammen med at en større andel av individene innen dette feltet er ansatt, og dermed kan permitteres, sammenlignet med hva som er tilfellet blant forfattere o.l. og individer innen musikkbransjen, der det i større grad er innslag av selvstendig næringsdrivende.

Figur 5-5 Andelen individer som i september 2020 oppgir *Ja* på spørsmålet «Har du blitt permittert etter 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=2 084^{65,66,67}

Figur 5-5 sier ikke noe om utviklingen i antall permitterte. Majoriteten av permitteringer skjedde i starten av koronakrisen, hvor antallet arbeidssøkende nærmet seg 450 000. Siden dette har vi sett en gradvis tilbakeføring av permitterte, og det tilsvarende tallet var på i overkant av 200 000 ved utgangen av august.⁶⁸ Videreføringen av tilskuddsordningen som gir lønnstilskudd til bedrifter, ideelle organisasjoner og stiftelser som tar tilbake permitterte ansatte vil kunne redusere antall permitterte ytterligere.⁶⁹

I tråd med det store antall permitterte har et stort antall personer søkt om dagpenger fra NAV for å komme seg gjennom krisen. Mottakere av dagpenger omfatter også arbeidsledige. Figur 5-6 viser hvor mange som har søkt om dagpenger i de to næringene som i størst grad sammenfaller med kultursektoren. Her fokuserer vi på ledige (både permitterte og de som er registrert helt ledige) i næringsgruppene «kunstnerisk virksomhet og underholdningsnæringen» (NACE 90), «biblioteker, arkiver eller museer» (NACE 91).

Ettersom det ikke finnes tall for søknader om dagpenger fordelt på næring før krisen slo inn, har vi benyttet ledighetstall for yrkesgruppen «kunst, sport og kultur» ved inngangen til mars 2020 som tilstandsbeskrivelse før koronakrisen slo inn. Før koronakrisen slo inn anslås den registrerte ledigheten til tre prosent, basert på NAVs yrkesfordelte ledighetstall.⁷⁰ Ut ifra tallene fra NAV og SSB ser man en tydelig økning i antall søknader om dagpenger frem mot slutten av mai. Fra og med juni ser vi at det fremdeles er mange som søker om dagpenger, men at antall søknader er avtakende.

⁶⁵ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikere i mai. Totalen er derfor også beregnet uten musikerne for å være sammenlignbar.

⁶⁶ Andelen vil her variere fra Menon-publikasjonen «Koronakrisens virkninger på kultursektoren» ettersom vi der hadde anledning til å til dels luke ut selvstendig næringsdrivende, noe vi ikke har hatt for høstundersøkelsen. Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

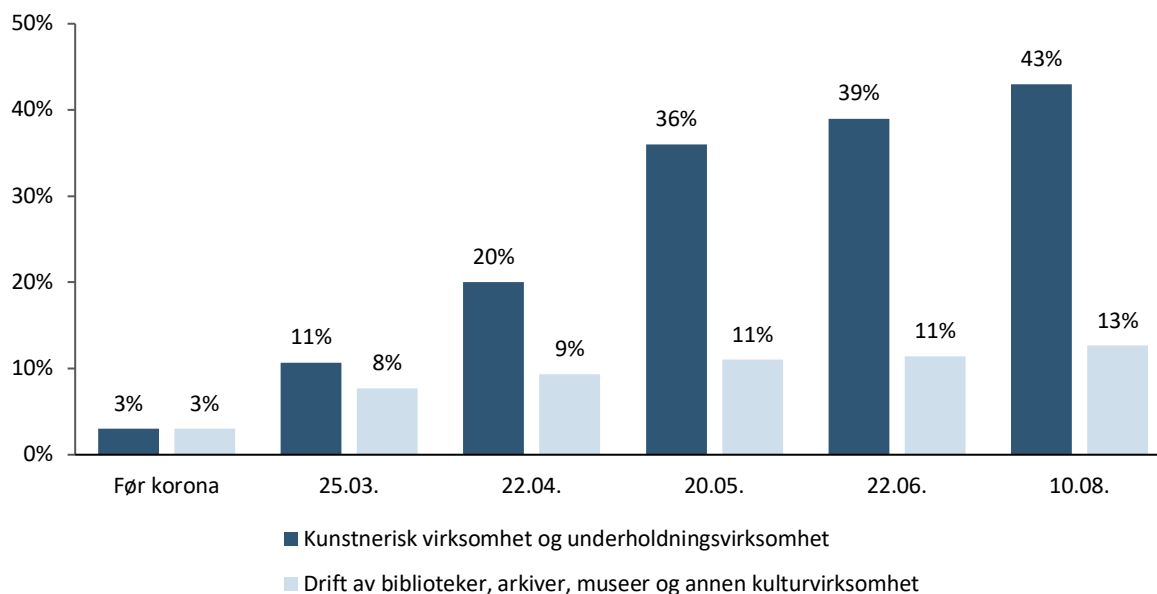
⁶⁷ Visuell kunst N=430, Scenekunst N=381, Litteratur N=229, Museum og kulturarv N=16, Musikk N=926, Annet N=102

⁶⁸ Se <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/arbeidssokere-og-stillinger-statistikk/nyheter/16-300-faerre-arbeidssokere-i-august>

⁶⁹ Se <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/na-kan-bedrifter-og-organisasjoner-fa-stotte-for-a-ta-permitterte-tilbake-i-jobb/id2721664/>

⁷⁰ Før 25. mars 2020 laget ikke SSB tall for detaljert næringsfordelt ledighet.

Figur 5-6 Totalt antall søknader om dagpenger målt ukentlig som andel av sysselsatte i næringene i 2019. Kilde: NAV (2020) og SSB (2019)⁷¹

5.4 Bedrifters bruk av offentlige tiltak og behov for nye tiltak

I likhet med hva vi fant i mai-undersøkelsen oppgir respondentene i september-undersøkelsen at de i all hovedsak er kjent med de offentlige ordningene. Bedriftene/organisasjonene vet med andre ord hva de kan søke om av kompenserende tiltak.

Om lag en fjerdedel av bedriftene/organisasjonene som har besvart september-undersøkelsen oppgir at de ikke har benyttet noen av ordningene. At en så stor andel oppgir at de ikke har brukt noen tiltak kan i noen grad forklares med at ordningene ikke er relevante. For de fleste av ordningene oppgir om lag én av fire virksomheter at ordningen ikke er relevant. I tråd med dette er det svært få respondenter (mindre enn 5 prosent for de fleste av ordningene) som oppgir at de vurderer å benytte seg av ordningene på et senere tidspunkt. Vi viser til Vedlegg J for en oversikt over samtlige bedrifter/organisasjoners bruk av offentlig tiltak samlet sett.

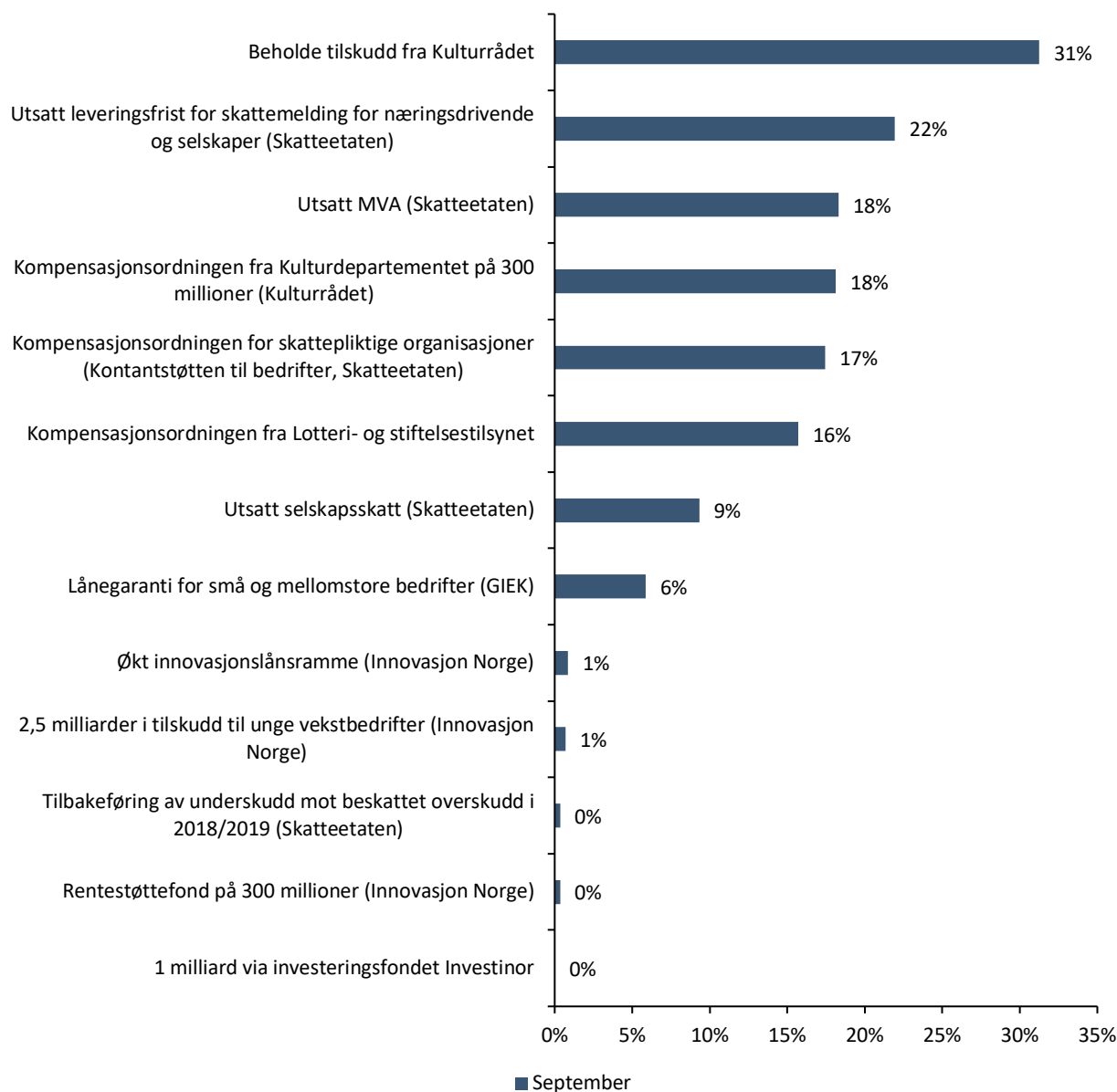
Vi viser til Vedlegg J for en oversikt over bruken av tiltak for samtlige bedrifter/organisasjoner i mai og september. Overordnet er det en økning i andelen som benytter ulike tiltak fra mai til september, mens mønsteret på hvilke tiltak de benytter seg av er mer konstant. Om lag en tredjedel oppgir i september å ha *beholdt tilskudd fra Kulturrådet*, som er om lag det samme som i mai-undersøkelsen. Videre er tiltakene som har blitt benyttet mest i både mai og september *Utsatt leveringsfrist for skattemelding*, *Kompensasjonsordningen fra Kulturdepartementet på 300 millioner*, *Kompensasjonsordningen for skattepliktige organisasjoner*, *Utsatt MVA* og *Kompensasjonsordningen fra Lotteri- og stiftelsestilsynet*. Nevnte tiltak er benyttet av mellom 10 og 20 prosent av aktørene som har besvart september-undersøkelsen. Størst økning i bruk av tiltak ser vi for *Kompensasjonsordningen fra Kulturdepartementet på 300 millioner*, 7 prosent av respondentene oppga å ha benyttet ordningen i mai, mens tilsvarende andel er på 17 prosent i september. Økningen kan være et resultat av variasjon i utvalget som har besvart undersøkelsen. Samtidig ser vi tilsvarende økning i bruk av tiltak fra mai

⁷¹ Det har ikke blitt offentliggjort akkumulerte tall for antall personer som har søkt dagpenger siden uke 12 siden rapporten som ble offentliggjort for tall frem til uke 32.

til september, dersom vi utelukkende ser på respondentene som i september oppgir å ha besvart begge undersøkelsene.

Det er særlig å relevant å se på bruken av offentlige tiltak blant **bedrifter/organisasjoner med mindre andel offentlig støtte i 2019**. Det er disse som i større grad har tapt inntekter som følge av avlysninger, avbestillinger osv. etter 12. mars (se avsnitt 4.3). Rundt 80 prosent av bedrifter/organisasjoner som hadde mindre enn 60 prosent av inntektene fra offentlig støtte i 2019, har brukt én eller flere av de opplistede tiltakene. Figur 5-7 gir en oversikt over hvilke tiltak flest har benyttet. I underkant av en tredjedel har beholdt tilskudd fra Kulturrådet, mens mellom 16-22 prosent har benyttet *Utsatt leveringsfrist for skattemelding, Kompensasjonsordningen fra Kulturdepartementet på 300 millioner, Kompensasjonsordningen for skattepliktige organisasjoner, Utsatt MVA og Kompensasjonsordningen fra Lotteri- og stiftelsestilsynet*.

Figur 5-7 Andelen bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent offentlig støtte i 2019 som i september 2020 oppgir Ja på spørsmålet «Har din organisasjon benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?». N_{SEPT}=579

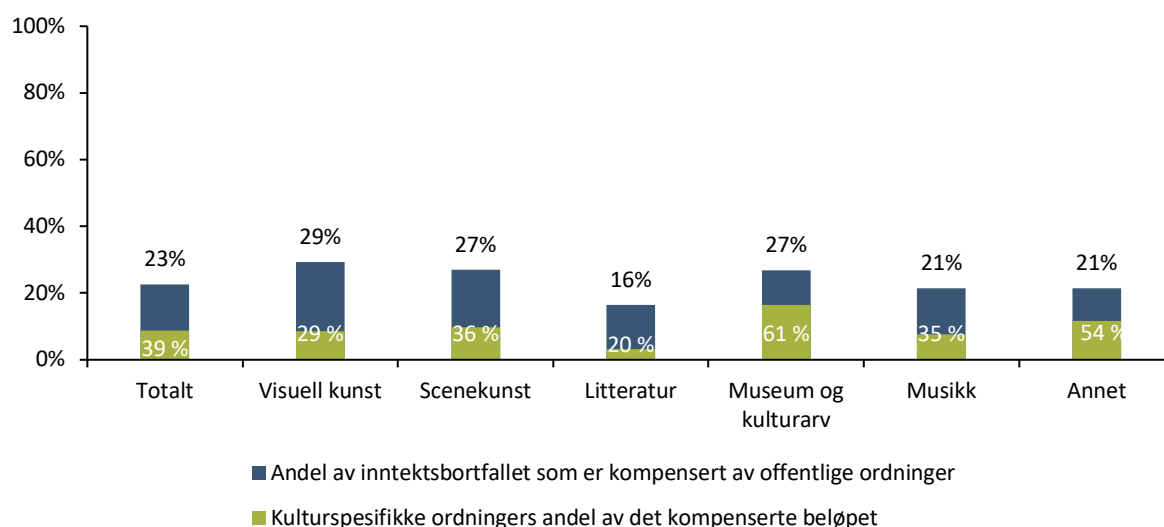

Vi holder fokuset på aktørene som i september 2020 oppga at mindre enn 60 prosent av inntektene deres i 2019 var fra offentlig støtte, men bryter deretter bruken av offentlige tiltak ned etter kunst- og kulturfelt. Det er de samme seks ovennevnte tiltakene som i hovedsak blir benyttet innen de ulike kunst- og kulturfeltene, men med noen forskjeller i bruk. Å *beholde tilskudd fra Kulturrådet* er det tiltaket som størst andel av bedriftene/organisasjonene innen musikk, scenekunst og visuell kunst oppgir å ha brukt. Hver fjerde bokhandler, forlag o.l. og hver femte aktør innen visuell kunst oppgir å ha *utsatt MVA. Kompensasjonsordningen fra kulturdepartementet* er i større grad benyttet av museer og aktørene innen «annet».

Videre er det relevant å se på i hvilken grad tiltakene har kompensert for inntektsbortfall siden 12. mars. I gjennomsnitt oppgir bedrifter/organisasjoner hvis inntekter bestod av mindre enn 60 prosent offentlig støtte i 2019 at 23 prosent av inntektstapet har blitt dekket opp for gjennom ulike tiltak (se Figur 5-8). Det er ingen særlig forskjell mellom de ulike kunstfeltene. Aktørene innen litteratur kommer dårligst ut, disse oppgir i gjennomsnitt å ha fått dekket 16 prosent av inntektstapet gjennom ulike tiltak i perioden 12. mars og frem til september. Samtidig er det gjennomsnittlige inntektstapet betydelig lavere blant litteraturaktørene (se avsnitt 4.3).

Figur 5-8 Gjennomsnittlig andel av inntektstapet som bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent offentlig støtte i 2019 oppgir i september 2020 at de offentlige tiltakene og de kulturspesifikke ordningene har kompensert for. Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{alle ordninger/kulturspesifikke ordninger}=423/247^{72,73}

Vi er særlig interessert i å kartlegge i hvilken grad ordningene rettet særskilt mot kultursektoren kompenserer for inntektsbortfall. I underkant av 250 bedrifter/organisasjoner med mindre enn 60 prosent offentlig tilskudd i 2019 oppgir i september-undersøkelsen at de har benyttet én eller flere av de mer kunst- og kulturspesifikke ordningene, dvs.:

- *beholdt inntekter fra Den kulturelle skolesekken,*
- *Kulturdepartementets kompensasjonsordning, og/eller*

⁷² Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁷³ Visuell kunst N=21/6, Scenekunst N=68/41, Litteratur N=25/4, Museum og kulturarv N=22/13, Musikk N=231/152, Annet N=56/31

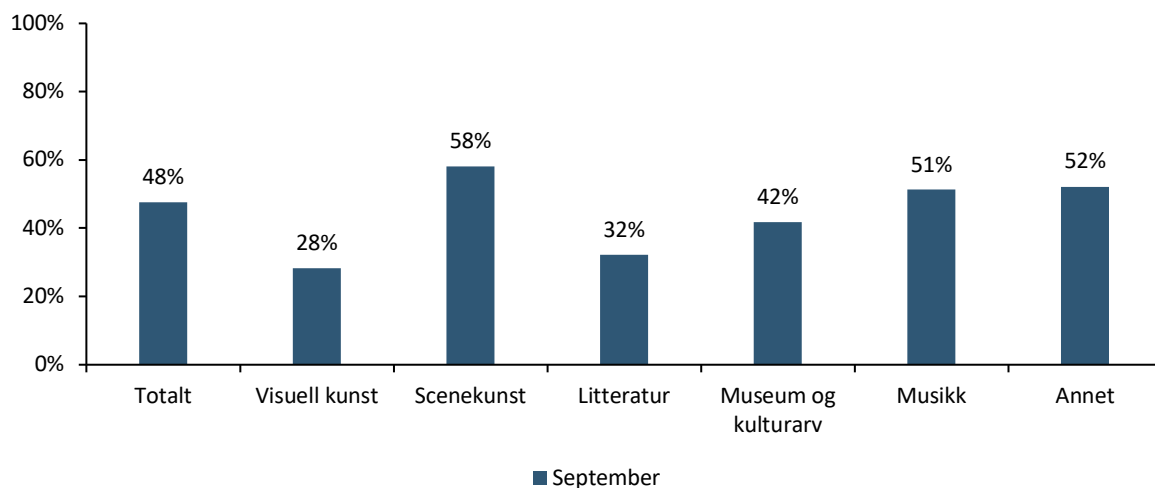
- søkt om eller fått *tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet (ekstraordinær utlysning i forbindelse med koronakrisen)*.

Av inntektene som har blitt kompensert er 39 prosent kompensert gjennom kunst- og kulturspesifikke ordninger. Høyest kompensasjonsgrad fra de kunst- og kulturspesifikke ordningene finner vi for aktørene innen museum og kulturarv (61 prosent). Til sammenlikning er bedrifter/organisasjoner innen litteratur i større grad kompensert gjennom andre offentlige tiltak.

5.5 Bedrifter og organisasjoners bruk av permitteringer

Ved en kraftig reduksjon i inntekt er det naturlig at aktørene vurderer virkemidler for å kutte kostnader. Lønnskostnader er ofte den største kostnaden til bedrifter/organisasjoner innen kultursektoren. En måte å kutte kostnadene på for bedrifter/organisasjoner er å permittere ansatte. I september-undersøkelsen svarer 48 prosent av virksomhetene at de har permittert ansatte siden smittevernstiltakene ble iverksatt 12. mars (se Figur 5-9), samtidig som ytterligere fire prosent av virksomhetene oppgir at de trolig vil måtte permittere ansatte.

Figur 5-9 Andel bedrifter/organisasjoner i september 2020 som oppgir Ja på spørsmålet «Har dere måttet permittere noen ansatte siden 12. mars 2020?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=698^{74,75,76}

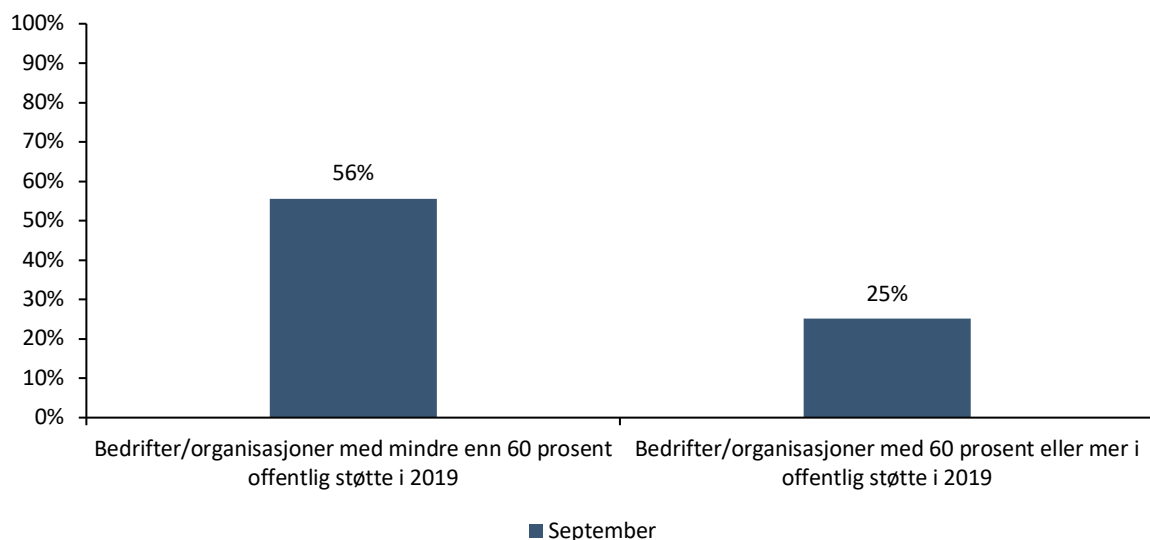
Dersom en deler opp virksomhetene etter **andel offentlig støtte**, ser man tydelig hvilke aktører som er mest utsatt. Over halvparten av bedrifter/organisasjoner med under 60 prosent offentlig støtte har måttet permittere ansatte, mens det tilsvarende tallet er hver fjerde bedrift/organisasjon med mer enn 60 prosent offentlig støtte. Her er det viktig å påpeke at denne andelen ikke sier noe om hvorvidt organisasjonens ansatte fortsatt er permittert, men andelen som i løpet av koronaperioden har måttet permittere.

⁷⁴ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁷⁵ Utvalget utelater organisasjoner som oppgir ikke relevant.

⁷⁶ Visuell kunst N=86, Scenekunst N=117, Litteratur N=59, Museum og kulturarv N=86, Musikk N=275, Annet N=94

Figur 5-10 Andel bedrifter/organisasjoner som i september 2020 oppgir *Ja* på spørsmålet «Har dere måttet permittere noen ansatte siden 12. mars 2020?», fordelt etter aktørens andel inntekt fra offentlig støtte i 2019. N_{SEPT}=698

Fordelt på region finner vi at bedriftene/organisasjonene i Sør-Norge skiller seg ut, en lavere andel aktører har permittert ansatte (36 prosent) sammenlignet med i øvrige regioner. Dersom vi bryter ned svarene på virksomhetens størrelse, målt i form av antall heltidsansatte, finner vi at mellom 40 og 65 prosent av bedriftene/organisasjonene har permittert. Andelen som oppgir å ha permittert er størst for virksomheter med 5-9 eller 51-100 heltidsansatte, slik vi ser av Tabell 5-1.

Tabell 5-1 Gjennomsnittlig antall permitterte for bedrifter/organisasjoner som i september 2020 oppgir *Ja* på spørsmålet «Har dere måttet permittere noen ansatte siden 12. mars 2020?», fordelt etter virksomhetens størrelse målt i antall heltidsansatte i januar 2020.

Antall heltidsansatte per januar 2020	Andel bedrifter/organisasjoner som har permittert	Gjennomsnittlig antall permitterte	N _{SEPT}
Mer enn 100	38 %	201	5
51– 100	64 %	48	15
21– 50	51 %	43	22
10 – 20	54 %	22	39
5 – 9	61 %	8	59
0 – 4	44 %	4	188
Totalt	48 %	14	328

I Figur 5-10 skiller vi kun mellom aktører som har permittert eller ikke permittert. Blant bedriftene og organisasjonene som har permittert ansatte er det gjennomsnittlige antall permitterte 14 per virksomhet. Samtidig er det stor variasjon i antall permitterte etter virksomhetenes størrelse (se Tabell 5-1). **Virksomhetenes størrelse i form av antall ansatte** viser i størst grad hvordan krisen rammer. Gjennomsnittlig antall permitterte for bedrifter/organisasjoner med null til fire ansatte er på fire, som tilsier at de mindre selskapene ser seg nødt til å permittere om lag alle ansatte. Gjennomsnittlig antall permitterte virker å avta proporsjonalt med antallet ansatte, hvor organisasjonene med 50-100 ansatte permitterer færrest sett opp mot egen størrelse. Samtidig er det i gjennomsnitt 200 permitterte i organisasjoner med over 100 ansatte, men dette omfatter kun fem bedrifter/organisasjoner. Som man ser av Tabell 5-1 overstiger til tider antall gjennomsnittlig permitterte

intervallet for antall heltidsansatte. Dette må sees i sammenheng med at kultursektoren er preget av mye deltidsansettelser (se vedlegg G).

Fordelt på **regioner** er det, blant virksomhetene som har permittert, virksomhetene i Øst-Norge som oppgir å ha flest permitterte, i gjennomsnitt 16 per virksomhet. Virksomhetene i Nord-Norge skiller seg ut med færrest permitteringer, i gjennomsnitt 7 permitterte per virksomhet.

5.6 Nærmere om søknader på Kulturdepartementets kompensasjonsordning

Kulturdepartementet har etablert en kompensasjonsordning for arrangører og underleverandører i kultursektoren, som forvaltes av Kulturrådet. Ordningen skal kompensere for tapte inntekter (billettinntekter og kundeinntekter, ikke sponsorinntekter og annet) som følger av helt eller delvis avlyste arrangementer etter pålegg fra myndighetene i forbindelse med Covid-19. Til nå har det vært mulig å søke om kompensasjon for tapte inntekter i to perioder. Først for perioden 5. mars til 24. april med søknadsfrist 21. april, og deretter for perioden 1. mai til 31. august med søknadsfrist 15. september. I første periode var det kun mulig for arrangører å søke om kompensasjon, mens i andre runde ble det åpnet for at underleverandører også kunne søke. Dette innebærer blant annet aktører innenfor lyd, lys, rigg, management og booking. Underleverandørene vil kunne få kompensert inntil halvparten av sine tapte inntekter, mens arrangører kan fremdeles få kompensert inntil hele den tapte inntekten. I første perioden var det kun lov å søke om kompensasjon for helt avlyste arrangementer. Dette har de endret for andre periode til at man kan søke om kompensasjon for delvis avlyst arrangement også.

I den første søknadsperioden (5. mars til 24. april) søkte til sammen 509 arrangører om 359 millioner kroner. Vi vet ikke hvordan søkere og søknadsbeløp er fordelt etter ulike bransjer/kunsthelt i sektoren. En grov gjennomgang av søkerlisten tyder på at mange større arrangører ikke søkte om tilskudd. Dette kan ha sammenheng med at ovennevnte tidsperiode blant annet sammenfaller med påsken, en periode med færre kulturarrangementer. I tillegg omfattet søkermassen en rekke andre aktører enn arrangører av kulturarrangementer.

Hele 1500 søknader kom inn i andre runde av kompensasjonsordningen, hvor det ble søkt om i underkant av 1,4 milliarder (Kulturrådet, 2020). Rammen for tildelingen var opprinnelig på 950 millioner, noe som betyr at samlet omsøkt beløp overstiger den tilgjengelige potten. I etterkant er det omfordelt i underkant av 500 millioner fra ordningen til frivillighet og idrett, da det stod igjen et restbeløp etter søknadsbehandlingen av sistnevnte ordning (Prop. 142 S (2019–2020)). Hvor mye hver enkelt bedrift får kompensert gjenstår å se, men per 22. oktober 2020 ser det ut til at de fleste som har søkt vil få kompensert det de har søkt om.

Det høye antall søknader tyder på at kultursektoren har blitt hardt rammet av krisen. Nærmere 1000 av søknadene kom fra underleverandørene. Det vil si at i overkant av 60 prosent av søknadene kom fra underleverandører og ikke arrangørene selv. En grov gjennomgang av listen viser at de fleste søker om mindre kompensasjonsbeløp og et fåtall av søknadene (omtrent 200) søker om mer enn 1 million. På arrangørsiden representerer disse 200 søknadene i stor grad festivaler som ble avlyst i sommer, mens vi på underleverandørsiden finner selskaper som Bright og Konsertsystemer, som representerer de to største leverandørene av tekniske løsninger til arrangementer, og Billettservice.

5.7 Bedrifters kompensasjon for faste kostnader (kontantstøtte-ordningen)

Et av tiltakene som har blitt iverksatt av regjeringen er en kontantstøtteordning for bedrifter som har hatt et stort inntektsbortfall som følge av koronakrisen. Kontantstøtten skal dekke faste utgifter som bedriftene har og som de ikke klarer å dekke på grunn av inntektsbortfallet.

Ordningen ble lansert 2. april 2020, og skal bidra til å dekke faste utgifter for bedrifter som har mistet mer enn 30 prosent av omsetningen sammenlignet med hva som ville vært normal omsetning i måneden (Finansdepartementet, 2020). Ordningen gjaldt opprinnelig for mars, april og mai måned, men ble deretter utvidet til å gjelde tre måneder til, ut august (Skatteetaten, 2020). Utbetalingene dekker kostnader etterskuddsvis.

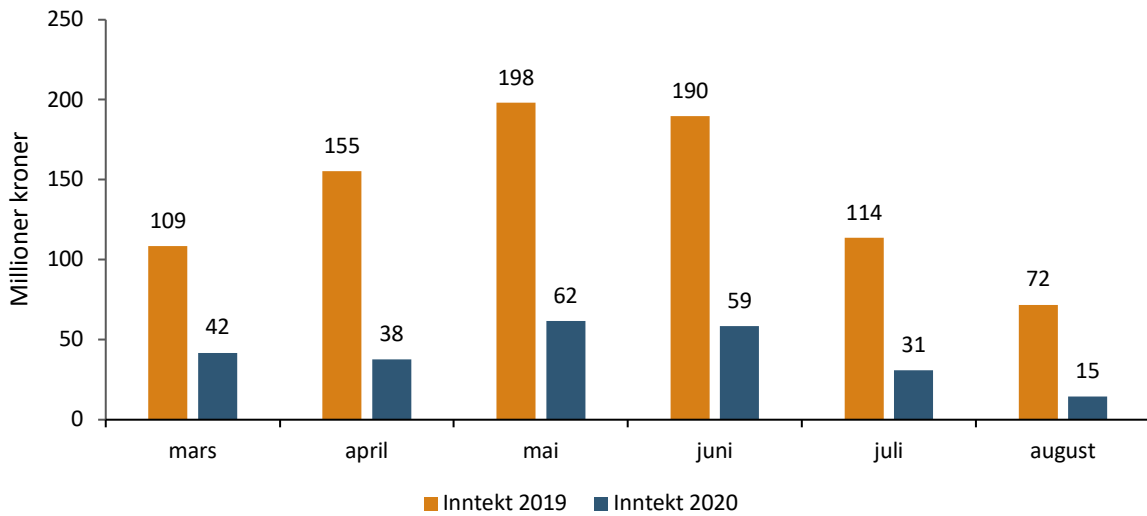
Ut ifra Skatteetatens tall har i overkant av 30 000 bedrifter i alle næringer fått tildelt midler én eller flere ganger fra perioden mars til august. Antall tildelinger var helt klart størst i mars og april og vi ser en avtakende trend for mai, juni, juli og august. Samlet sett oppgir bedriftene å ha en inntekt for denne perioden (fra mars til august) på 52 milliarder kroner. Totalt oppgis det en inntekt for tilsvarende periode i 2019 på 114 milliarder. Dette tilsvarer et inntektsbortfall på 54 prosent. En sammenlikning av inntektsbortfallet i august (sett opp mot samme måned i 2019) versus inntektsbortfallet i mars, da ordningen startet, viser at inntektsbortfallet har økt fra 40 prosent i mars til hele 58 prosent i august.

Dersom vi ser på søkerne innenfor næringene kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (NACE 90), og drift av biblioteker, arkiver, museer og annen kulturvirksomhet (NACE 91) ser bildet enda mørkere ut. Fra mars til august var det totalt 111 bedrifter som hadde søkt om kontantstøtte én eller flere ganger. Her oppgis det for 2019 en omsetning på totalt 837 millioner, mens omsetningen under koronakrisen har vært på 245 millioner, tilsvarende et inntektsbortfall på over 70 prosent sammenlignet med samme periode året før. En sammenlikning av inntektsbortfallet i august (sett opp mot samme måned i 2019) versus inntektsbortfallet i mars, da ordningen startet, viser at inntektsbortfallet har økt fra 61 prosent i mars til hele 80 prosent i august.

Figur 5-11 viser den månedlige inntekten i 2020 sammenlignet med hva det var i samme periode året før. Bedriftene som omfattes av kultursektoren er i varierende grad sesongavhengige, det gjenspeiles også i tallene for 2019. Bedriftenes gjennomsnittlige inntektsnivå for mai og juni måned i 2019 preges av høy omsetning blant flere enkeltbedrifter i disse to månedene sammenlignet med månedene før og etter. Når store deler eller hele inntekten faller bort i disse månedene i 2020, rammes bedriftene hardt.

Samlet indikerer dette bildet at krisen er dypere for bedriftene i kultursektoren enn for bedrifter i resten av økonomien, men at et relativt lite antall bedrifter i kultursektoren har valgt å søke kontantstøtte for å få dekket faste kostnader i perioden mars til august 2020.

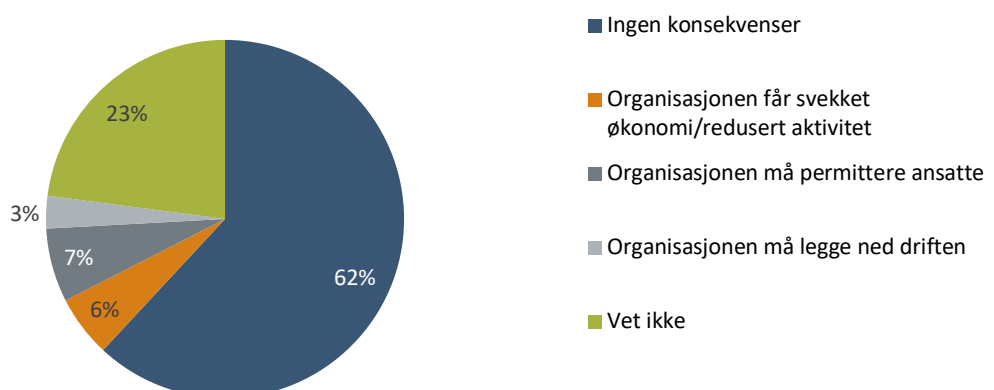
Figur 5-11 Månedlig omsetning i millioner kroner i 2020 sett opp mot rapportert omsetning i tilsvarende periode i 2019 for bedrifter innen NACE 90 og 91 som mottok kontantstøtte i perioden mars-august 2020. Kilde: Skatteetaten (2020)

5.8 Bedriftene/organisasjonenes syn på avviklingen av kompensasjonsordningen for faste kostnader

På spørsmål om hvordan aktørene vil påvirkes av avviklingen av kompensasjonsordningen for faste kostnader, oppgir 62 prosent av bedriftene/organisasjonene i september-undersøkelsen at avviklingen ikke vil påvirke dem (se Figur 5-12). I all hovedsak er dette aktører som oppgir at de ikke kvalifiserte for ordningen i utgangspunktet. Ytterligere 23 prosent oppgir at de ikke er sikker på hva konsekvensene vil være. I kommentarfeltet forklarer flere av aktørene denne usikkerheten med at ordningen bare er én av flere ordninger som er med på å holde liv i virksomheten deres, og at det er vanskelig å se konsekvensene av denne ordningen isolert. Seks prosent oppgir at avviklingen vil svekke virksomhetens økonomi, men uten å anslå at det vil føre til ytterligere permitteringer eller nedleggelse av driften. Henholdsvis syv og tre prosent oppgir at avviklingen vil føre til at de må ty til permitteringer og legge ned driften. I det åpne kommentarfeltet maler aktørene som påvirkes av avviklingen et mørkt bilde av konsekvensene som avviklingen vil ha for deres organisasjon. Det er heller ingen nevneverdige forskjeller dersom vi kun ser på bedriftene/organisasjonene hvor mindre enn 60 prosent av inntektene stammer fra offentlig støtte.

Figur 5-12 Bedriftene/organisasjonenes svar på spørsmålet «Kompensasjonsordningen for faste kostnader ble avviklet fra 1. september 2020. Hvilke konsekvenser har dette for din organisasjon?» i september 2020. N_{SEPT}=990

6. Koronakrisen, yrkesstatus og bedrifter/organisasjoners overlevelse

I september-undersøkelsen har vi kartlagt endringer i individers hverdag og yrkesstatus, samt hvorvidt bedrifter/organisasjoner har gjennomført strukturelle endringer. Individene oppgir i begrenset grad å ha fått mer tid til å skape og øve som følge av koronakrisen, mens majoriteten bruker til gjengjeld mer tid på administrativt arbeid. Rundt 88 prosent av individene som har besvart september-undersøkelsen oppgir at de ikke har endret yrkesstatus sammenlignet med hva den var før koronakrisen. Tilsvarende mønster finner vi for de som utelukkende jobbet innen kunst- og kulturfeltene før koronakrisen inntraff, av disse jobber 82 prosent fortsatt utelukkende med kunst- og kultur per september. Rundt 45 prosent av bedriftene/organisasjonene oppgir at de har gjennomført, eller er i gang med å gjennomføre, varige strukturelle forandringer i virksomheten sin.

6.1 Koronakrisen og kreativitet – en ny arbeidshverdag

I kultursektoren eksisterer det noen forestillinger om at kriser kan være bra for den kunstneriske inspirasjonen og kreativiteten. Den mest kjente myten er at kunstnere kan ha godt av å sulte litt, noe de da også gjør i en rekke kunstverk, som i Hamsuns Sult. Og strengt tatt har denne pandemien også noe med sult å gjøre, om enn i mer metaforisk forstand; inntektene til kunstnerne har gått betraktelig ned etter 12. mars og det fra et ganske dårlig utgangspunkt. Kunstnere har en gjennomsnittsinntekt som ligger under gjennomsnittsinntekten i Norge.⁷⁷ I tillegg ble yrkesgrupper som musikere, skuespillere og dansere forhindret i sin utøvelse på grunn av restriksjonene fra 12. mars.

Det var med andre ord en eksemplarisk kontekst for å undersøke hvordan en akutt krise preget kunstneres arbeidshverdag når det gjelder inspirasjon og kreativitet⁷⁸: Økte den kunstneriske innsatsen, eller ble tiden brukt på administrative oppgaver (eller til å øve mer i de utøvende kulturformene)? Administrasjon – søknadsskriving, fakturering, regningsbetalinger o.l. – er en aktivitet som ofte blir betraktet som en kjedelig, men nødvendig, virksomhet i denne sektoren. Dette er et tema som tilsynelatende ligger noe på siden av det økonomiske fokuset i dette oppdraget, men som over tid også vil påvirke økonomien hvis den kunstneriske produksjonen skulle vise seg å gå signifikant ned eller opp, og som derfor bør følges grundigere opp i andre studier.

Skillet mellom skapende og utøvende kunstnere er helt sentralt her, siden de utøvende profesjonene direkte ble rammet av koronarestriksjonene, mens skapende kunstnere som forfattere og billedkunstnere i prinsippet kunne fortsette å skape som før, selv om utgivelser og utstillinger ble utsatt/avlyst. En del utøvende kunstnere er også skapende; de komponerer, regisserer, skriver og koreograferer også. Pandemien vil slik sett slå forskjellig ut i arbeidshverdagen i de ulike kulturbransjene.

Flertallet av respondentene, 62 prosent, svarer at koronakrisen ikke i det hele tatt eller i liten grad har økt inspirasjonen/skapergleden, mens kun 11 prosent svarer at krisen i stor grad har bidratt til dette (se Figur 6-1). Her er det påfallende at de kulturformene med størst andel rene skapende kunstnere, litteratur og visuell kunst, har flest respondenter som svarer at de ikke eller i liten grad har fått økt skaperglede; 71 prosent og 64 prosent. Kun 5 prosent av forfatterne og 8 prosent av visuelle kunstnere oppgir at de i stor grad har opplevd det.

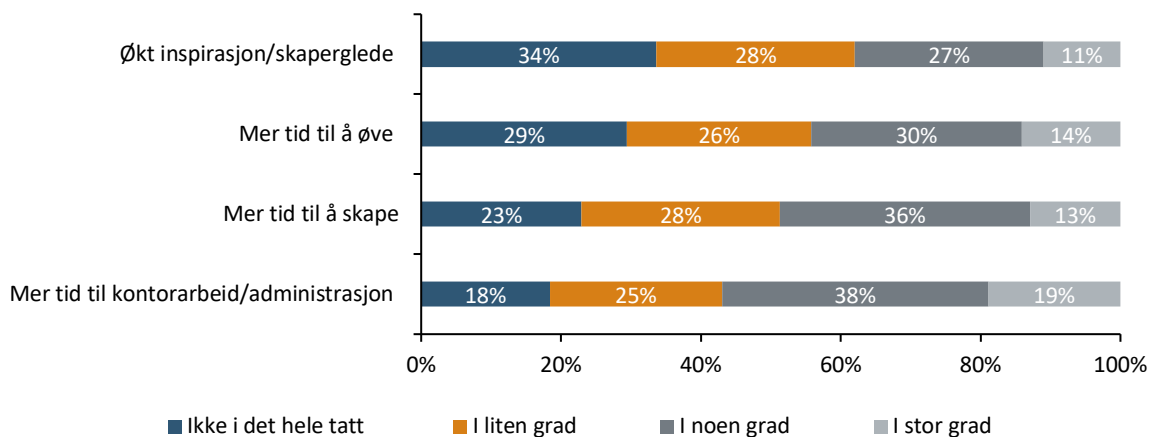
---

⁷⁷ Se vedlegg H for en oversikt over respondentenes gjennomsnittsinntekt.

⁷⁸ Opprinnelig var dette spørsmålet kun med i MIR-undersøkelsen i mai, men det ble tatt inn i september-undersøkelsen for hele sektoren.

Kriseopplevelsen under pandemiens første halvår kan slik sett sies å være mindre produktiv enn kunstnermyten skulle tilsi, i hvert fall statistisk sett. På NRK radio har det vært flere intervjuer med kunstnere som har snakket om at de har vært spesielt produktive under pandemien, så det finnes åpenbart store unntak her. Det ville være interessant å undersøke kvalitativt hva som kjennetegner disse utover i pandemien.

Figur 6-1 Individenes svar i september 2020 på «Hvordan har koronakrisen påvirket følgende faktorer i arbeidshverdagen din?». N_{SEPT}=3091-3150

På spørsmålet om koronakrisen har gitt dem mer tid til å skape, svarer 23 prosent «ikke i det hele tatt», mens 13 prosent svarer at krisen «i stor grad» har gjort det. Igjen er dette avhengig av kulturform, siden noen helt konkret har fått frigjort tid, som musikk, scenekunst og museer, mens forfattere og billedkunstnere ikke har det på samme måte, noe som også avspeiles i svarene på bransjenivå her. Med tanke på hvor omfattende og begrensende konsekvensene av pandemien har vært for hele kultursektoren, samt for reiselivet som igjen er viktig for kultursektoren, kunne man forventet at flere hadde opplevd å få mer tid til å skape. Svarene på dette spørsmålet må også ses i lys av at mindretallet fikk økt skaperglede under pandemiens første halvår; dette handler ikke kun om tiden men også om selve inspirasjonen.

Når det gjelder øving, er det kun relevant for de utøvende kulturformene musikk, teater og dans. Eksempelvis oppgir 22 prosent av musikerne at koronakrisen i stor grad har gitt dem mer tid til å øve, mens kun 4 prosent av forfatterne oppgir det samme. Å ha mer tid til å øve, noe som er verdifullt i disse kulturformene, kan også styrke den kunstneriske kvaliteten over tid.

Flertallet, 57 prosent, oppgir at koronakrisen i noen eller i stor grad har resultert i mer tid til administrativt arbeid, en aktivitet som verken betraktes som kunstnerisk virksomhet eller står høyt i kurs blant skapende og utøvende kunstnere.

Et halvt år ut i koronapandemien ser det ikke ut som om krisen primært har styrket den kunstneriske produksjonen (og sultmyten), selv om bildet er noe sammensatt og dessuten bransjespesifikt. Oppfølgende studier av disse forholdene bør suppleres med kvalitative metoder.

6.2 Endringer i individers yrkesstatus fra før 12. mars til september 2020

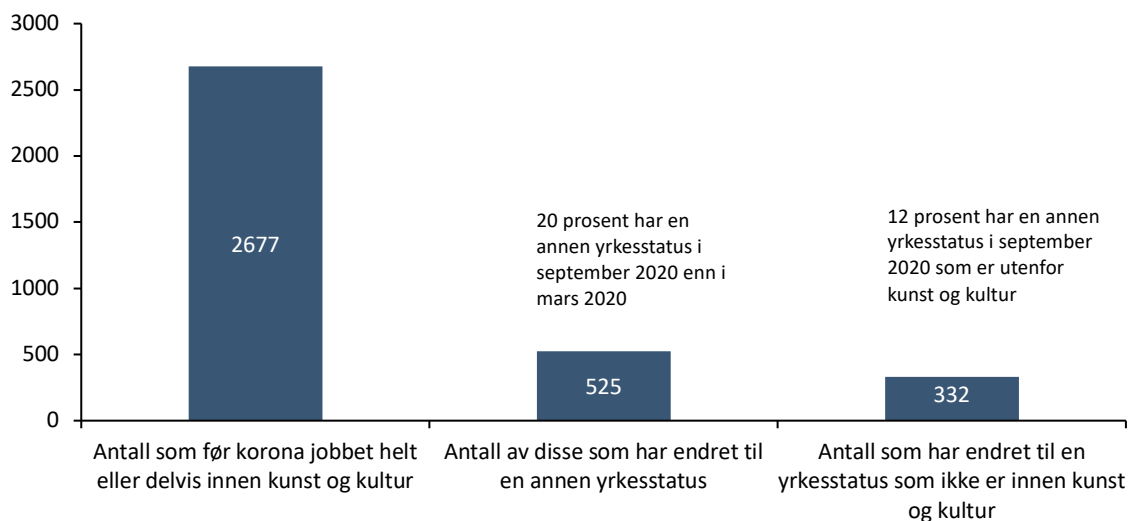
Videre ble individene bedt om å oppgi deres yrkesstatus i forkant av 12. mars 2020, og deres yrkesstatus per september 2020. Majoriteten av individene oppga at de kun arbeidet innenfor kunst og kultur i forkant av

koronakrisen (2036 av 3168), mens om lag 20 prosent jobbet innen kunst og kultur i tillegg til andre bransjer (641 av 3168).

Av individene som jobbet helt eller delvis innen kunst og kultur i forkant av koronakrisen, oppgir 80 prosent at de har samme yrkesstatus i september 2020, mens 20 prosent (525 personer) oppgir at de har endret yrkesstatus siden 12. mars (se Figur 6-2).

Figur 6-2 Antallet individer som i september 2020 oppgir at de før koronakrisen hadde yrkesstatus helt eller delvis innen kunst og kultur, og andelen av disse med en annen yrkesstatus i september 2020

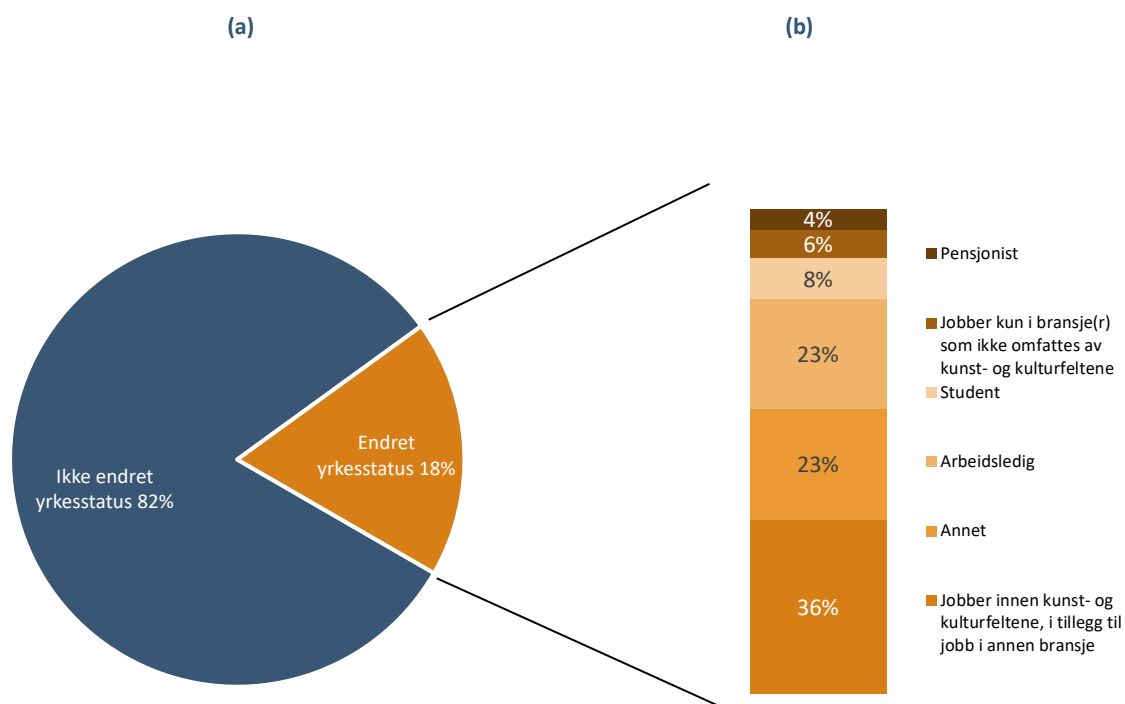

Det er ikke særlig stor variasjon mellom kunst- og kulturfeltene i andelen som har endret status. Lavest endring finner vi blant forfattere o.l. (15 prosent) mens 32 prosent av individene som har oppgitt «annet», i hovedsak individer innen film og TV eller som arbeider på tvers av kunstfelt, oppgir en endring i yrkesstatus. Av de som har endret yrkesstatus, oppgir 12 prosent (332 individer) av de som før krisen jobbet helt eller delvis med kunst eller kultur, at de har endret til en yrkesstatus som ikke lenger er innen kultursektoren. Disse har begynt å jobbe i bransjer utenfor kultursektoren, blitt arbeidsledige eller begynt å studere.

Det er særlig interessant å se på hva individene som tidligere **kun arbeidet innen kunst- og kulturfeltene** har endret yrkesstatus til. Som vist i Figur 6-3, oppgir 36 prosent at de fortsatt jobber innen kunst- og kultur, men at de også har begynt å jobbe i andre bransjer. Videre har 23 prosent av de som opprinnelig jobbet utelukkende med kunst og kultur endret yrkesstatus til arbeidsledige. Noen har meldt seg opp som studenter, mens et enda mindre antall har byttet bransje helt, eller gått av med pensjon. Av de 23 prosentene (85 personer) som oppgir «annet», oppgir de fleste at de enten er helt eller delvis permittert, sykemeldt eller arbeidsledig. Det er også noen som har begynt å undervise, eller kombinasjoner av alle øvrige kategorier.

Det er særlig individene innen de utøvende kunstfeltene musikk og scenekunst som har endret yrkesstatus fra å før koronakrisen kun jobbe innen kunst og kultur. Innen musikk og scenekunst har henholdsvis 159 og 85 individer endret yrkesstatus. I tillegg har 78 individer innen visuell kunst endret yrkesstatus.

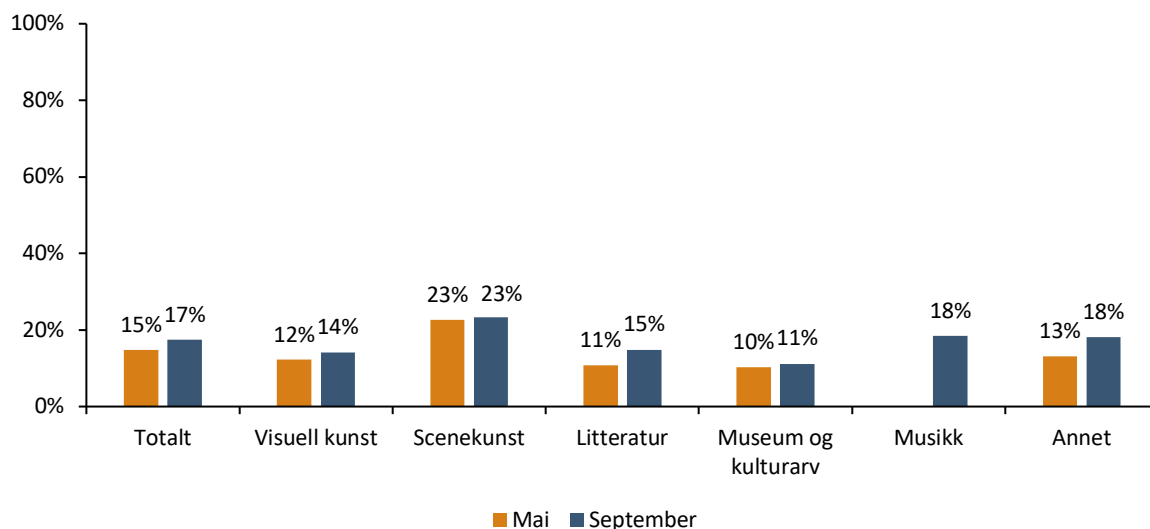
Figur 6-3 (a) Endring i yrkesstatus per september 2020 for individer som oppga «Jobbet kun innen kunst- og kulturfeltene» på spørsmålet om «Hva var din hoved yrkesstatus før koronakrisen inntraff (12. mars 2020)?» og (b) Ny yrkesstatus per september 2020 for de individene som ikke lenger oppga «Jobber kun innen kunst- og kulturfeltene» i september 2020. N_{SEPT}=2026 (a) og N_{SEPT}=373 (b)

6.3 Individers vurdering av bransjebytte

På tross av at kultursektoren er hardt rammet av koronakrisen er det få individer som i september-undersøkelsen oppgir at de vurderer å bytte til en annen bransje. Totalt vurderer 17 prosent av individene å bytte vekk fra kunst- og kulturfeltene, sett opp mot 15 prosent i mai (se Figur 6-4). For at disse tallene skal være sammenlignbare ser vi her vekk fra musikerne i totalen. Dersom man inkluderer musikerne, er det 18 prosent som vurderer å bytte bransje. Her er det heller ingen store endringer for de ulike kunst- og kulturfeltene fra mai til september. Det er scenekunstnerne som i størst grad vurderer å arbeide med noe annet en kunst og kultur (23 prosent). Dette sammenfaller med at scenekunstnere i større grad oppgir å ha blitt permittert (se avsnitt 5.3), har en større andel som allerede har endret (om enn midlertidig) yrkesstatus (se avsnitt 5.9), og at en større andel scenekunstnere oppgir å ha opplevd et inntektstap (se avsnitt 4.2). I øvrige kunst- og kulturfeltene vurderer mellom 11 og 18 prosent av individrespondentene i september-undersøkelsen et bransjebytte (se Figur 6-4).

Figur 6-4 Andelen individer som i mai og september 2020 oppgir Ja på spørsmålet «Vurderer du å bytte til en annen bransje (enn kunst- og kulturfeltene)?». Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{SEPT/MAI}=2138/1828^{79,80,81}

6.4 Endring i bedrifter/organisasjoners virksomhet

I gjennomsnitt oppgir 45 prosent av bedriftene/organisasjonene i september-undersøkelsen at de har gjennomført, eller er i gang med å gjennomføre, varige strukturelle forandringer i virksomheten sin. Vi ser en tendens til at andelen som gjennomfører strukturelle endringer generelt er høyere for virksomheter med høy omsetning. Fordelt på eieform er det de private bedriftene/organisasjonene som i størst grad har gjennomført strukturelle endringer etterfulgt av virksomhetene med offentlig eierskap med henholdsvis 53 og 47 prosent av aktørene. Blant stiftelsene og de ideelle organisasjonene er det i gjennomsnitt en lavere andel som har iverksatt strukturelle endringer (38 prosent). Vi finner ingen betydelige forskjeller for i hvilken grad det er iverksatt strukturelle endringer på tvers av kunstfelt.

6.5 Bedriftene/organisasjonenes vurdering av bransjebytte

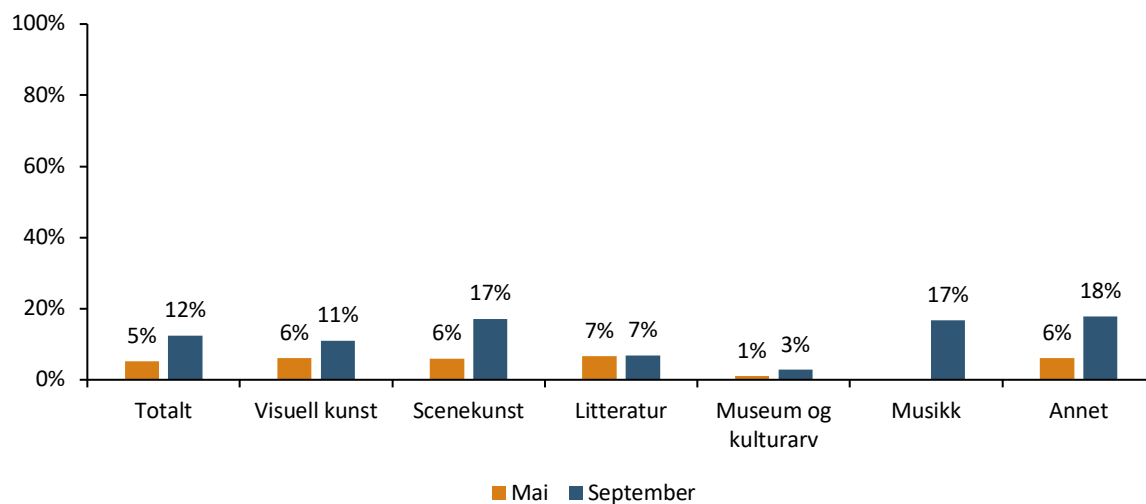
Andelen virksomheter som oppgir at de vurderer å legge ned eller å legge om driften til en annen bransje enn kunst- og kulturfeltet har økt fra 5 prosent i mai til 12 prosent i september (se Figur 6-5). Økningen har vært særlig høy blant aktører innen scenekunst og «annet», med en økning fra seks prosent i mai til henholdsvis 17 og 18 prosent i september. Om lag samme økning finner vi dersom vi kun ser på aktørene som har besvart både mai- og september-undersøkelsen, både totalt og for kunst- og kulturfeltene. Vi har ikke sammenlignbare tall for musikkfeltet fra mai-undersøkelsen.

⁷⁹ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

⁸⁰ Visuell kunst N=907/698, Scenekunst N=584/547, Litteratur N=473/403, Museum og kulturarv N=29/19, Musikk N=1339, Annet N=145/161

⁸¹ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikkaktører i mai. Totalen er derfor også beregnet uten musikk for å være sammenlignbar.

Figur 6-5 Andelen bedrifter/organisasjoner som oppgir *Ja* på spørsmålet «Vurderer dere å legge ned driften eller legge om driften til en annen bransje enn kunst- og kulturfeltene?» i mai og september 2020. Totalt og per kunst- og kulturfelt. N_{SEPT/MAI}=576/564^{82,83,84}

⁸² Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁸³ Visuell kunst N=132/82, Scenekunst N=150/181, Litteratur N=76/73, Museum og kulturarv N=102/105, Musikk N=425, Annet N=116/123

⁸⁴ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikkaktører i mai. Totalen er derfor også beregnet uten musikk for å være sammenlignbar.

7. Erfaringer så langt og utsikter videre

Vi står fortsatt midt oppe i en pandemi som legger store begrensninger på arrangementer med publikum til stede. Den nye oppblomstringen av pandemien nå i høst viser med tydelighet at det er behov for slike begrensninger helt til en effektiv vaksine foreligger. Det er varslet at man kan forvente en vaksine i første kvartal 2021, men man har ingen garantier for at den vil komme så raskt og at den vil være effektiv mot mulige virusmutasjoner. Vi argumenterer derfor for at kultursektoren bør være forberedt på at pandemien vil påvirke aktivitetene negativt ut hele 2021. Vi tror at dette vil ha store langsiktige konsekvenser for mange av de som frem til pandemien hentet brorparten av sine inntekter i kultursektoren.

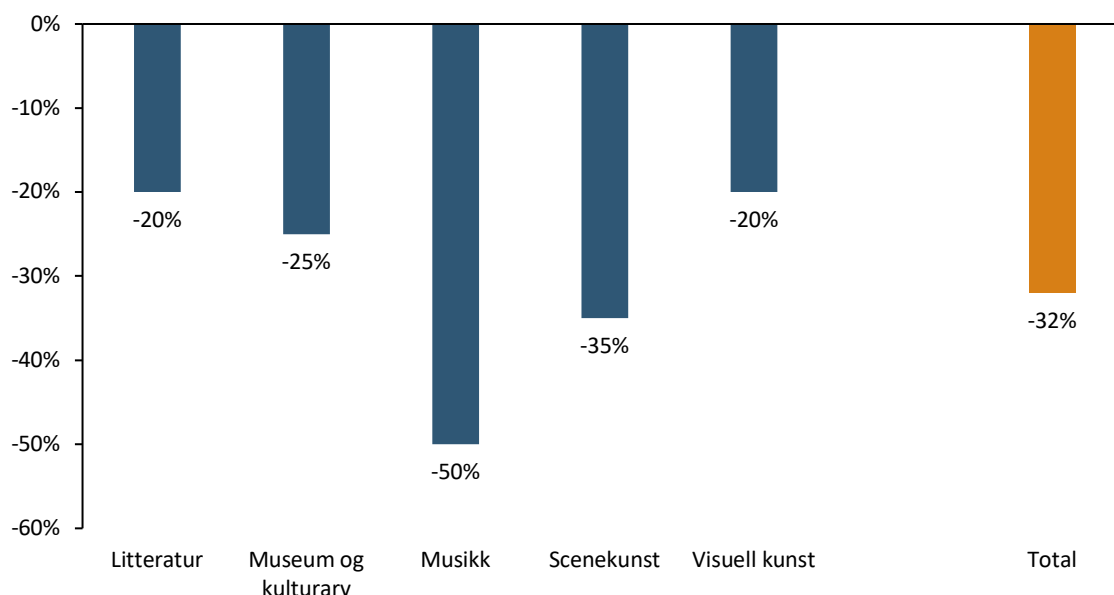
Koronakrisen har gitt et dramatisk inntektsfall for nærmest samtlige aktører i sektoren (32 prosent i gjennomsnitt). September-undersøkelsen presentert i denne rapporten viser at inntektsfallet (tapet som andel av inntekt) ikke har endret seg vesentlig siden mai. Synet på året som helhet (inkludert resten av året) er mer positivt nå, men undersøkelsen ble gjennomført i september og dette synet kan ha endret seg igjen i lys av nye smitteøkninger.

Vi viser også at aktører med mye offentlig støtte er relativt sett godt skjermet mot koronakrisens effekter. Det trekkes i retning av at aktører helt uten eller med mindre offentlig støtteandel bør vies mest oppmerksomhet. Vi viser videre at både store og små aktører blør og både enkeltindivider og bedrifter/organisasjoner i sektoren er omtrent like hardt rammet. Det tilsier at hvorvidt man er selvstendig utøver, en liten eller en stor bedrift ikke bør være utslagsgivende for hvordan man håndteres gjennom tilskuddsapparatet. Tyngst rammet er de innen scenekunst og musikk (både utøvere og bedrifter) fordi de i størst grad har basert seg på live-inntekter.

7.1 Det samlede inntektsbortfallet i kulturfeltene

I figuren under oppsummerer vi våre anslag. Samlet for sektoren anslår vi nå at 32 prosent av omsetningen (les inntekter) har forsvunnet. Dette anslaget er noen prosentpoeng lavere enn anslaget i mai og reflekterer noe lavere rapporterte tall for inntektsbortfall gjennom spørreundersøkelsen i september.

Figur 7-1 Anslag på inntektsbortfall for kultursektoren i 2020, fordelt på kunst- og kulturfelt og samlet

Nedenfor gjør vi nærmere rede for grunnlaget bak anslagene for bransjene. Vi skiller mellom fem hovedinntektskilder i disse kulturbransjene:

1. Salgsinntekter av kulturprodukter (bok, kunstverk, lydfil o.l.)
2. Inntekter fra billettsalg i bransjer som har offentlig arena-besøk; musikk, teater, museum mfl.
3. Opphavsrettslige inntekter i de fleste kulturbransjer; viktigst i musikkbransjen og minst utbredt i museumssektoren (unntak for kunstmuseer)
4. Inntekter fra sponsorer og gaver i musikk-, museer og scenekunstbransjen
5. Offentlig finansiering; driftstilskudd i Kulturdepartementet (KUD), tilskuddsordninger i Kulturrådet og Innovasjon Norge, samt momsfritak i (Finansdepartementet) og momskompensasjon (KUD)

Av disse fem inntektskildene er det kun nummer 2, tapte inntekter fra billettsalg, som i sin helhet er en direkte effekt av koronarestriksjonene i kultursektoren som kom 12. mars. Nedgangen i opphavsrettslige inntekter følger av både tapte billettinntekter og endrede digitale forbruksmønstre i koronatider. Nedgang i salg av fysiske kulturprodukter må tilskrives generelle koronaregler som hjemmekontor, hjemmeskole og oppfordring om lite bevegelse i byene.

Anslaget på samlet inntektsbortfall tar høyde for at de ulike bransjene har forskjellig økonomisk størrelse. For musikk er fallet anslått til 50 prosent. For scenekunst er fallet 35 prosent, mens inntektsfallet innen bokbransjen (litteratur) er beregnet til 20 prosent. Det er med andre ord store variasjoner mellom kunst- og kulturfeltene i sektoren.

Det er komplisert å identifisere nøyaktig hvor alvorlig kultursektoren nå er rammet av krisen. Dette drøfter vi nedenfor i tilknytning til de ulike segmentene i sektoren. Dels kan vi hvile på de to spørreundersøkelsene og dels kan vi hvile på løpende aktivitetsindikatorer som offentlige aktører produserer. I tillegg får vi løpende informasjon fra bransjeorganisasjoner, Kulturrådet, media etc. Et sentralt problem er at inntekter og oppdrag spres utover tid. Der enkelte aktører mister inntekter akutt, vil andre aktører ha betalte oppdrag en god stund fremover basert på allerede inngåtte avtaler og kontrakter. Noen i kultursektoren vil oppleve at både aktivitet og inntekter har stoppet opp, noen har lite å gjøre men fortsatt inntekter, mens andre igjen kan drive aktivt med sin kunstnerisk rettede virksomhet, men med små muligheter for inntekt. Det er kanskje særlig dette periodiseringsspørsmålet som vanskeliggjør beregning av inntektstapet i sektoren så langt og tapene fremover.

7.1.1 Bokbransjen (litteratur)

Bokbransjen har størst inntekter fra salg av bøker, 5,7 milliarder i 2018 (Sjøvold, Haave, Helgeland, Kaur, & Slemdal, 2019). De opphavsrettslige inntektene var på 148,5 millioner og inntekter fra opplesing, såkalte fremføringsinntekter var på 35,4 millioner. De viktigste offentlige tilskuddsordningene er innkjøpsordningen i Kulturrådet og stipender. I tillegg kommer momsfritaket på bøker som er i milliardklassen. Det største inntektsfallet i denne bransjen er knyttet til salg av bok i bokhandel, men også fremføringsinntekter har blitt direkte berørt. De offentlige tilskuddene og momsfritaket er intakt.

Bokhandel er den viktigste salgskanalen i bokbransjen, og inntekter fra denne kanalen utgjør 56 prosent av inntektene fra boksalg (Sjøvold, Haave, Helgeland, Kaur, & Slemdal, 2019). Det er *kun* denne salgskanalen som er direkte berørt av koronarestriksjonene, som førte til hjemmekontor m.m. og lite folk i bybildet. Salgskanaler som bokklubb, direkte salg fra forlag, salg til bibliotek (Kulturrådets andel er på 11 prosent) er ikke direkte rammet av koronarestriksjoner.

Inntekter fra opplesningen og festivaler/bokmesser utgjør en liten andel av bokbransjens samlede inntekter, men kan være en særs viktig inntektskilde for forfatterne. Eksempelvis viste tall rapportert av Norsk Forfattersentrum en nedgang i formidlingsoppdrag for forfattere på 35 prosent siden 12. mars sammenliknet med 2019, med tilsvarende nedgang i utbetalt honorar på 32 prosent. Fremføring av litteratur vurderes også som viktig for lansering og markedsføring av bøker. De indirekte effektene av avlyste forfatteropplesinger og festivaler/bokmesser kan være betydelig større for bransjen enn det realiserste inntektstapet av avlyste arrangementer.

Ifølge våre spørreundersøkelser forventer forfatterne per september at pandemien vil resultere i et inntektsbortfall på rundt 24 prosent og 17 prosent for bedriftene/organisasjonene ut 2020. Forlagene har valgt å utsette enkelte nye utgivelser, på grunn av usikkerhet i markedet og muligheten for å sende forfattere på lanseringsturne.

Som et grovt overslag anslår vi det samlede fallet i bokbransjen til å være rundt 20 prosent i 2020. Dels baserer dette anslaget seg på individenes rapporterte inntektsbortfall gjennom spørreundersøkelsene, og dels baserer det seg på vurderinger knyttet til bedriftenes respons gjennom spørreundersøkelse og tilgang til kompensasjonsmidler. Det er viktig at leseren er oppmerksom på at dette ikke er eksakt og endelig mål, men et anslag basert på bruk av ulike datakilder, vår innsikt i sektorens struktur og våre samlede skjønnsmessige vurderinger.

7.1.2 Musikk

For musikkbransjen totalt var omsetningen 7,6 milliarder i 2017. Her står festival- og konsertvirksomhet, som er direkte berørt av koronakrisen, for ca. en tredjedel av totalinntektene; 2,5 milliarder kroner i 2017. Innspilt musikk skapte inntekter på 1,5 milliarder, hvorav 1,1 kom fra strømmetjenester. Opphavere og utøvere omsatte for 1,8 milliarder, plateselskapene for 697 millioner og inntekter fra «Annet» var på 1,1 milliard kroner (Eidsvold-Tøien mfl. 2019). I 2017 hadde 87 prosent av skapere og utøvere inntekter fra konsert og festival. I gjennomsnitt hadde opphavere og utøvere 40 prosent av sine inntekter fra konsert og festival, hvilket var over tre ganger mer enn fra pedagogisk virksomhet som var nest største inntektskilde (Eidsvold-Tøien et al. 2019).

Det er gjennomgående komplisert å anslå hvor stor andel av live-inntektene til musikerne som har forsvunnet så langt i år. En gjennomgang av større festivaler og spel i sommer trakk i retning av at om lag 80 prosent av arrangementene ble kansellert. I tiden frem til jul er det vanskelig å anslå hvor stor kapasitetsreduksjonen blir, men med nasjonale begrensninger på maks 200 i salen og én meters avstand er det god grunn til å anslå at 2/3 av inntektpotensialet knyttet til siste kvartal er mistet.

Musikkprodusentene har hatt mulighet til å fortsette produksjons- og innspillingsarbeidet der kravet om sosial distansering ikke brytes. Vi anslår at mellom 50 og 75 prosent av denne underbransjens aktiviteter kan fortsette. Impresarioer, managere etc. har kunnet drive planlegging fremover og kan ta betalt for slike tjenester, men denne aktiviteten er blitt kraftig redusert. Management omsatte for til sammen 694 millioner kroner i 2017, altså omtrent like mye som plateselskapene (Eidsvold-Tøien 2019).

Inntekter fra strømming til privat bruk er i utgangspunktet ikke berørt, selv om strømmevaner og musikkvalg kan ha forandret seg noe. Rettighetsinntekter fra offentlige steder er imidlertid betydelig redusert siden mange steder er stengt eller har reduserte inntekter (restauranter, barer, butikker etc.).

Musikkinntekter fra film og TV består av rettighetsinntekter knyttet til fremføring samt inntekter fra lisenser til å bruke musikk i filmer og TV-programmer. Den første kategorien har falt som følge av stengte kinoer, mens effekten på den andre foreløpig er liten. Hvor stor effekten fra lisensinntektene kan bli vil avhenge av hvor mange

film- og TV-produksjoner som har blitt utsatt eller avlyst. Så langt har vi sett at noen få produksjoner har blitt avlyst, men at en del flere har blitt utsatt. Det tyder på at denne effekten har vært moderat.

Både enkeltindivider og bedrifter/organisasjoner innen musikk rapporterer i våre undersøkelser per september om et forventet inntektstap ut 2020 på 50 prosent. Dette tallet stemmer godt overens med våre anslag på inntektstap fra mai og innen musikk trekker informasjonen i retning av at markedet ikke har endret seg vesentlig siden før sommeren. Dette tilsier et inntektsbortfall så langt for musikkbransjen på 50 prosent. Det er viktig at leseren er oppmerksom på at dette ikke er eksakt og endelig mål, men et anslag basert på bruk av ulike datakilder, vår innsikt i sektorens struktur og våre samlede skjønsmessige vurderinger.

7.1.3 Scenekunst

I denne bransjen utgjør offentlig finansiering den største inntektskilden, fulgt av billettinntekter, sponsorer/gaver og opphavsrettslige inntekter. Institusjonsteatrene hadde i 2018 over 1,9 milliarder i offentlig støtte (SSB Kulturstatistikk 2018), mens det frie feltet hadde tilskudd fra Kulturrådet på 154 millioner det året. Billettinntektene var ifølge Rambøll på 1,2 milliarder kroner i 2018, og dette er inntekter fra både offentlige og private teatre (Sjøvold mfl. 2019). I institusjonsteatrene utgjorde billettsalget 14 prosent av totale inntekter i 2017 og sponsormidler utgjorde i snitt 1 prosent (NTO 2017, i Gran og Gürgens Gjærum 2019). De opphavsrettslige inntektene er små i denne bransjen, på 8 millioner kroner, med de er sterkt voksende (Sjøvold mfl. 2019). Innen scenekunst rammet koronatiltakene primært billettsalget etter 12. mars, men skuespillere har også mistet inntekter fra andre aktiviteter som film og event. Store offentlige tilskudd er en styrke i denne bransjen, men det gjelder ikke de private teatrene som er helt markedsbasert. De tre delbransjene institusjonsteatre, det frie feltet og privatteatrene har helt ulik økonomi, og koronakrisen rammer dem derfor forskjellig (se kapittel 4.3).

For institusjonsteatrene befinner inntektsfallet seg innenfor billettsalget (utgjør 14-15 prosent). I det frie feltet utgjør billettinntektene en svært liten andel av totale inntekter, mens salg av forestillinger til Den Kulturelle Skolesekken (DKS) er en viktig inntektskilde. Det frie feltet har fått beholde midler fra både Kulturrådet og DKS selv om produksjonen ikke har blitt oppført.

I spørreundersøkelsen fra september 2020 oppgir scenekunstnerne et forventet inntektsbortfall på 44 prosent i 2020. Bedriftene opererer med et fall på 48 prosent, men dette tallet preges sterkt av mange små private aktører. De store offentlig eide institusjonene og de mange stiftelsene og ideelle organisasjonene med mye statlig støtte bidrar til å redusere dette fallet. Dels basert på svarene fra spørreundersøkelsen, og dels på innsikt om innslaget av bedrifter og institusjoner med mer enn 60 prosent offentlig finansiering av drift, anslår vi et samlet fall i inntekter for 2020 på 35 prosent for feltet scenekunst. Det er viktig at leseren er oppmerksom på at dette ikke er eksakt og endelig mål, men et anslag basert på bruk av ulike datakilder, vår innsikt i sektorens struktur og våre samlede skjønsmessige vurderinger.

7.1.4 Visuell kunst

Feltet visuell kunst har størst inntekter fra salg av kunst i Norge og i utlandet, 1,8 milliarder kroner i 2018. De opphavsrettslige inntektene i Norge og utlandet var på 48 millioner kroner, og visningsinntektene (billettsalg, omvisning og audio-guider) var på 100 millioner (Sjøvold mfl. 2019). De viktigste offentlige tilskuddsordningene er salg til offentlig institusjoner, stipender og prosjektstøtte. I tillegg kommer momsfrirket på kunstsalg fra Norge som er i hundremillioner-klassen. Det største inntektsfallet i denne bransjen er knyttet til førstehåndssalg av kunst i fysiske gallerier, kunstforeninger og kunsthandlere. Med fysiske begrensninger på visningssteder i form av stenging rammes visningsinntektene umiddelbart. De offentlige virkemidlene er intakte.

Innen visuell kunst hentes det også betydelige inntekter gjennom offentlige stipender og offentlig innkjøp. I Kunstnerøkonomi-undersøkelsen utgjør stipender i snitt 40 prosent av kunstneres kunstnerrelaterte inntekter (Heian mfl. 2015). Dette er med på å bremse inntektsfallet noe blant kunstnerne. Slike offentlige tilskudd gjelder derimot ikke for kommersielle gallerier.

Det er blitt solgt lite kunst fra fysiske visningssteder som gallerier og kunstforeninger etter 12. mars på grunn av generelle koronaregler som har ført til at folk ikke oppsøker offentlige rom. Online gallerier er ikke direkte påvirket av koronakrisen som fysiske visningssteder. Det finnes foreløpig ikke noe presist mål på størrelsen av det elektroniske kunstmarkedet i Norge. Online-salg utgjør rundt ni prosent av det globale kunstmarkedet (McAndrew, 2009), og en tilsvarende eller noe lavere markedsandel antas i Norge. 43 prosent av norske kunstnere har dessuten lagt ut verkene for salg på digitale plattformer, og egen hjemmeside er den mest hyppig brukte salgskanalen (Gran, Booth mfl. 2020). Kunstsalg har derfor ikke nødvendigvis stoppet helt opp siden 12. mars.

Internasjonalt antas det at kunstmarkedet har hatt og vil se et kraftig pris- og volumfall som følge av krisen. Erfaringene fra finanskrisen tilsier dette. Fotografvirksomhet inngår i denne bransjen og her er kommersielle fotografi-tjenester de dominerende, ikke kunstfotografi. Vi antar at disse aktørene er rammet av generelle koronaregler, som har redusert aktivitet både i bybildet og på selskapsfronten (bryllup, barnedåper o.l.), men at også disse til en viss grad har kunnet opprettholde aktivitet.

I spørreundersøkelsen vår fra september rapporterer skaperne/utøverne at de forventer et inntektsfall på 31 prosent i 2020, mens bedriftene/organisasjonene oppgir et forventet fall på 17 prosent. Samlet for alle virksomheter som tilhører visuell kunst, både utøvere/skaperne og bedrifter/organisasjoner, anslår vi at fallet er på rundt 20 prosent. Dette er noe lavere enn vi rapporterte ved utgangen av april. Det er viktig at leseren er oppmerksom på at dette ikke er eksakt og endelig mål, men et anslag basert på bruk av ulike datakilder, vår innsikt i sektorens struktur og våre samlede skjønnsmessige vurderinger.

7.1.5 Museum og kulturarv

Museumssektoren har den største inntektskilden fra det offentlige; statlige og regionale tilskudd, samt såkalte ekstra offentlige tilskudd. I 2018 utgjorde disse i gjennomsnitt 70 prosent av de offentlig finansierte museenes totale inntekter. Billettsalg utgjorde 7 prosent, varer og tjenester 7 prosent, sponsormidler og gaver 5 prosent, og andre egeninntekter 11 prosent (Kulturrådet, 2018).

Alle museene ble stengt som følge av koronarestriksjonene 12. mars, men ble gradvis åpnet igjen på sen våren. De har mistet billettinntekter, inntekter fra kafeer og museumsbutikker o.l. og andre egeninntekter. Private museer er sterkest rammet av koronarestriksjonene, men våre tall trekker i retning av at museer med høy offentlig støtteandel har klart seg relativt bra gjennom krisen. I den offentlige museumssektoren utgjør egeninntekter rundt 25 prosent av totalinntektene (ekskl. spons/gaver). En rekke kulturarvsaktører har kunnet opprettholde aktivitet, men kan også være rammet av generelle koronaregler om å holde seg hjemme.

Når de aller fleste internasjonale utstillinger i 2020 er utsatt (Ravn, 2020), sparer noen museer transport- og forsikringskostnader knyttet til utlånte utstillingsobjekter. Et mindre antall museer som har inntekter fra utlånte objekter opplever kansellering av kontrakter for kommende utstillinger. De som er hardest rammet er det store antallet løsarbeidere og frilansere som har sett deres museumsrelaterte inntekter forsvinne, viser den europeiske undersøkelsen av museumssektoren (Ravn, 2020).

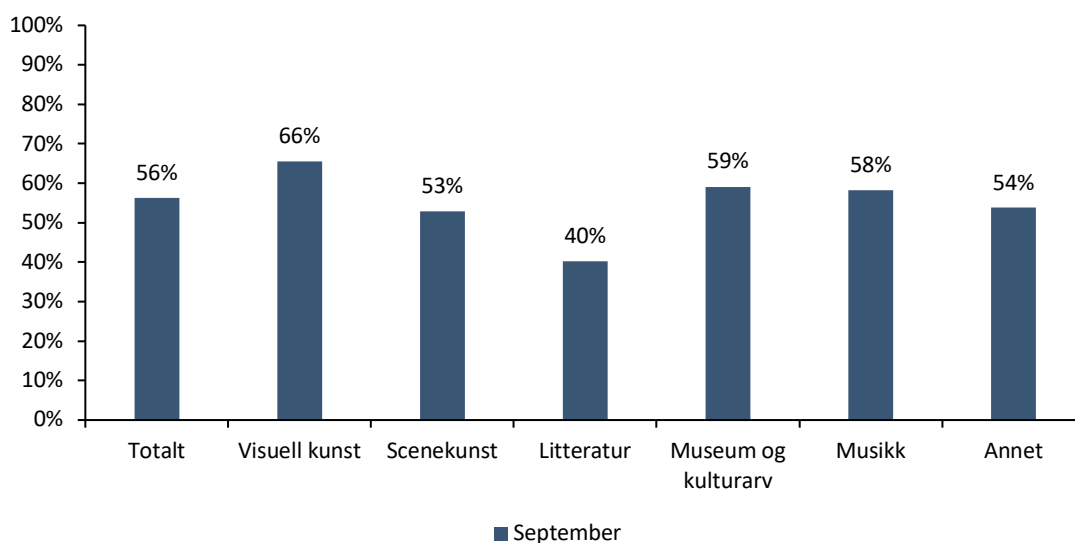
I spørreundersøkelsen vår fra september oppgir bedriftene/organisasjonene et forventet inntektsfall på 24 prosent for 2020. Vi har anslått det samlede inntektsbortfallet i denne bransjen til 25 prosent. Det er viktig at leseren er oppmerksom på at dette ikke er eksakt og endelig mål, men et anslag basert på bruk av ulike datakilder, vår innsikt i sektorens struktur og våre samlede skjønsmessige vurderinger.

7.2 Utsikter ut over 2021

I kapittel 4 får vi et klart inntrykk av at både skaperne/utøverne og bedriftene/organisasjonene i sektoren ser dystert på inntektsmulighetene i 2021 dersom dagens smittevernstiltak videreføres langt inn i 2021. De forventer gjennomgående et større inntektsfall til 2021 enn det de møtte i år.

Dette bildet bekreftes i lys av hvordan bedriftene og organisasjonene har planlagt for arrangementer til neste år. I gjennomsnitt oppgir disse å ha planlagt 56 prosent av antall arrangementer, sammenlignet med samme tidspunkt i fjor. Aktørene innen visuell kunst skiller seg ut med den høyeste andel planlagte arrangementer relativt til fjoråret, mens litteratur har den laveste andelen med 40 prosent. Det bør bemerkes at det her er spurt om antall planlagte arrangementer. Det vil si at en eventuell endring i arrangementenes størrelse ikke er omfattet i denne delen.

Figur 7-2 Bedriftene/organisasjonenes svar i september 2020 på andelen planlagte arrangementer for 2021, sammenlignet med planlagte arrangementer for 2020 på samme tid i fjor høst (2019). N_{SEPT}=904^{85,86,87}

Dette bildet trekker med andre ord i retning av at kultursektoren står overfor like tøffe tider til neste år som i år, gitt at smittevernstiltakene opprettholdes for store deler av neste år. Det gjenstår å se om aktørene i større grad

⁸⁵ Respondentene har kunnet oppgi at de har mellom 0 og 100 prosent av planlagte arrangementer for 2021 sammenlignet med hva de hadde på samme tidspunkt i fjor. 262 av bedriftene/organisasjonene har oppgitt at de har 100 prosent. Vi vet ikke om disse kan ha planlagt mer for neste år enn det de hadde planlagt på samme tidspunkt i fjor. Dersom mange arrangementer utsettes til neste år, noe som trolig er tilfellet for flere aktører, vil antall planlagte arrangementer kunne være høyere enn det som er normalt.

⁸⁶ Bedriftene/organisasjonene som har oppgitt «annet» omfatter jobber blant annet innen flere enn ett kunstfelt, sceneteknisk produksjon eller innen andre kunstfelt som film.

⁸⁷ Visuell kunst N=75, Scenekunst N=165, Litteratur N=60, Museum og kulturarv N=89, Musikk N=403, Annet N=112

klarer å tilpasse seg en slik virkelighet, men aktørene selv gir heller uttrykk for det motsatte gjennom sine forventninger.

Vi har allerede omtalt at skaperne/utøverne har en lappeteppetøkonomi som i utgangspunktet gjør dem godt rustet til å håndtere kortvarige svingninger i inntekt, gitt at de finner alternative inntektskilder utenfor kultursektoren. Før sommeren var det få som benyttet seg av kompensasjonsordninger for selvstendige og frilansere. Nå, etter noen måneder, kjenner de denne ordningen langt bedre og benytter seg i større grad av den. Dels kan denne markante endringen reflektere at de selvstendige innen denne sektoren har avventet situasjonen og utsatt søknadene om kompensasjon. Men dels kan dette også trekke i retning av at de selvstendige i næringen lærer hvor man kan kompensere for inntektsbortfall, men at dette tar litt tid fordi ordningene er del av et nytt landskap for dem.

En stor andel (10-20 prosent) av skaperne/utøverne har ifølge vår undersøkelse fra september forlatt kunst- og kulturfeltene, men om det er midlertidig eller for godt er vanskelig å fastslå. Av de 2677 som jobbet helt eller delvis med kunst- og kulturfeltene oppgir 20 prosent at de ikke lenger har denne yrkesstatusen, og det er videre 12 prosent av dem som ikke lenger jobber innen kunst og kultur overhodet. Jo lenger krisen varer jo større vil den permanente exiten bli. Dersom krisen varer ut 2021 tror vi at en viss andel av skaperne/utøverne kan forlate sektoren permanent, men det er svært vanskelig å anslå dette i tall.

Vår undersøkelse har primært rettet seg mot de som inngår i kultursektoren. Aktørene i denne sektoren benytter seg av underleveranser i form av utstyr, event, transport, billettering, teknikk, IKT-tjenester, vakt, servering, overnatting etc. Disse aktørene er i varierende grad spesialisert inn mot kultursektoren. Jo mer spesialisert de er (eksempelvis lyd og lys-teknikk og utstyr) jo mer sårbare er de for det store fallet i aktivitet i denne sektoren. Det er god grunn til å forvente at en betydelig andel av disse aktørene vil falle ut av markedet gjennom nedleggelse. Erfaringsvis vil denne typen leverandørbedrifter fort vokse frem igjen når krisen er over. Jo mer kapitalintensiv virksomheten er, og jo mindre kunnskapsintensiv, desto lettere vil det være å gjenskape denne typen bedrifter. Dette følger av at kapitalutstyret fortsatt vil finnes og raskt kan settes i arbeid når markedene bedres. Det er mer sannsynlig at dette såkalte støtteapparatet forlater sektoren enn kunstnerne, som er kjent for å være indremotiverte og som i tillegg har inntekt fra andre kilder enn de rent kunstneriske (se Vedlegg H).

Enn så lenge er konkurstallene for bedriftene små. Svært få bedrifter er registrert konkurs innen kulturnæringene (NACE 90 og 91). Erfaring fra andre kriser viser at konkurstallene ikke vokser noe særlig i begynnelsen av kriser. Det tar tid før disse tallene øker. Det er vanlig at bedriftsstrukturen endres kraftig i forbindelse med kriser i næringer. Mange små og svake bedrifter faller fra uten nødvendigvis å gå konkurs. De større og mer solide vil ha lettere for å overleve. Slik sett vil det være naturlig å forvente at kultursektoren bli konsolidert i kjølvannet av en krise av denne typen. Bedriftene vil gjennomgående bli færre og større. Når tidene bedres kan det på nytt dukke opp små og innovative bedrifter og prosjekter som vil utfordre eksisterende aktører på kulturfeltet⁸⁸. Dette gjelder både arrangører, leverandører og kreative virksomheter. På lang sikt vil det som bestemmer sektorens evne til å levere kvalitet og vekst være menneskene og ikke nødvendigvis dagens bedrifter/organisasjoner. Det er derfor vi skal være spesielt opptatt av hvor mange personer/arbeidstakere som kan tenkes å forlate sektoren permanent som følge av denne krisen. Dette er først og fremst et spørsmål om krisens varighet, men også et spørsmål om kvaliteten og treffsikkerheten i de avbøtende tiltakene/virkemidlene som tilbys aktørene i sektoren.

---

⁸⁸ Disse resonnementene hviler på generelle teorier om næringsdynamikk. Se A. Marshall (1890): *Principles of Economics*, Palgrave Classics in Economics, London, og Schumpeter J. A. (1942): *Capitalism, Socialism and democracy*, Routledge, London.

7.3 Avsluttende om Kulturrådets rolle

Gjennom koronakrisen har Kulturrådet blitt tildelt en gradvis viktigere rolle som forvalter av ordningene rettet mot kultursektoren. I månedene fremover vil Kulturrådet bruke mye tid og ressurser på å følge opp disse oppgavene. Erfaringer fra Finanskrisen i 2008-2010 viste at Innovasjon Norge klarte å håndtere nye og relativt omfattende forvaltningsoppgaver med høy suksessgrad. Man fikk midlene raskt ut, man traff relativt godt og man håndterte de nye oppgavene med en moderat økning i antall årsverk (Menon Economics, 2010). Ettersom Kulturrådet allerede har veletablerte rutiner for tilskuddsforvaltning rettet mot store søkergrupper tror vi at organisasjonen er velegnet for å gjøre denne jobben, selv om Kompensasjonsordningen er av en ny karakter og nok krever tilpasningsdyktighet og kompetanseløft.

Hvis det er et kulturpolitisk ønske om å opprettholde en stor og mangfoldig kunstnerstand i Norge under og etter koronapandemien, der mange i dag faller *helt* gjennom NAV-systemets innretning og kriterier, bør det vurderes å styrke andre sektorspesifikke tiltak. Tilskuddsordninger med fokus på å kompensere for inntektsbortfallet på grunn av redusert aktivitet kan egne seg godt.

Fremover bør en stimuleringsordning ha som mål å kompensere for tap av billettinntekter i arrangementer som blir gjennomført. Den bør ideelt sett være automatisk i den forstand at den dekker billettinntektstap så lenge arrangementet oppfyller enkle, forutsigbare og transparente krav.

Kulturdepartementet har nå lansert den nye stimulansordningen i form av en forskrift som regulerer tildelinger av tilskudd. Det kan gis tilskudd til billetterte kulturarrangement som er åpne for allmennheten i perioden 1. oktober til og med 31. desember 2020. Disse må ha redusert antall fysiske deltagere på kulturarrangementet i forhold til en normalsituasjon på grunn av myndighetspålagte krav eller begrensninger knyttet til covid-19-utbruddet og det er budsjettert med driftstap før tilskudd.

Forskriften tilsier at Norsk kulturråd fastsetter et tilskuddsvedtak etter en helhetsvurdering. I vurderingen skal det legges vekt på formålet med tilskuddsordningen, med særlig vekt på god geografisk spredning, mangfold av kulturuttrykk, og at kulturtilbudet oppleves som tilgjengelig og relevant for publikum. Det skal også legges vekt på om søkeren har brutt vilkårene for en tidligere tildeling etter forskriften. Tilskuddet skal avkortes dersom nettokostnaden framstår som uforholdsmessig, for eksempel på bakgrunn av arrangementets størrelse, markedspriser og det alminnelige kostnadsnivået på feltet.

Ordningen har med andre ord fått en kulturpolitisk innretning, på den måte at den skal velge bort prosjekter som ikke tilfredsstillt krav om allmenn tilgang med god representasjon av publikum. Den skal også avslå prosjekter som vurderes å falle utenfor kunst- og kulturfeltet (kvalifikasjonskrav). Det er også en åpning for at en kan vurdere søkerens gjennomførings- og overlevelsessevne for å sikte mot å sikre de som er «bærekraftige» i det framtidige feltet.

I en krisesituasjon er det aller viktigst å sikre inntekt til de som har mistet den. Da er det særlig viktig at ordningene gir forutsigbarhet og at de er enkle å forholde seg til. Uten forutsigbarhet vil aktørene kvie seg for å sette i gang arrangementer fordi stimulansordningen ikke tar bort tilstrekkelig med risiko. Når forskriften åpner for helhetsbaserte vurderinger der geografi, mangfold av kulturuttrykk og opplevd tilgjengelighet er sentrale tildelingskriterier, forringes både forutsigbarheten og transparensen. Hvordan skal aktørene tolke disse kriteriene som inngår i helhetsvurderingen? Det er i denne sammenhengen betimelig å henvise til at ingen andre koronarelaterte kompensasjonsordninger har operert med slike helhetsbaserte kriterier. Årsaken til at andre ordninger ikke opererer med slike kriterier er nettopp ønsket om å sikre forutsigbarhet og relevans. Det er videre god grunn til å forvente at det vil være behov for denne ordningen langt inn i 2021 og kanskje enda lenger. Da

må ordningen tåle forhold som endrer seg markant uten at det genereres utslag som anses som urimelige og skjeve.

I det innledende kapittelet trakk vi opp noen sentrale utfordringer som kultursektoren vil møte på lengre sikt. Det handler om regionale ubalanser der distrikts-Norge vil miste innbyggere og brukere av kulturtjenester. Det handler om en befolkning som blir eldre, mer kulturelt mangfoldig og der de unge har mindre interesse for en rekke kulturfelt enn tidligere. Sist men ikke minst handler det om en digitalisert og globalisert hverdag der noen få leverandører av kulturopplevelser får dominere, med de utfordringer dette skaper med hensyn til demokrati og mangfold i uttrykk.

Mange aktører i kultursektoren oppfatter at deres virksomhet ikke har næring som formål, og ikke minst gjelder dette Kulturrådets søkere, som undersøkelsen også ble sendt til. Vi tenker her spesifikt på organisasjoner som ikke er skattepliktige. Med nåværende generelle kompensasjonsordninger blir kulturlivet straffet for dette, og mange slike organisasjoner risikerer å bli nedlagt. Fra et kulturpolitisk ståsted ville det være svært uheldig, da mange av disse aktørene representerer både viktig kunst- og kulturkompetanse og sysselsetting i sektoren. Det bør derfor vurderes om det kan gjøres unntak fra de generelle kompensasjonsordningene her, eller at det innføres sektorspesifikke ordninger som spesielt ivaretar disse ikke-skattepliktige organisasjonenes behov.

Oppsummert handler den kulturpolitiske utfordringen nå om å balansere virkemiddelapparatet for kultursektoren mellom de generelle virkemidlene (type NAV og kontantstøtten) og de sektorspesifikke behovene for tiltak som de åpne svarene i undersøkelsene våre har synliggjort. Det er åpenbart at sektoren trenger både generelle og sektorspesifikke tiltak også inn i 2021, og at balansen mellom dem bør ivareta både treffsikkerhet i sektoren, fleksibilitet i tiltakene og størst mulig verdi for samfunnet i form av de kulturtilbud som reddes (effektivitet i bred forstand).

8. Referanser

- Finansdepartementet. (2020, April 17). *Fakta om kompensasjonsordningen*. Hentet fra Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/dep/fin/pressemeldinger/2020/kompensasjonsordning.no-apner-i-morgen/om-kompensasjonsordningen/id2698087/>
- Finansdepartementet. (2020). *Prop. 142 S (2019–2020) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak) Endringer i statsbudsjettet 2020*. Finansdepartementet (Regjeringen Solberg).
- Folkehelseinstituttet. (2020, 05 28). *Arrangementer, samlinger og sommeraktiviteter*. Hentet fra Folkehelseinstituttet: <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/rad-og-informasjon-til-andre-sektorer-og-yrkesgrupper/anbefalinger-ved-store-arrangementer-knyttet-til-koronasmitte-i-norge/>
- GramArt. (2020, 20 05). *Husk søke kompensasjonsordning*. Hentet fra GramArt: <https://www.gramart.no/husk-soke-kompensasjonsordning/#>
- Gran, A.-B., Kristensen, L.-B. K., Molde, A., Hagen, A. N., & Booth, P. (2020). *Krise og kreativitet i musikkbransjen - koronapandemien 2020*. Oslo: BI Centre for Creative Industries.
- Gran, A.-B., Torp, Ø., & Theie, M. G. (2015). *Kreativ næring i Norge 2008-2014*. Oslo: BI Centre for Creative Industries. Hentet fra <https://centreforcreativeindustries.files.wordpress.com/2016/02/kreativ-nc3a6ring-i-norge-2008-2014.pdf>
- Grünfeld, L. (2020). *Vurdering av tiltak for kulturnæringen under koronakrisen*. Menon Economics, Rapport nr. 83/2020.
- Grünfeld, L. A., Lie, C. M., Fesche, B. I., Guldvik, M. K., & Midttømme, K. (2020). *Kartlegging og analyse av internasjonalt næringsrettet aktivitet blant Kulturrådets søknader og tildelinger*. Menon-publikasjon Nr. 41/2020. Menon Economics.
- Grünfeld, L. A., Westberg, N. B., Guldvik, M. K., Erraia, J., & Gran, A.-B. (2020). *Kultursektorens økonomi i Norge 2018*. Menon-publikasjon 55/2020. Menon Economics.
- Grünfeld, L., Gran, A.-B., Westberg, N. B., Stokke, O. M., Guldvik, M. K., Scheffer, M., . . . Booth, P. (2020). *Koronakrisen og kultursektoren: Endringer i aktivitet i mars og april 2020*. Menon-publikasjon 56/2020. Menon Economics.
- Grünfeld, L., Westberg, N. B., Guldvik, M. K., Erraia, J., Gaustad, T., & Gran, A.-B. (2020). *Kultursektorens økonomi i Norge*. Menon-publikasjon Nr. 55/2020. Menon Economics og BI:CCI.
- Helsedirektoratet. (2020, 09 01). *Arrangører av kultur- og idrettsarrangementer skal følge reglene for antall deltakere og avstand*. Hentet fra Helsedirektoratet: <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/koronavirus/idrett-kultur-fornoyelsesparker-og-frivillige-organisasjoner/forbud-mot-enkelte-kultur-og-idrettsarrangementer>
- Holdenutvalget. (2020). *Samfunnsøkonomisk vurdering av smitteverntiltak - Covid 19*. Helsedirektoratet.
- Kulturrådet. (2018). *Statistikk for museum 2018*. Kulturrådet.

- Kulturrådet. (2020, 09 16). *Mer enn 1 500 søknader til kompensasjonsordning for kultursektoren*. Hentet fra Kulturrådet: <https://www.kulturradet.no/sok-stotte/vis-artikkel/-/mer-enn-1-500-soknader-til-kompensasjonsordning-for-kultursektoren>
- Kunnskapsverket. (2015). *De gode hjelperne - nasjonale virkemidler for utvikling av kulturelle næringer*.
- Menon Economics. (2010). *En statlig redningsbøye - Innovasjon Norges rolle i kapitalmarkedet under finansuroen*. MENON-publikasjon nr. 8/2010.
- Menon Economics. (2020). *Kartlegging og analyse av internasjonal næringsrettet aktivitet blant Kulturrådets søknader og tildelinger*.
- Menon Economics. (2020). *Koronakrisens virkninger på film- og dataspillbransjene*. Menon-publikasjon 100/2020. Menon Economics.
- Menon Economics. (2020). *Vurderinger av tiltak for kulturnæringen under koronakrisen*. Menon-publikasjon 83/2020. Menon Economics.
- NHO Reiseliv. (2020, 10 12). *Oppdatert analyse: Norsk reiseliv har tapt 41 milliarder kroner på koronakrisen*. Hentet fra NHO Reiseliv: <https://www.nhoreiseliv.no/vi-mener/koronavirus/nyhet/2020/reiselivet-har-tapt-41-milliarder/>
- Opinion. (2020, Mai 19). *Hver tredje bruker digitalt kulturliv i koronatiden*. Hentet fra Opinion: <https://opinion.no/2020/05/hver-tredje-bruker-digitalt-kulturliv/>
- Opinion. (2020, 10 07). *Koronastengt fremfor digitalt kulturliv*. Hentet fra Opinion: <https://opinion.no/2020/10/koronastengt-fremfor-digitalt-kulturliv/>
- Regjeringen. (2020, 09 30). *Flere nasjonale smitteverntiltak erstattes av lokale tiltak ved smitteutbrudd*. Pressemelding nr. 136/2020. Hentet fra Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/flere-nasjonale-smitteverntiltak-erstattes-av-lokale-tiltak-ved-smitteutbrudd/id2767070/>
- Rushprint. (2020, 07 08). *Ny enmeter-regel på kino "gjør ubotelig skade"*. Hentet fra Rushprint: <https://rushprint.no/2020/07/ny-enmeters-regel-pa-kino-gjor-ubotelig-skade/>
- Sjøvold, J. M., Haave, M. B., Helgeland, K., Kaur, R., & Slemdal, L. I. (2019). *Kunst i tall 2018 Inntekter fra musikk, litteratur, visuell kunst og scenekunst*. Kulturrådet.
- Skatteetaten. (2020, 10 05). *Kompensasjonsordning for næringslivet*. Hentet fra Kompensasjonsordning: <https://kompensasjonsordning.no/om-ordningen>
- SNL. (2015, 02 27). *Kommunale foretak*. Hentet fra Store Norske Leksikon: https://snl.no/kommunale_foretak
- SSB. (2019). *Kulturstatistikk 2018*. Statistisk sentralbyrå: statistiske analysar 163.
- SSB. (2019, September). *Om statistikken*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå - Foretak: <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/foretak/aarleg-omsetning-og-sysselsetting>

- SSB. (2019, September). *Om statistikken*. Hentet fra Statistisk sentralbyrå - Foretak: <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/statistikker/foretak/aarleg-omsetning-og-sysselsetting>
- SSB. (2020). *Konjunkturtendensene*.
- Statistisk sentralbyrå. (2014). Hentet fra Begreper i nasjonalregnskapet: https://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/begreper-i-nasjonalregnskapet#Markedsrettet_produksjon_produksjon_for_eget_bruk_og_annen_ikkemarkedsrettet_produksjon
- Statistisk sentralbyrå. (2020). *09170: Produksjon og inntekt, etter næring 1970 - 2019. Produksjon i basisverdi, Fastlands-Norge 2018*. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/09170>
- Utenriksdepartementet. (2020, 09 26). *Informasjon om reiser og koronavirus - spørsmål og svar*. Hentet fra Utenriksdepartementet: https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/reiseinformasjon/korona_info/id2691821/
- Utenriksdepartementet. (2020, 09 01). *UDs reiseinformasjon*. Hentet fra Utenriksdepartementet: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/reiseinformasjon/id2413163/>
- Westberg, N. B., Gran, A.-B., Guldvik, M. K., & Stokke, O. M. (2020). *Koronakrisens virkninger på kultursektoren: resultater fra en spørreundersøkelse, Menon-publikasjon 69/2020*. Menon Economics.

Vedlegg A. Nærmere om de avbøtende tiltakene

Kompensasjonsordningen for arrangører og underleverandører

Denne ordningen retter seg direkte mot arrangører og deres underleverandører i sektoren og skal kompensere for tap av inntekter fordi arrangementene er blitt avlyst, utsatt eller begrenset på grunn av pålegg fra helsemyndighetene. Ordningen omfatter nå arrangører, aktører innenfor lys, lyd og rigg, aktører som leier ut lokaler der det skal gjennomføres et kulturarrangement, herunder litteraturhus, konserthus og privatteatre, artister, management, booking og filmdistributører.

Alle disse har kunnet søke kompensasjon for tap og merutgifter i forbindelse med utsettelse, helt eller delvis stenging, eller avlysning av arrangementer i kultursektoren fra 1. mai til 1. oktober. Det ytes kompensasjon for tap av billettinntekter og eventuelt merutgifter som følge av kansellering og flytting av arrangementer. Andre typer inntekter kompenseres ikke. Arrangørene kan søke om å få kompensert for 100 prosent av dette tapet, mens underleverandørene (alle de andre gruppene) vil kunne søke om 50 prosent av sitt inntektstap dekket knyttet opp mot kulturarrangementene.

Det er Kulturrådet som har fått i oppgave å forvalte ordningen. Det ble budsjettet med 1 250 millioner kroner til dette tiltaket frem til 1. september (inkludert den kompensasjon som ble gitt for avlysninger i mars og april). Fra 1. september er det satt av en udefinert andel av 900 millioner kroner frem til 31. desember.

Fra 1. oktober vil ordningen trappes ned parallelt med lanseringen av en ny stimulanseordning. Etter 1. oktober omfatter ordningen kun avlyste arrangementer og kompenseres 70 prosent, og fra 1. november kompenseres 50 prosent av tapte billettinntekter og merutgifter.

Tilskudd til museer, musikk- og scenekunstinstitusjoner

Den 29. mai la regjeringen frem en pakke på 200 millioner kroner rettet mot museer, musikk- og scenekunstinstitusjoner som i dag får over 60 prosent av sine inntekter gjennom offentlige tilskudd. Disse omfattes da ikke av kompensasjonsordningen nevnt over. Mange av museene er avhengig av egeninntekter for å kunne håndtere budsjettet. Midlene skal kompensere for inntektsbortfall i 2020. Det er derfor ikke oppgitt noen sluttdato.

Det ble bevilget 119,6 millioner kroner som fordeles forholdsmessig ut fra hva museene hadde av billettinntekter, samt inntekter fra butikk- og kafésalg i 2019. Det ble ikke foreslått økt tilskudd til museer som har mindre enn 60 prosent av sine inntekter fra offentlige tilskudd fordi disse i stedet kan søke kompensasjon fra den midlertidige ordningen som gjelder for arrangementer i kultursektoren. Institusjoner for musikk og scenekunst tilføres 80 millioner kroner. Også disse har falt utenfor kompensasjonsordningen.

Det ble nevnt at litteraturhus, konserthus og kulturhus fortsatt faller utenfor alle relevante ordninger og at man arbeider med å finne en løsning på dette. Med den utvidede kompensasjonsordningen for arrangører (se over) er de fleste av disse aktørene inkludert.

Nye (krise)stipendordninger for kunstnere

Regjeringen foreslo (29. mai) å opprette et krisefond for utøvende kunstnere som har fått avlyst oppdrag som følge av pålegg fra helsemyndighetene. Det settes av til sammen 100 millioner kroner til dette. Det er egentlig snakk om to ordninger. Den ene ordningen forvaltes av Fond for utøvende kunstnere. Med utøvende kunstnere menes musikere, sangere, skuespillere, dansere, dirigenter, sceneinstruktører og andre som gjennom sin kunst fremfører åndsverk eller tradisjonsuttrykk. Tiltaket rettes mot kunstnere som er i en fremføringsfase i perioden

med smitteverntiltak i 2020, hvor inntektene skulle komme etter en lengre produksjonsfase som ikke ga inntekter i 2019. Regjeringen bevilget **30 millioner kroner** til dette formålet.

Regjeringen foreslo videre å etablere en midlertidig stipendordning med stipender på inntil 200 000 kroner under Statens kunstnerstipend. Formålet er å opprettholde kontinuitet i kunstnerisk produksjon. Ordningen gjelder for alle kunstnergrupper, men er spesielt rettet mot skapende kunstnere (visuelle kunstnere, forfattere, billedkunstnere, komponister, dramaturger m.m.). Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere legges til grunn for ordningen. Regjeringen har bevilget **70 millioner kroner** gjennom denne ordningen. Den forvaltes av Statens kunstnerstipend. KUD forventer at 300 kunstnere kan benytte seg av denne ordningen.

Kulturrådets ordinære tilskudd og kansellerte arrangementer

Kulturrådet krever ikke penger tilbake for støtte til arrangementer som har blitt kansellert. Alle utgifter som det er gitt tilskudd til fra Kulturrådet vil bli dekket, selv om prosjektet ikke gjennomføres. Dette inkluderer utgifter til forberedelse og selve gjennomføringen av tiltaket, for eksempel til utøvere eller artister.

Selvstendig næringsdrivende og frilansere: Kompensasjon for tapt inntekt

Dette er en ny og midlertidig ordning som er opprettet som en følge av koronasituasjonen. Ordningen er rettet mot selvstendig næringsdrivende og/eller frilansere generelt som helt eller delvis har tapt inntekt på grunn av koronautbruddet. Ordningen vil gjelde ut 2020, men vil ha noe redusert omfang (75 prosent av kompensasjonsrettigheter) i fjerde kvartal.

Ordningen dekker tap av inntekt opp til 80 prosent av 6G (559 148 kroner). Det må søkes etterskuddsvis måned for måned. Hvis man har inntektstap i mai, kan du tidligst søke kompensasjon for denne måneden i begynnelsen av juni. Dersom man er selvstendig næringsdrivende kreves det at man enten har et enkeltpersonforetak (ENK), et ansvarlig selskap (ANS), eller et ansvarlig selskap med delt ansvar (DA). Selskapet må være registrert før 1. mars 2020. Frilansere avklarer om oppdragene de har er registrert som «Frilanser, oppdragstaker, honorar» hos skatteetaten.

Det kreves videre at man ikke mottar annen utbetaling fra NAV som kompenserer det samme inntektstapet. Hvis du er frilanser og mottar dagpenger, eller forskudd på dagpenger, kan du ikke søke om denne kompensasjonen. Det kreves også at du i 2019 hadde minst 75 000 kroner i inntekt gjennom din selvstendige virksomhet.

Den 12. oktober hadde NAV utbetalt til sammen **1 224 millioner kroner** til ganske knappe **22 822 selvstendig næringsdrivende**. Den gjennomsnittlige kompensasjonen for en næringsdrivende er 53 600 kroner.

Denne kompensasjonsordningen ligner i stor grad på en ledighetstrygd, men ordningen er midlertidig⁸⁹ (nå til november).

Ledighetstrygd for permitterte og arbeidsledige

Dersom arbeidsgiveren permitterer en ansatt skal arbeidsgiveren betale lønn de 2 første dagene. Deretter tilbyr staten lønnskompensasjon fra NAV for dag 3-20. Fra dag 21 skal de fleste ha rett til dagpenger som ledig. De permitterte tilbys maksimum 80 prosent av dagpengegrunnlaget under 3 G (299 574 kroner), samt 62,4 prosent

---

⁸⁹ Det faktum at ordningen er midlertidig bidrar samtidig til høy grad av effektivitet. Midlertidigheten gjør at de selvstendig næringsdrivende får sterke insentiver til å berede grunnen for å gjenoppta aktivitet så fort som mulig. Det gjør sannsynligvis at de driver forberedende og planleggende virksomhet for fremtidig verdiskaping.

av dagpengegrunnlaget mellom 3 G (299 574 kroner) og 6 G (599 148 kroner). For inntekter over 6G gis innen kompensasjon.

Veksten i antall søknader om dagpenger fra permitterte har eksplodert frem til slutten av juni. Rett etter tiltakene ble iverksatt var rundt 10 prosent av alle innen kunstnerisk virksomhet og underholdningsnæringen (NACE 90) uten jobb, mens rundt 5 prosent av de som vanligvis jobber i biblioteker, arkiver eller museer (NACE 91) var ledige. Den 10. august hadde ledigheten økt til over 40 prosent i næringen for kunst og underholdning.

Permitteringsordningen har eksistert lenge, men ble gjort langt mer generøs i forbindelse med denne krisen ettersom arbeidsgiver kun trenger å betale for de første 2 dagene.

Med innføringen av den nye ordningen for å få permitterte tilbake i jobb den 29. mai (se under) beveger regjeringen seg i retning av å fremover benytte lønnstilskudd heller enn permitteringsordningen.

Støtteordning for å ta permitterte tilbake i jobb

Denne ordningen ble lagt frem 29. mai og vil gå ut på å gi bedrifter støtte til å ta egne permitterte tilbake. Støtten gis til bedrifter med omsetningsfall, som et kronebeløp per permittert som tas tilbake i stillingen sin. Ordningen er tidsavgrenset og gjelder for juli og august. De permitterte må tilbake i minst den samme stillingsbrøken som før permittering. Alle foretak med næringsvirksomhet som har omsetning kan søke om støtte. Regjeringen vil komme tilbake med en mer detaljert utforming og nærmere avgrensning av ordningen i en ny lovproposisjon. Støtten justeres ut fra omsetningsfall i juli og august, og utbetales etter støtteordningens utløp. I ordningen vil virksomheter med minst 30 prosent omsetningsfall få støtte på 15 000 kroner per månedsverk som tas tilbake fra permittering. Virksomheter med mindre enn 30 prosent omsetningsfall får støtten avkortet. Stiftelser, foreninger og frivillige organisasjoner som ikke har næringsvirksomhet, og dermed heller ingen rapportert omsetningssvikt, vil også kunne søke. For disse gjelder samme dokumentasjonskrav til permitterte som tas tilbake, men ingen avkortning mot omsetningsfall. Støttebeløpet settes til 10 000 kroner per måned for hver permittert (månedsverk) som tas tilbake.

Denne ordningen vurderes nå videreført for månedene oktober, november og desember og vil gjelde ansatte som var helt eller delvis permittert per 31. august.

Låne- og garantiordninger med statlig risikoavlastning

Disse ordningene kom på plass gjennom en ny lov den 27. mars 2020. Ordningene skal styrke små og mellomstore bedrifters tilgang til likviditet, ved at staten gjennom en midlertidig garantiordning tilbyr risikoavlastning til finansforetak som tilbyr lån til små og mellomstore bedrifter. Ordningen skal sikre delvis statsgaranterte lån til bedrifter som står overfor en akutt likviditetsmangel som følge av utbruddet av Covid-19. Det er satt av 50 milliarder kroner til ordningen. Midlene går med andre ord ikke til bedriftene men til bankene og bare dersom utlånene fører til tap. Garantiordningen dekker 90 prosent av finansforetakets tap på hvert lån.

Garantiordningen gjelder nye lån. Det skal bare gis slike lån til bedrifter som forventes å være lønnsomme under normale markedsforhold. Ordningen gjelder uansett ikke lån til bedrifter som var i økonomiske vanskeligheter per 31. desember 2019. Lånet kan ikke utgjøre mer enn to ganger bedriftens lønnskostnader i 2019 eller 25 prosent av bedriftens omsetning i 2019. Det er begrenset oppad til 50 millioner kroner. Lånet skal så langt som mulig ha samme betingelser som et tilsvarende lån til en tilsvarende låntaker ville hatt i en normal markeds-situasjon, og det kan ikke ha en løpetid på mer enn 3 år.

Den 5. oktober ble det rapportert inn at det er innvilget **3 647** lån under ordningen. Av rammen på 50 mrd. kroner er **9,7 mrd. rapportert benyttet**. Dette utgjør 19,4 prosent av rammen.

Kun **4,2** prosent av utlånene (om lag **374 millioner kroner**) er kanalisert til bedrifter innen kultur, underholdning og fritid. Det er grunn til å forvente at dersom man snevrer inn på kulturellerelaterte bedrifter vil andelen falle til under 1 prosent og godt under 100 millioner kroner i form av kapitaltilførsel gjennom statsgaranterte lån.

Kontantstøtte for faste utgifter

Et av tiltakene som har blitt iverksatt av regjeringen er en kontantstøtteordning for bedrifter som har hatt et stort inntektsbortfall som følge av koronakrisen. Kontantstøtten skal dekke faste utgifter som bedriftene har og som de ikke klarer å dekke på grunn av inntektsbortfallet. Ordningen ble lansert 2. april 2020, og skal bidra til å dekke faste utgifter for bedrifter som har mistet mer enn 30 prosent av omsetningen sammenlignet med hva som ville vært normal omsetning i måneden (Finansdepartementet, 2020). Ordningen dekker så langt faste kostnader som har løpt for mars, april og mai måned og dekker kostnader etterskuddsvis.

30 000 bedrifter i alle næringer fått tildelt midler én eller flere ganger fra perioden mars til august. Av disse har litt over halvparten søkt om midler for begge periodene. Samlet sett oppgir bedriftene å ha en inntekt for denne perioden (fra mars til august) på 52 milliarder kroner. Totalt oppgis det en inntekt for tilsvarende periode i 2019 på 114 milliarder. Dette tilsvarer et inntektsbortfall på 54 prosent.

Stimuleringsordning for kultursektoren

En andel av de tidligere omtalte 900 millionene til kultursektoren ut 2020 skal omfatte en ny stimuleringsordning. Denne ordningen skulle tre i kraft 1. oktober, men er fortsatt ute på høring, og detaljene tilknyttet ordningen er ikke ferdigstilt.

Regjeringen ønsker at stimuleringsordningen skal bidra til å nå kulturpolitiske mål, som å sikre et bredt tilbud av kulturarrangementer over hele landet som er tilgjengelig for alle. Som følge av de myndighetspålagte publikumsbegrensningene er det i dag et minimum av kulturtilbud fordi det ikke er kostnadssvarende å gjennomføre mange kulturarrangementer. Målet er at en stimuleringsordning skal bidra til å få flere kulturarbeidere over fra inaktivitet til aktivitet og skape aktivitet i alle deler av næringskjeden.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet også en videreføring av denne ordningen for første halvår 2021 med ytterligere 1,1 milliarder kroner.

Vedlegg B. NACE-koder

Tabell B-1 NACE-koder i populasjonen⁹⁰

Bransje	NACE-koder	NACE tekst	Behandling
Bøker	47610	Butikkhandel med bøker	Hele koder lagt inn
	58110	Utgivelse av bøker	Hele koder lagt inn
	58190	Forlagsvirksomhet ellers	Hele koder lagt inn
	18140	Bokbinding og tilknyttede tjenester	Hele koder lagt inn
	91011	Drift av folkebiblioteker	Hele koder lagt inn
	91012	Drift av fag -og forskningsbiblioteker	Hele koder lagt inn
	90034	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur	Hele koder lagt inn
	46491	Engroshandel med bøker, aviser og blader	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	47915	Postordre-/internetthandel med bøker, papir, aviser og blader	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	94991	Aktiviteter i andre interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	63120	Drift av web-portaler	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	52299	Transportformidling ellers	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	18120	Liste over trykkerier fra Forleggerforeningen	Håndplukket enkelte virksomheter som supplerer øvrige koder
		Liste over litteraturfestivaler	Håndplukket enkelte virksomheter som supplerer øvrige koder
	Musikk	59200	Produksjon og utgivelse av musikk- og lydopptak
47594		Butikkhandel med musikkinstrumenter og noter	Hele koder lagt inn
90011		Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk	Hele koder lagt inn, men flyttet enkelte virksomheter til utøvende virksomhet
90020		Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet	Hele koder lagt inn, men flyttet enkelte virksomheter til utøvende virksomhet
90032		Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk	Hele koder lagt inn, men flyttet enkelte virksomheter til utøvende virksomhet
46433		Engroshandel med plater, musikk- og videokassetter og CD- og DVD-plater	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
47630		Butikkhandel med innspillinger av musikk og video	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
18200		Reproduksjon av innspilte opptak	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
79903		Opplevelses-, arrangements- og aktivitetsarrangørvirksomhet	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
90040		Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
74903		Impresariovirksomhet	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
63110		Databehandling, datalagring og tilknyttede tjenester	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
47914		Postordre-/Internetthandel med elektriske husholdningsapparater, radio, fjernsyn, plater, kassetter og musikkinstrumenter	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
		Lister over musikkfestivaler og helårsarrangører av musikk-konserter fra MIC og Norske Konsertarrangører	Håndplukket enkelte virksomheter som supplerer øvrige koder
Utøvende virksomhet		90012	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen scenekunst

⁹⁰ Denne listen er ikke fullstendig uttømmende da noe av det som gjør denne populasjonen unik er nemlig den manuelle vaskingen, hvor man da også har hentet inn enkelte selskap fra ulike koder som ikke er kulturrettede.

	90019	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet ikke nevnt annet sted	Hele koder lagt inn
	90033	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen scenekunst	Hele koder lagt inn
	90040	Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet	Hele koder lagt inn
	79903	Opplevelses-, arrangements- og aktivitetsarrangørvirksomhet	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	90011	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	90020	Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	90032	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	94991	Aktiviteter i andre interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	90039	Selvstendig kunstnerisk virksomhet ikke nevnt annet sted	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	94992	Fond/ legat som støtter veldedige og allmennyttige formål	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
		Egen liste for festivaler FRA HVOR	Håndplukket enkelte virksomheter som supplerer øvrige koder
Kunst	74200	Fotografivirksomhet	Hele koder lagt inn
	90031	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen visuell kunst	Hele koder lagt inn
	47789	Butikkhandel ikke nevnt annet sted	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	47791	Butikkhandel med antikviteter	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	47799	Butikkhandel med brukte varer ellers	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	47911	Postordre-/internetthandel med bredt vareutvalg	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	47919	Postordre-/internetthandel med annet spesialisert vareutvalg	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	82990	Andre informasjonstjenester ikke nevnt annet sted	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
		Liste over gallerier fra kunstmarkedet.no	Håndplukket enkelte virksomheter som supplerer øvrige koder
Museum og kulturarv	91021	Drift av kunst- og kunstindustrimuseer	Hele koder lagt inn
	91022	Drift av kulturhistoriske museer	Hele koder lagt inn
	91023	Drift av naturhistoriske museer	Hele koder lagt inn
	91029	Drift av museer ikke nevnt annet sted	Hele koder lagt inn
	91030	Drift av historiske steder og bygninger og lignende severdigheter	Håndplukket enkelte virksomheter herfra
	91013	Drift av arkiver	Håndplukket enkelte virksomheter herfra

Tabell B-2 NACE-koder i statistikk for enkeltpersonforetak (ENK) bestilt fra SSB

Bransje	NACE-koder	NACE tekst	Behandling
Bøker	47610	Butikkhandel med bøker	Hele koder lagt inn
	58110	Utgivelse av bøker	Hele koder lagt inn
	58190	Forlagsvirksomhet ellers	Hele koder lagt inn
	18140	Bokbinding og tilknyttede tjenester	Hele koder lagt inn
	91011	Drift av folkebiblioteker	Hele koder lagt inn
	91012	Drift av fag -og forskningsbiblioteker	Hele koder lagt inn
	90034	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen litteratur	Hele koder lagt inn
	46491	Engroshandel med bøker, aviser og blader	Hele koder lagt inn

	47915	Postordre-/internetthandel med bøker, papir, aviser og blader	Hele koder lagt inn
Musikk	59200	Produksjon og utgivelse av musikk- og lydopptak	Hele koder lagt inn
	47594	Butikkhandel med musikkinstrumenter og noter	Hele koder lagt inn
	90011	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen musikk	Hele koder lagt inn
	90032	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen musikk	Hele koder lagt inn
	46433	Engroshandel med plater, musikk- og videokassetter og CD- og DVD-plater	Hele koder lagt inn
	47630	Butikkhandel med innspillinger av musikk og video	Hele koder lagt inn
	74903	Impresariovirksomhet	Hele koder lagt inn
	47914	Postordre-/Internetthandel med elektriske husholdningsapparater, radio, fjernsyn, plater, kassetter og musikkinstrumenter	Hele koder lagt inn
Utøvende virksomhet	90012	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet innen scenekunst	Hele koder lagt inn
	90019	Utøvende kunstnere og underholdningsvirksomhet ikke nevnt annet sted	Hele koder lagt inn
	90033	Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen scenekunst	Hele koder lagt inn
	90040	Drift av lokaler tilknyttet kunstnerisk virksomhet	Hele koder lagt inn
	90020	Tjenester tilknyttet underholdningsvirksomhet	Hele koder lagt inn
	90039	Selvstendig kunstnerisk virksomhet ikke nevnt annet sted	Hele koder lagt inn
	Kunst	74200	Fotografivirksomhet
90031		Selvstendig kunstnerisk virksomhet innen visuell kunst	Hele koder lagt inn
Museum og kulturarv	91021	Drift av kunst- og kunstindustrimuseer	Hele koder lagt inn
	91022	Drift av kulturhistoriske museer	Hele koder lagt inn
	91023	Drift av naturhistoriske museer	Hele koder lagt inn
	91029	Drift av museer ikke nevnt annet sted	Hele koder lagt inn
	91030	Drift av historiske steder og bygninger og lignende severdigheter	Hele koder lagt inn
	91013	Drift av arkiver	Hele koder lagt inn

Vedlegg C. Nærmere om økonomiske begrep i rapporten

Fastlands-Norge omfatter all innenlandsk produksjonsaktivitet utenom næringene utvinning av råolje og naturgass, rørtransport og utenriks sjøfart (Statistisk sentralbyrå, 2014). **Basisverdi** er den verdien som produsenten sitter igjen med for et produkt etter at merverdiavgift og andre produktskatter er betalt, og eventuelle produktsubsidier fra det offentlige er mottatt (Statistisk sentralbyrå, 2014). Til sammenlikning tilsvarer **omsetning** driftsinntekter fra salg av varer og tjenester, inklusivt merverdiavgiften og andre skatter, men uten eventuelle subsidier. Selv om dette betyr at de økonomiske størrelsene ikke er direkte sammenlignbare, anser vi det likevel som hensiktsmessig med en sammenlikning av omsetning i kultursektoren og produksjon i Fastlands-Norge da avviket mellom omsetning og produksjon vil være av en begrenset størrelse.

Verdiskaping er et godt størrelsesmål av to grunner. For det første unngår man dobbelttelling av varer og tjenester, noe som gjør det meningsfullt å sammenligne verdiskaping på tvers av næringer. Dessuten gir verdiskaping et godt bilde på den samfunnsmessige avkastning av næringsvirksomheten. Det skyldes at verdiskaping fanger opp avlønningen til de viktigste interessentene i næringen, det vil si de ansatte gjennom lønn, kommunene og staten gjennom inntektsskatt, arbeidsgiveravgift og selskapskatt, kreditorene gjennom renter på lån, og til slutt eierne gjennom overskudd etter skatt.

Vedlegg D. Mottakere av individundersøkelsen og MIR-undersøkelsen

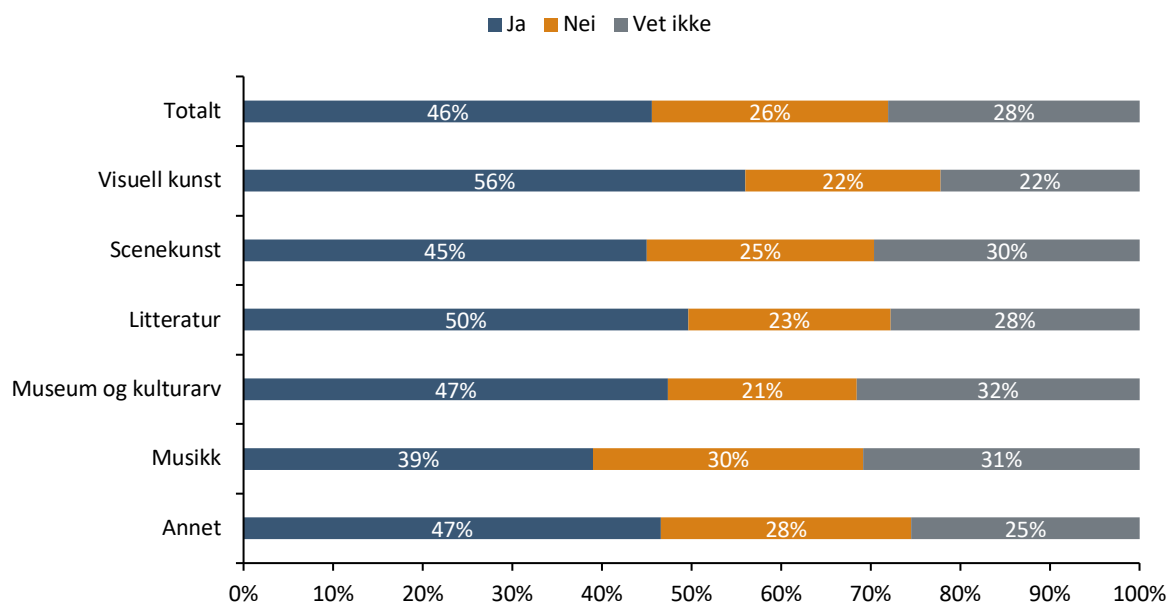
Tabell D-1 Organisasjoner som har sendt ut individundersøkelsen til sine medlemmer og antall medlemmer som oppgitt av organisasjonen

Bransje	Medlemsorganisasjon	Antall medlemmer	Totalt
Litteratur	Forfatterforbundet	413	3 729
	Norsk Oversetterforening	334	
	Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening	682	
	Den norske forfatterforening	630	
	Norsk forfattersentrum	1670	
Scenekunst	Norsk skuespillerforbund	1 396	3 378
	Dramatikerforbundet	462	
	Norske dansekunstnere NODA	950	
	Norsk Sceneinstruktørforening	200	
	Musikkteaterforum	370	
Visuell kunst	Norske Kunsthåndverkere	930	7069
	Norske billedkunstnere	2 741	
	Norske Grafikere	341	
	Samisk kunstnerforbund	282	
	Forbundet frie fotografer	306	
	Norske tekstilkunstnere	224	
	Norsk Billedhoggerforening	395	
	Landsforeningen Norske Malere	605	
	Norges fotografforbund	500	
	Unge Kunstneres Samfund	655	
Norsk kuratorforening	90		
Totalt			14 176

Tabell D-2 Organisasjoner på musikkfeltet som i mai fikk tilsendt MIR-undersøkelsen, og som i september har selektert seg til individ eller organisasjon, og antall medlemmer som oppgitt av organisasjonen

Bransje	Medlemsorganisasjon	Antall medlemmer
Musikk	BFSP	600
	FolkOrg	290
	FONO	150
	GramArt	2800
	IFPI	21
	Komponistforeningen	319
	Musikkforleggerne	35
	NEMAA	250
	NOPA	1507
	Norsk Jazzforum	801
	Norske Konsertarrangører	419
	Norske Kulturhus	130
	Platearbeiderforeningen	1000
	Samspill	91
	Norsk musikkråd	1594
	CREO	2186
Totalt		12 193

Figur D-3 Andelen individer som i september-undersøkelsen oppgir å ha besvart spørreundersøkelsen som ble sendt i mai, totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt. N=3168

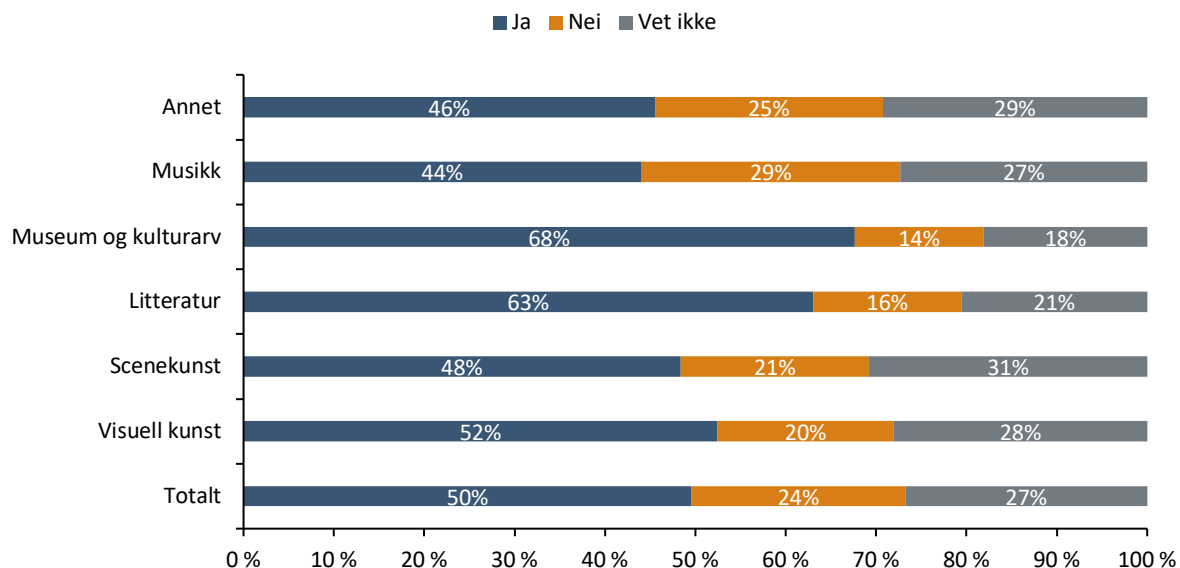

Vedlegg E. Mottakere av bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen

Tabell E-1 Organisasjoner som i mai og september 2020 sendte ut bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen til sine medlemmer, og antall medlemmer som oppgitt av organisasjonen⁹¹

Bransje	Medlemsorganisasjon	Antall medlemmer	Totalt
Litteratur	Bokhandlerforeningen	147	235
	Forleggerforeningen	88	
Scenekunst	Norsk teater- og orkesterforening	51	173
	Danse- og teatersentrum	122	
Visuell kunst	Norske kunstforeninger	150	150
Museum og kulturarv	Museumsforbundet	95	95
Flere	Norway Festivals (Norske festivaler)	62	669
	TRAP	29	
	Spekter	55	
	Virke	523	
Totalt			1322

Tabell E-2 Andelen bedrifter/organisasjoner som i september 2020 oppgir å ha besvart spørreundersøkelsen som ble sendt i mai 2020, totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=990

⁹¹ Organisasjoner innen musikkfeltet er vist i forrige avsnitt.

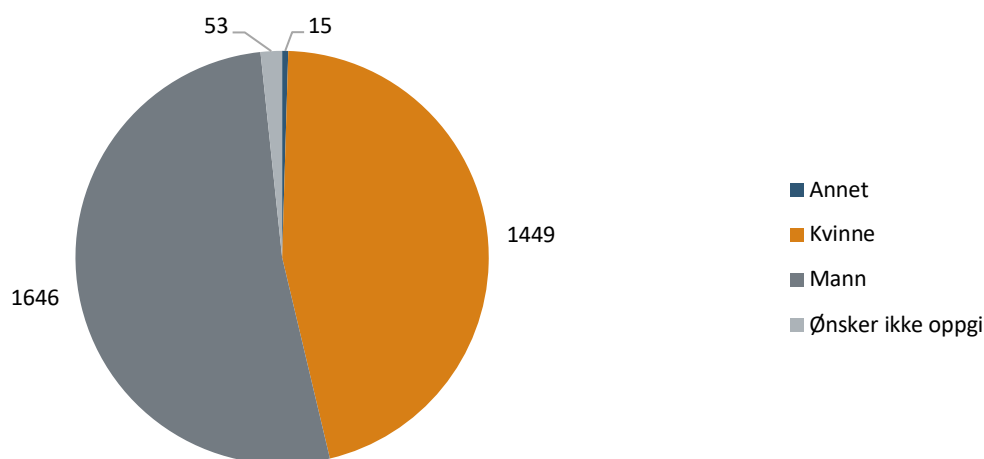
Vedlegg F. Karakteristikk ved individrespondenter

I dette vedlegget presenterer vi hvordan respondentene på individundersøkelsene fordeler seg på henholdsvis kjønn, alder og region. Vi presenterer først respondentene i september, for så å presentere respondentene i mai. Merk at vi ikke vet hvordan medlemmene til de ulike , eller individene generelt innen kultur- og kunstfeltene, fordeler seg på kjønn, alder og region. Vi vet dermed ikke i hvilken grad svarene er representative for disse variablene.

Karakteristikk respondenter av individundersøkelsen i september

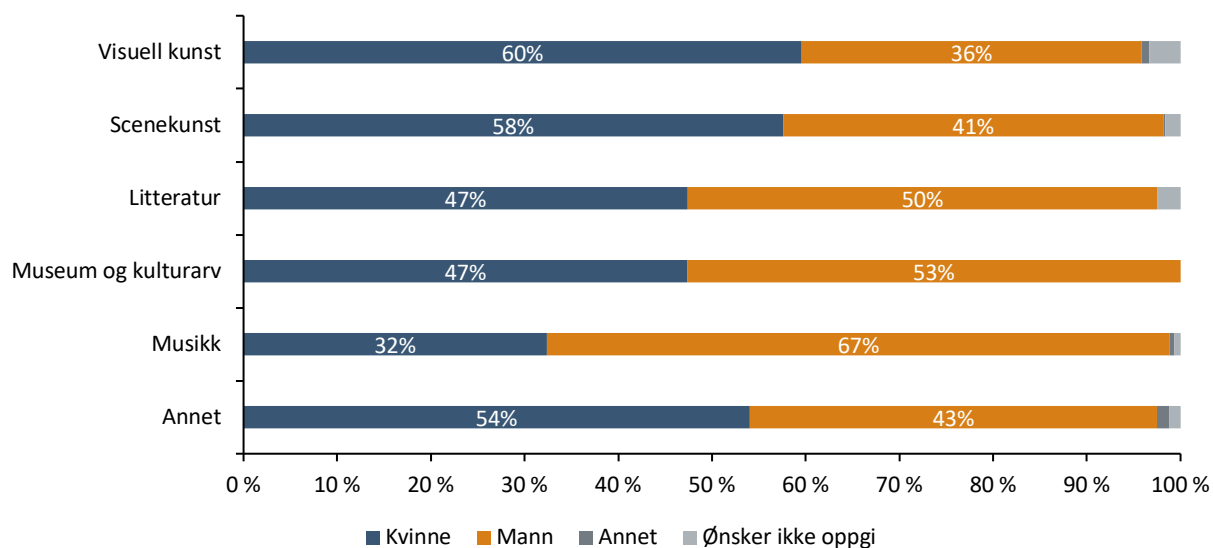
46 prosent av respondentene er kvinner, 52 prosent er menn, 2 prosent ønsker ikke å oppgi hvilket kjønn de er og under 1 prosent har oppgitt «annet».

Figur F-1 Kjønnfordeling til respondentene på individundersøkelsen i september 2020. N_{SEPT}=3 163

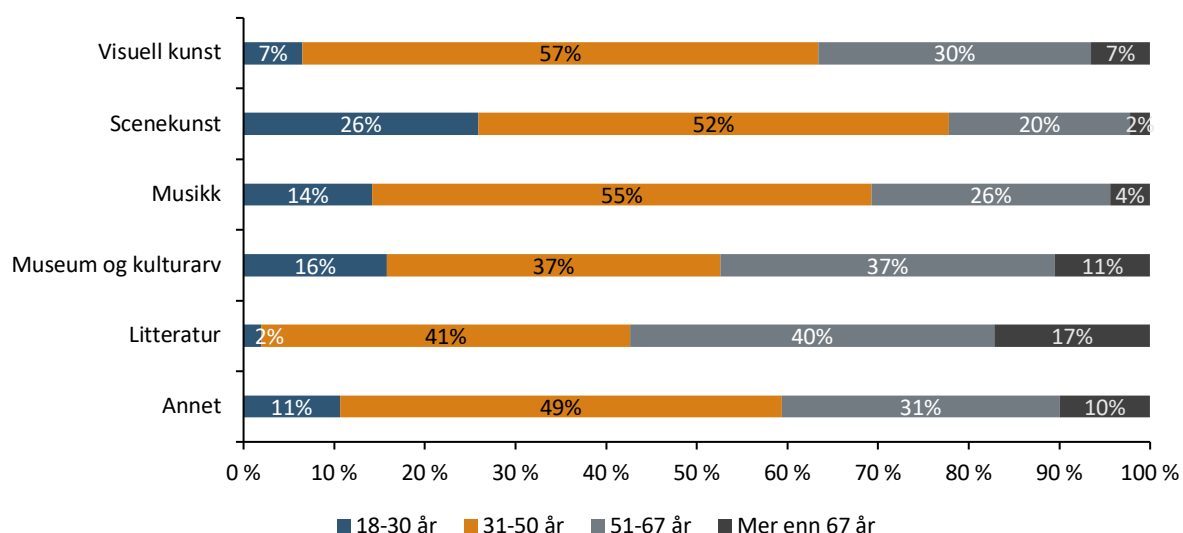
Dersom man ser på kjønnfordelingen på de ulike kunst- og kulturfeltene ser vi at det er særlig skjevfordelt innen musikk hvor nærmere 70 prosent av musikerne er menn. Det er også en overvekt av kvinner blant de visuelle kunstnerne og scenekunstnerne.

Figur F-2 Kjønnfordeling til respondentene på individundersøkelsen i september 2020, fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=3163⁹²

Når det gjelder aldersfordelingen er om lag halvparten av respondentene i aldersgruppen 31-50 år. 30 prosent er mellom 51 og 67 år, mens 13 prosent oppgir at de er mellom 18 og 30. Det er også seks prosent av respondentene som er over 67 år, hvor vi ser av figuren under at det er særlig på litteraturfeltet og innenfor museum og kulturarv at dette gjør seg gjeldende. Gjennomsnittsalder for alle respondentene er på 46 år. I samsvar med fordelingen under er gjennomsnittsalderen lavest for scenekunstnere med 40 år, og høyest for forfattere o.l. med 54 år.

Figur F-3 Aldersfordelingen til respondentene på individundersøkelsen i september 2020, fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=3 143⁹³

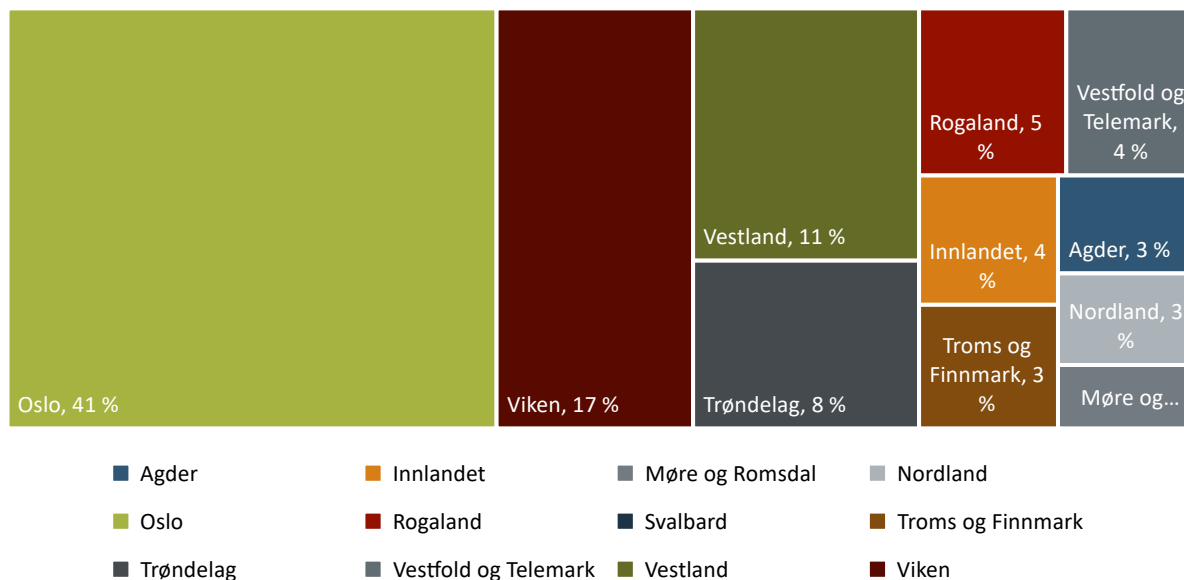

⁹² Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

⁹³ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

Ikke overraskende oppgir en stor andel at de holder til i Oslo (41 prosent). Videre bor 17 prosent i Viken, 11 prosent i Vestland og 8 prosent i Trøndelag. De øvrige fylkene er alle representert av mellom 2 og 5 prosent av respondentene.

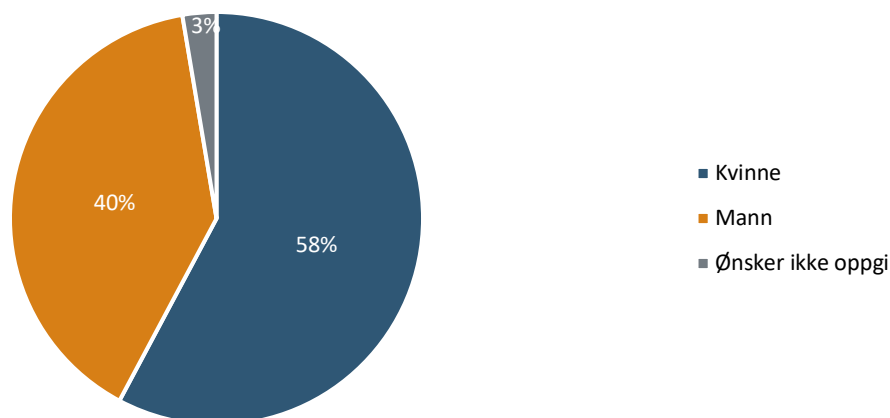
Figur F-4 Andelen respondenter på individundersøkelsen i september 2020 som oppgir at de bor i ulike fylker. N_{SEPT}=3 155

Karakteristikk respondenter av individundersøkelsen i mai

58 prosent av respondentene er kvinner, 40 prosent er menn og 3 prosent ønsker ikke å oppgi hvilket kjønn de er. Fordelingen inneholder ikke svar fra individer på musikkfeltet ettersom respondentene av MIR ikke har blitt spurt om å oppgi kjønn.

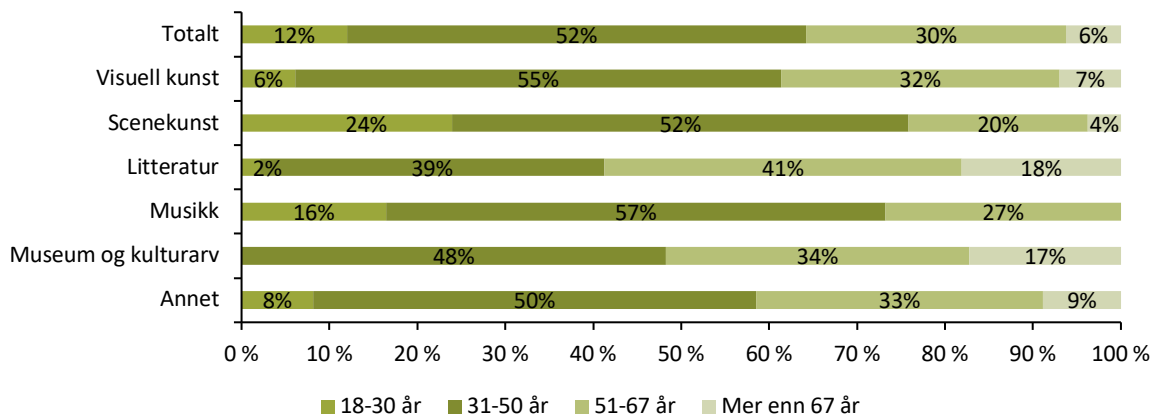
Figur F-5 Kjønnfordeling til respondentene på individundersøkelsen i mai 2020. N_{MAI}=2 149⁹⁴

⁹⁴ Tilsvarende spørsmål ble ikke stilt i MIR-undersøkelsen til musikkbransjen.

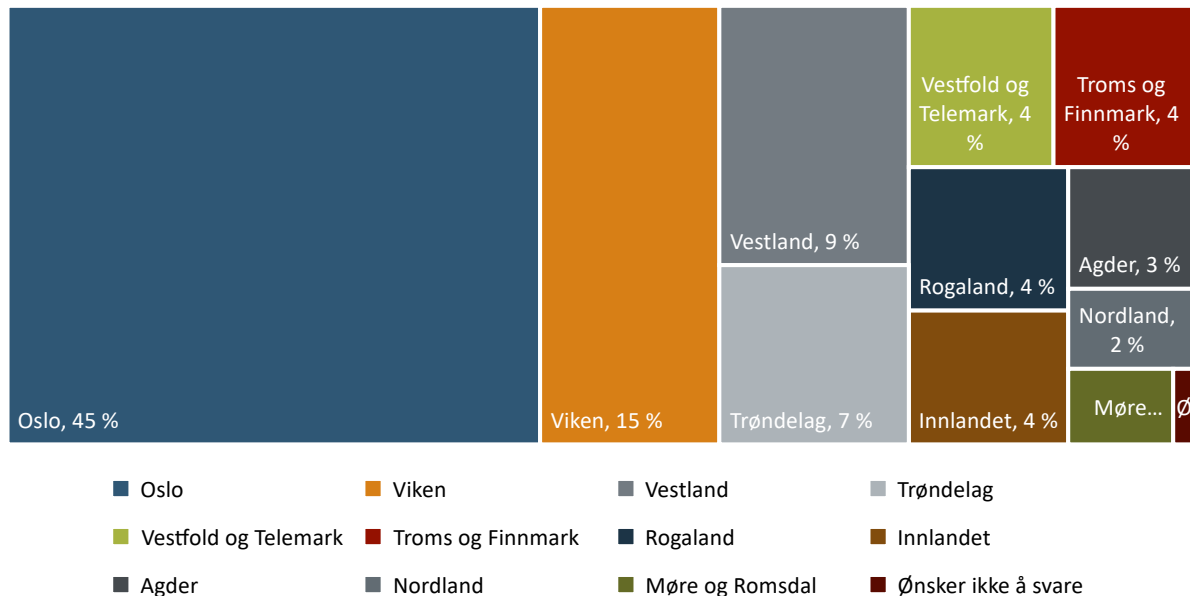
Når det gjelder aldersfordelingen er om lag halvparten av respondentene i aldersgruppen 31-50 år. 30 prosent er mellom 51 og 67 år, mens 12 prosent oppgir at de er mellom 18 og 30. Det er også seks prosent av respondentene som er over 67 år, hvor vi ser av figuren under at det er særlig på litteraturfeltet og innenfor museum og kulturarv at dette gjør seg gjeldende.

Figur F-6 Aldersfordelingen til respondentene på individundersøkelsen i mai 2020, totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{MAI}=3 040⁹⁵

Ikke overraskende oppgir en stor andel av individene at de holder til i Oslo (45 prosent). Videre bor 15 prosent i Viken, 9 prosent i Vestland og 7 prosent i Trøndelag. De øvrige fylkene er alle representert med mellom 2 og 5 prosent av respondentene.

Figur F-7 Andelen respondenter på individundersøkelsen i september 2020 som oppgir at de bor i ulike fylker. N_{MAI}=3 029

⁹⁵ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

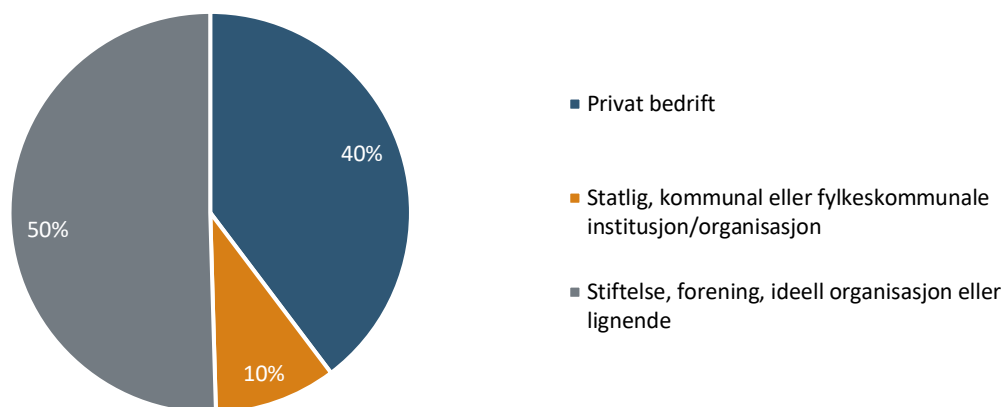
Vedlegg G. Karakteristikker ved bedrifter/organisasjoner

I dette vedlegget presenterer vi hvordan bedriftene og organisasjonene som har besvart undersøkelsene fordeler seg på type eierskap, regional tilhørighet og etter offentlig finansiering. Vi presenterer først respondentene i september, for så å presentere respondentene i mai.

Karakteristikker bedrifter/organisasjoner i september 2020

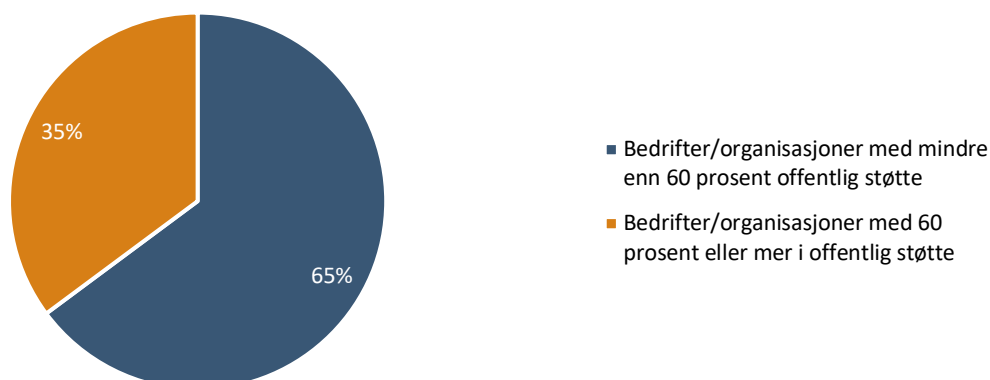
40 prosent av aktørene som har besvart undersøkelsen i september representerer en privat bedrift, mens ti prosent er underlagt offentlig eierskap i form av kommunalt, fylkeskommunalt eller statlig eierskap. Resterende 50 prosent av aktørene er stiftelser, foreninger, ideelle organisasjoner eller lignende.

Figur G-1 Eierskapsform for aktørene som har besvart bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i september 2020. N_{SEPT}=987

Majoriteten av bedriftene/organisasjonene er innenfor kategorien av bedrifter, stiftelser, foreninger, ideelle eller lignende med mer enn 60 prosent av omsetningen i 2019 fra offentlig tilskudd.

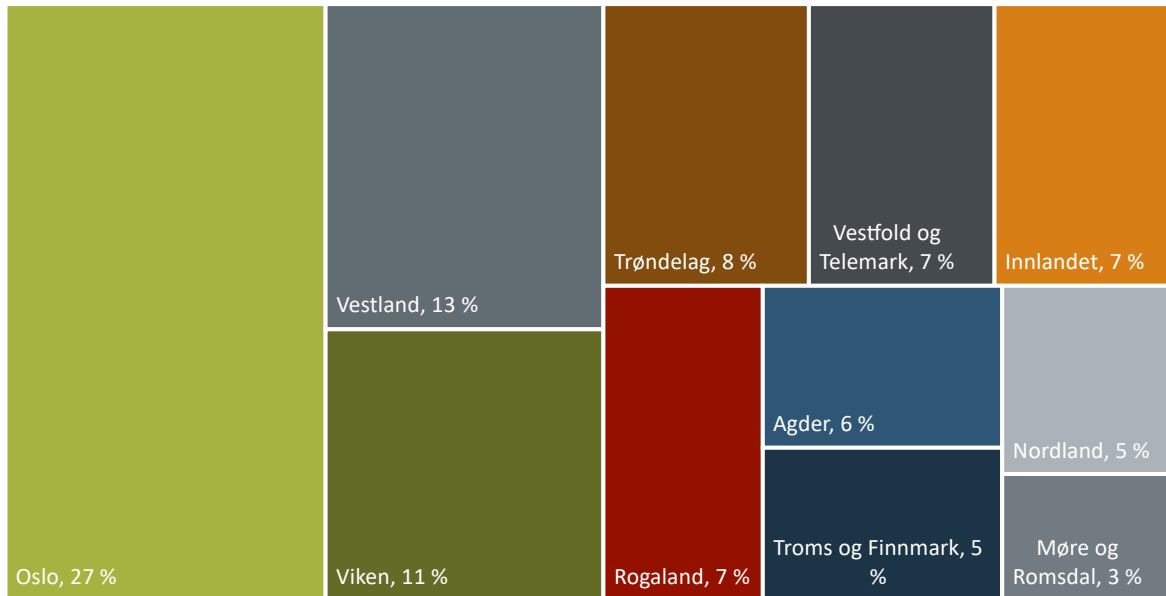
Figur G-2 Andel offentlig støtte for aktørene som har besvart bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i september 2020. N_{SEPT}=893

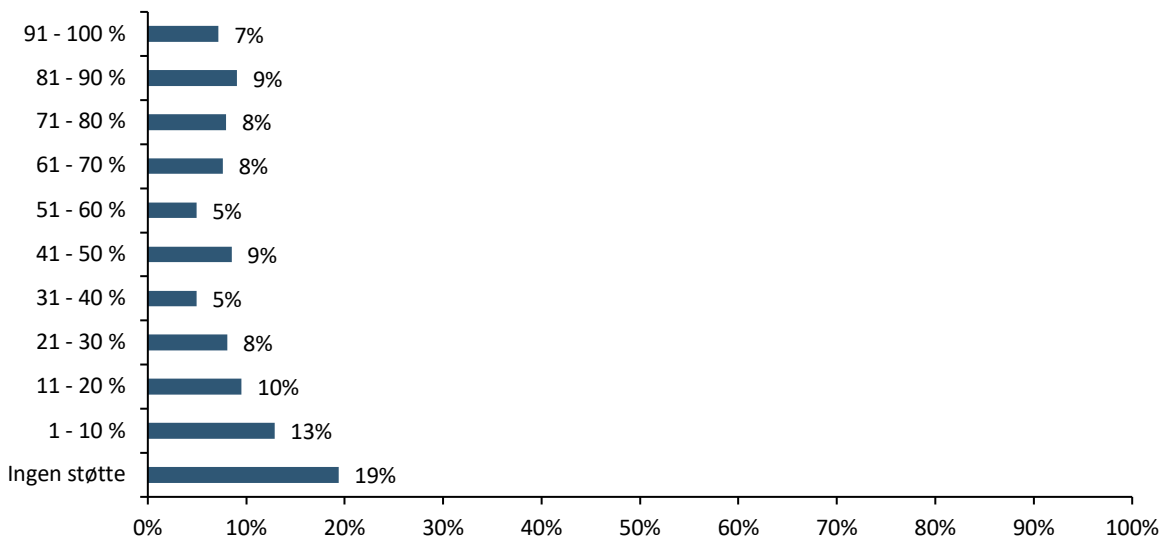
Respondentene har en god geografisk spredning.

Figur G-3 Bedrifter/organisasjoner som besvarte undersøkelsen i september 2020 sin regionale tilhørighet. N_{SEPT}=989

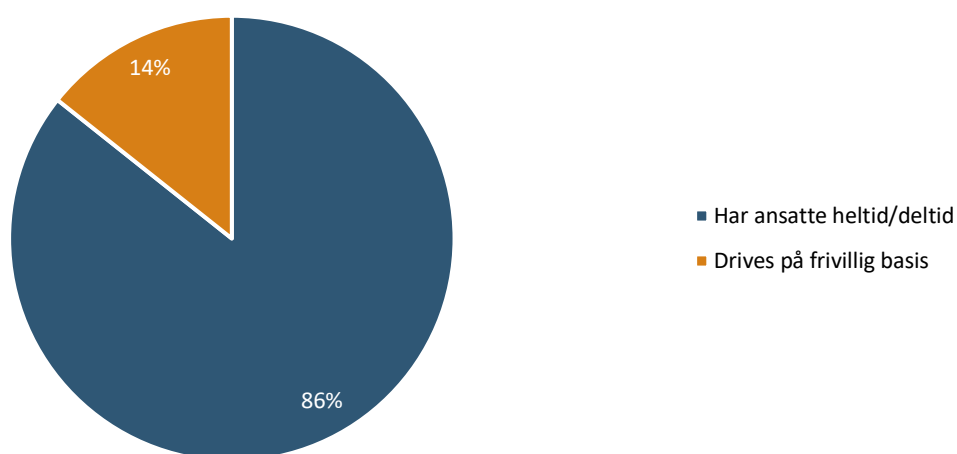
Virksomhetenes inntekter stammer i varierende grad fra offentlige tilskudd/støtte. Som forventet har private selskap en mindre andel av inntektene fra tilskudd, mens offentlig eide har en høyere andel. Stiftelsene har omtrent samme fordeling som totalen.

Figur G-4 Bedrifter/organisasjoner som besvarte undersøkelsen i september 2020 sin andel av inntekter fra offentlig tilskudd/støtte i 2019. N_{SEPT}=893

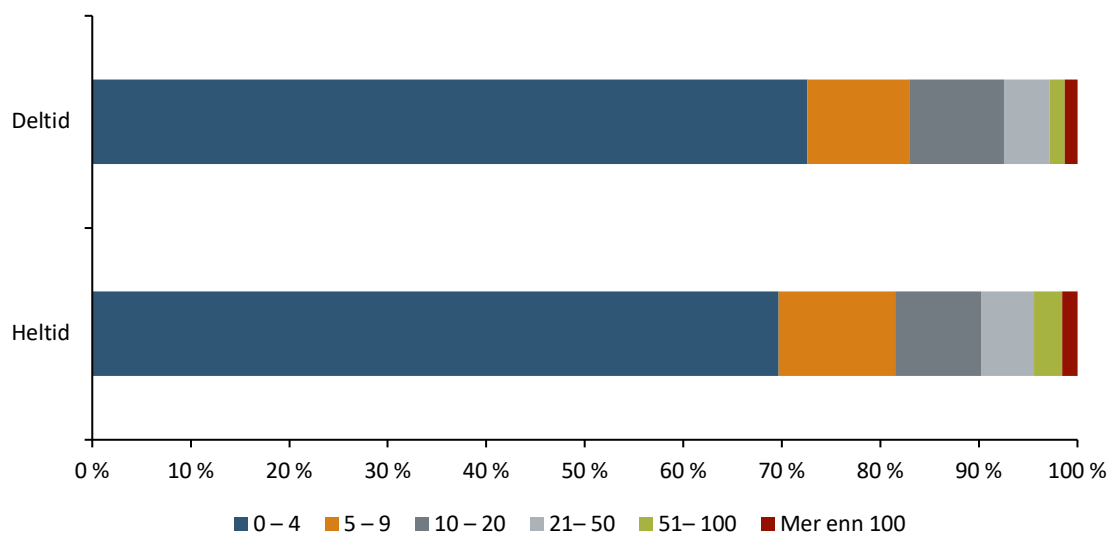
86 prosent av virksomhetene har minst én ansatt, mens de øvrige virksomhetene er drevet på frivillig basis.

Figur G-5 Bedriftene/organisasjoner som besvarte undersøkelsen i september 2020 inndelt etter hvorvidt de har ansatte eller ikke. N_{SEPT}=985

Blant bedriftene/organisasjonene med ansatte har 70 prosent mellom inntil fire heltidsansatte. Blant de samme virksomhetene er det 73 prosent som har inntil fire deltidsansatte. Det er kun to prosent av virksomhetene som har mer enn 100 heltidsansatte.

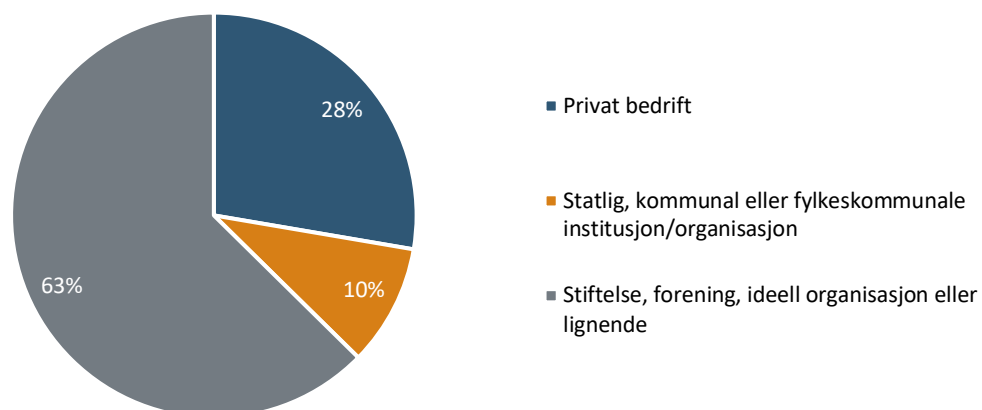
Figur G-6 Bedriftene/organisasjoner med ansatte som besvarte undersøkelsen i september 2020 gruppert etter antall heltids- og deltidsansatte. N_{SEPT}=844

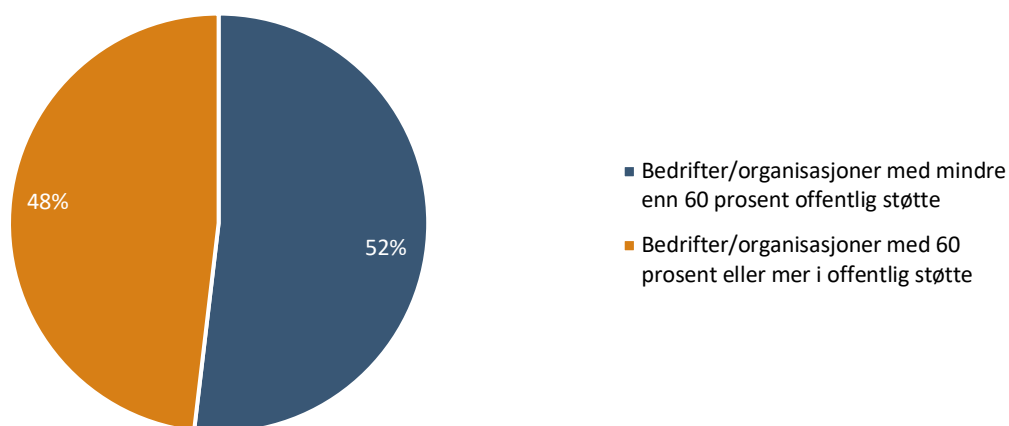
Karakteristikk bedrifter/organisasjoner i mai 2020

Rundt to tredjedeler (63 prosent) av aktørene som har besvart organisasjonens/bedriftsundersøkelsen i mai oppgir å være stiftelse, forening o.l., mens 28 prosent er private bedrifter. De resterende 10 prosent er statlige, kommunale eller fylkeskommunale institusjoner/organisasjoner.

Figur G-7 Eierskapsform for aktørene som har besvart bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i mai 2020. N_{MAI}=578

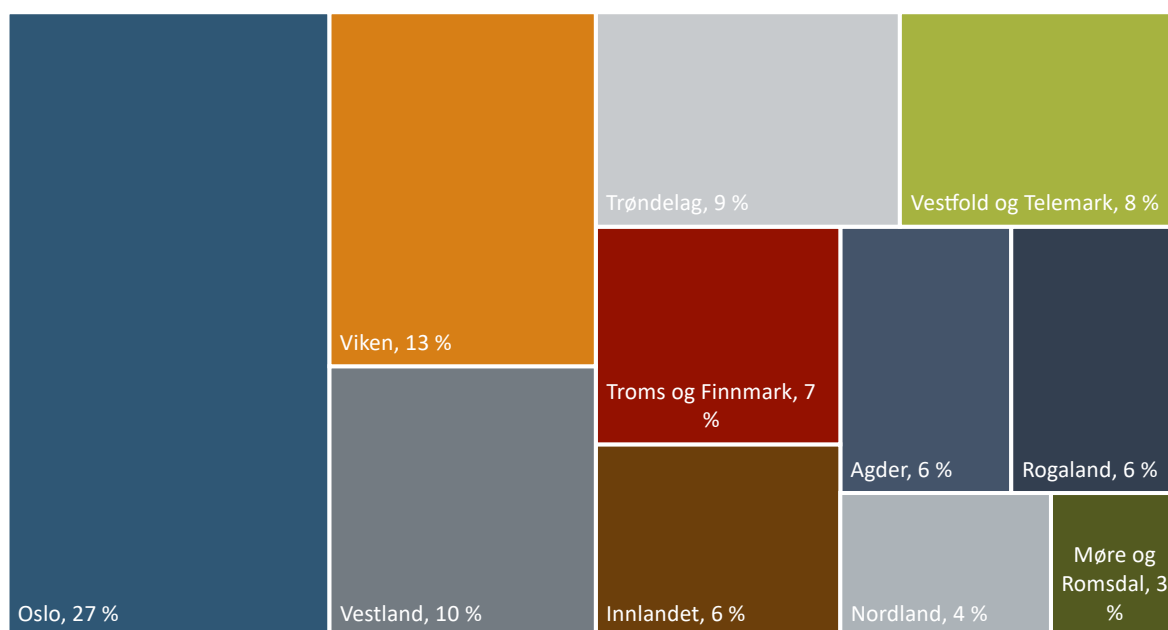
Figur G-8 Andel offentlig støtte for aktørene som har besvart bedrifts-/organisasjonsundersøkelsen i mai 2020. N_{MAI}=579⁹⁶

Respondentene har en god geografisk spredning.

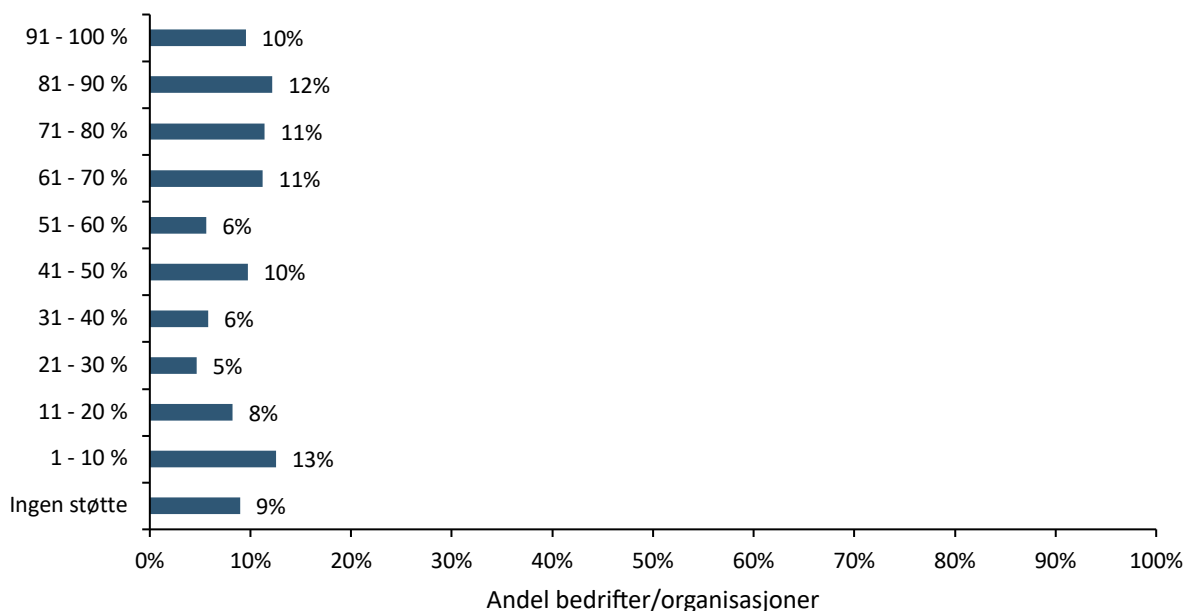
⁹⁶ Dette spørsmålet ble ikke kartlagt på samme måte i MIR-undersøkelsen og vi har derfor ikke tilsvarende tall for musikkaktører i mai.

Figur G-9 Respondentene av bedrifts/organisasjons-undersøkelsen i mai 2020 sin geografiske tilhørighet. N_{MAI}=967

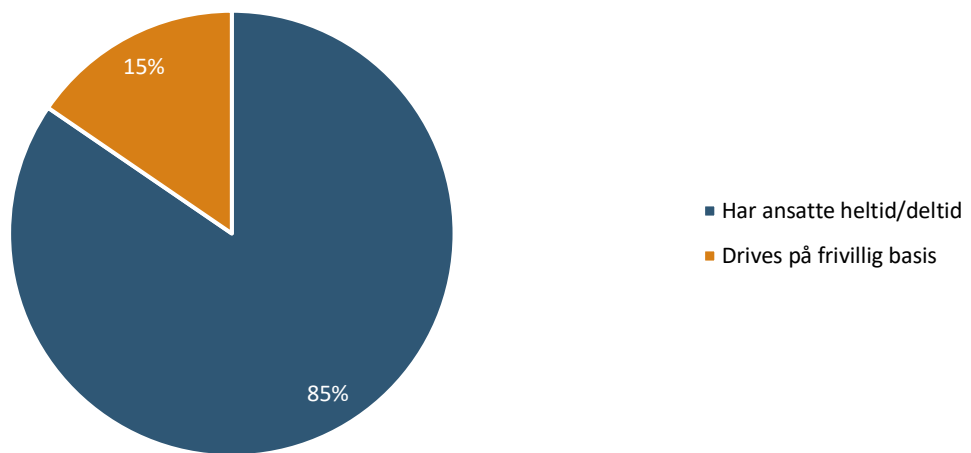
Virksomhetenes inntekter stammer i varierende grad fra offentlige tilskudd/støtte. Som forventet har private selskap en mindre andel av inntektene fra tilskudd, mens offentlig eide har en høyere andel. Stiftelsene har omtrent samme fordeling som totalen.

Figur G-10 Bedrifter/organisasjoner som besvarte undersøkelsen i mai 2020 sin andel av inntekter fra offentlig tilskudd/støtte i 2019. N_{MAI}=534

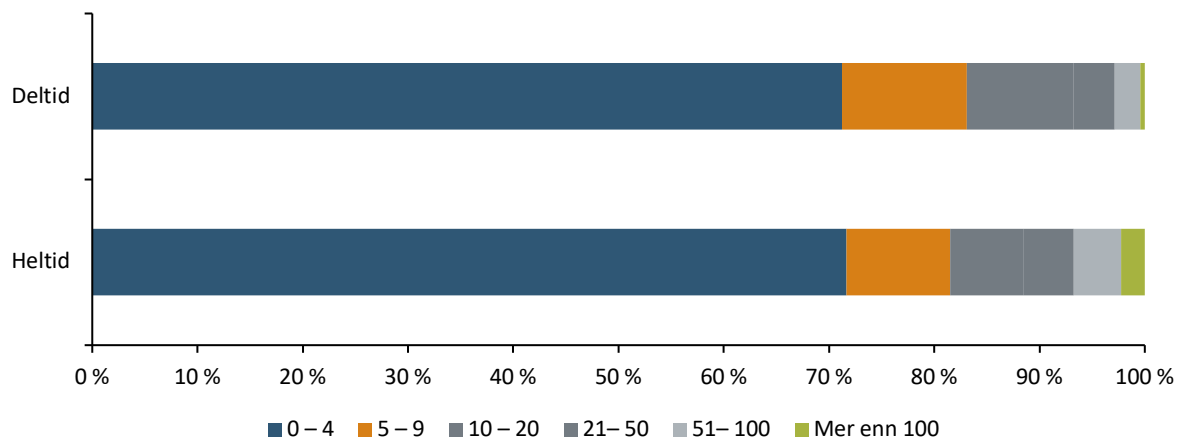
85 prosent av virksomhetene har minst én ansatt, mens de øvrige virksomhetene er drevet på frivillig basis.

Figur G-11 Bedriftene/organisasjoner som besvarte undersøkelsen i mai 2020 inndelt etter hvorvidt de har ansatte eller ikke. N_{Mai}=576

Blant bedriftene/organisasjonene med ansatte har om lag 70 prosent mellom inntil fire heltidsansatte. Blant de samme virksomhetene er det inntil 70 prosent som har inntil fire deltidsansatte. Det er kun to prosent av virksomhetene som har mer enn 100 heltidsansatte.

Figur G-12 Bedriftene/organisasjonene med ansatte gruppert etter antall heltids- og deltidsansatte. N=487

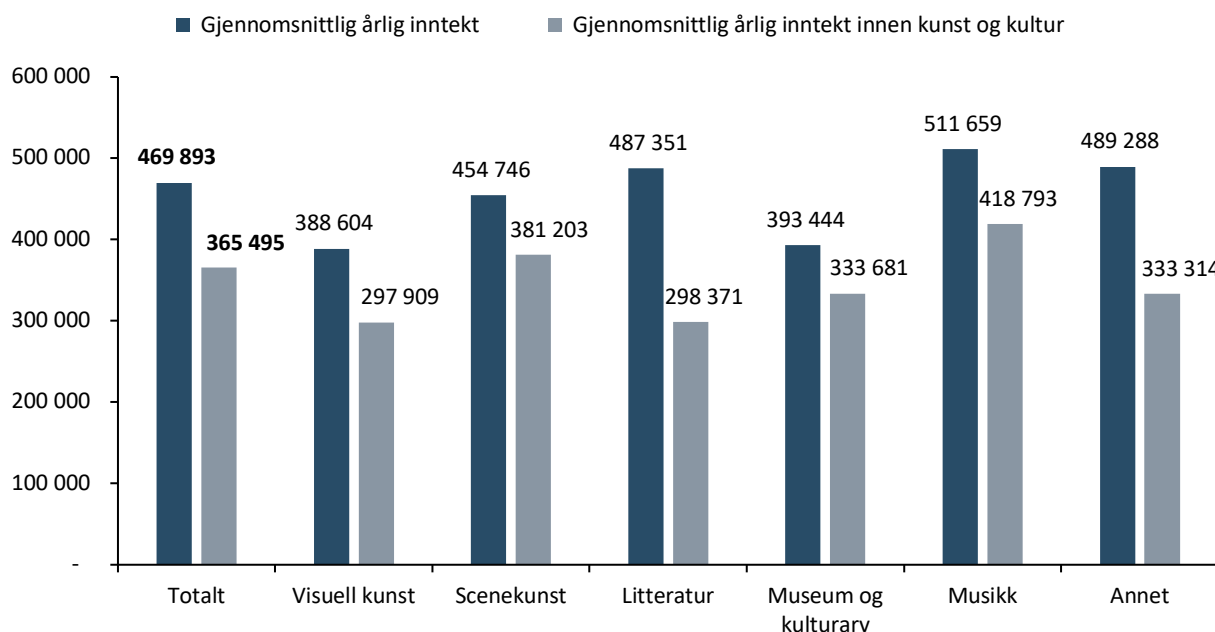
Vedlegg H. Inntekt og omsetning i 2019

I dette vedlegget viser vi hvordan individer og bedrifter/organisasjoner som har besvart undersøkelsene i september og mai 2020 fordeler seg på henholdsvis inntekt og omsetning. Vi presenterer først respondentene i september, deretter respondentene som i september-undersøkelsen også oppgir å ha besvart mai-undersøkelsen, og til slutt respondentene i mai.

September 2020

Vi har bedt individene anslå hvor stor inntekt de har samlet og utelukkende fra kunst- og kulturfeltene. Figuren under viser individenes oppgitte årlige inntekt for 2019 både totalt og fra kunst- og kulturfeltene. Gjennomsnittlig årsinntekt ligger på om lag 470 000 kroner, hvor i gjennomsnitt 75 prosent av inntekten er innen kunst og kultur. Den samlede medianinntekten er på 400 000 kroner, mens medianinntekten innen kunst og kultur er på rett under 300 000. Musikkfeltet er det feltet hvor individene i gjennomsnitt oppgir høyest årlig inntekt, med over 500 000 kroner. Forfattere o.l. oppgir jevnt over høy årlig inntekt på i underkant av 500 000 kroner. Samtidig er det denne gruppen individer som oppgir gjennomsnittlig lavest andel inntekter fra kunst- og kulturfeltene. Dersom man ser på hvordan dette fordeler seg på kjønn oppgir kvinner i gjennomsnitt lavere inntekt både totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt.

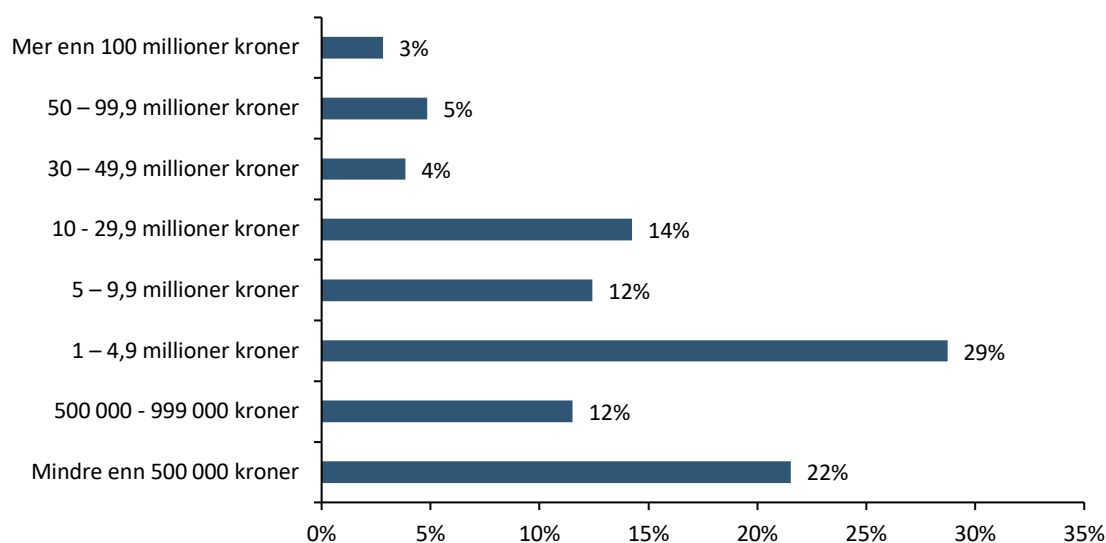
Figur H-1 Individer som besvarte spørreundersøkelsen i september 2020 sitt gjennomsnittlige anslag på årsinntekt i kroner for 2019 innen kunst og kultur, totalt og fordelt på kunst- og kulturfelt. N_{SEPT}=3 168⁹⁷

Som vist i figuren under er det stor variasjon i oppgitt omsetning for 2019 blant bedrifter/organisasjoner som besvarte spørreundersøkelsen i september 2020. Flest innslag finner vi av aktører med mellom 1 og 4,9 millioner i omsetning, etterfulgt av aktører med mindre enn 500 000 kroner i omsetning.

⁹⁷ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

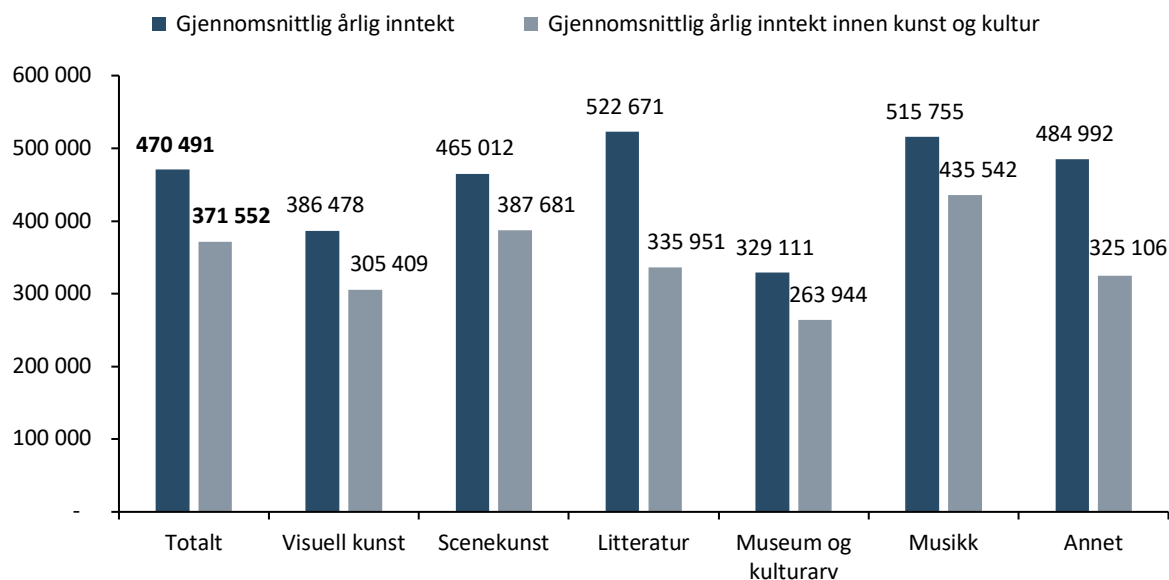
Figur H-2 Bedriftene/organisasjonene som besvarte undersøkelsen i september 2020 etter omsetning i 2019. N=989

Respondentene som oppgir å ha besvart begge undersøkelsene

Dersom vi kun ser på individene som oppga at de har besvart spørreundersøkelsen både i mai og i september 2020 ser vi at fordelingen er relativt lik fordelingen for alle respondenter i september. Forfatterne som har besvart begge undersøkelser oppgir en noe høyere inntekt, og denne ligger tettere opp mot gjennomsnittet for forfattere i mai enn totalt for september. Gjennomsnittlig årlig inntekt er også lavere for ansatte innen museum og kulturarv, men dette representerer et særlig lite utvalg.

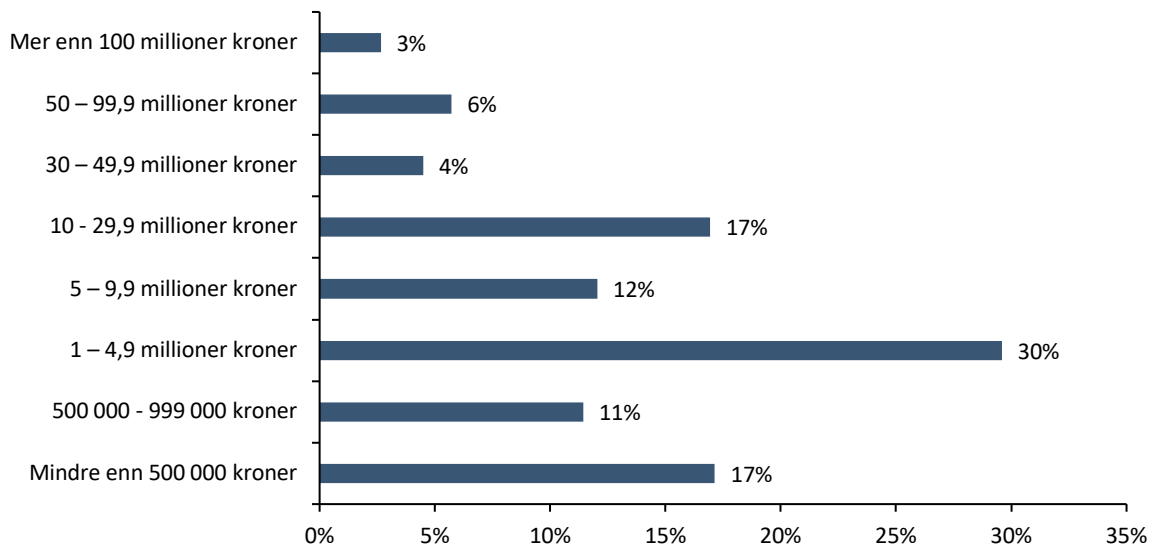
Figur H-3 Gjennomsnittlig oppgitt årsinntekt i kroner for 2019 innen kunst og kultur fordelt på kunstfelt. N=1 426⁹⁸

⁹⁸ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

Dersom vi ser på bedriftene/organisasjonene som har valgt å besvare begge undersøkelsene, er det heller ikke her store variasjoner i hvordan bedriftene fordeler seg på omsetningsstørrelse. Det er noe færre små bedrifter/organisasjoner (under 500 000 kroner i omsetning) som har besvart begge undersøkelsene, mens det er noe flere bedrifter/organisasjoner med en omsetning på mellom 10 og 30 millioner kroner som har besvart begge undersøkelsene.

Figur H-4 Bedriftene/organisasjonene som oppgir å ha besvart undersøkelsene i både mai og september 2020, fordelt på omsetning i 2019. N_{SEPT}=490

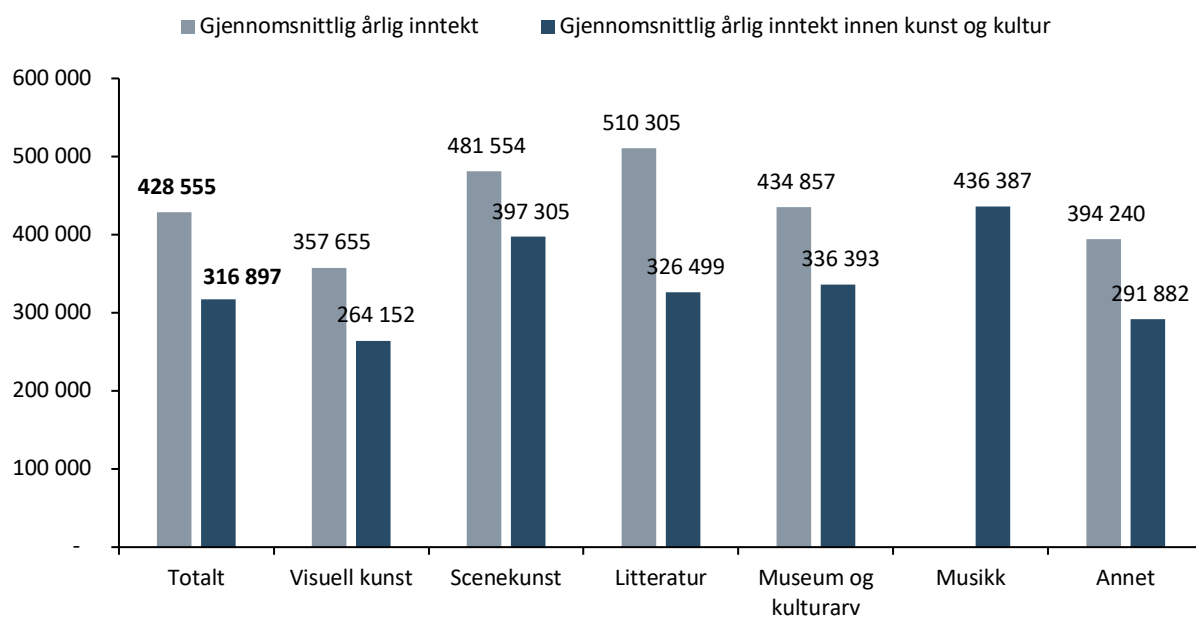

Mai 2020

Figuren under viser individene som besvarte mai-undersøkelsen sin oppgitte årlige inntekt for 2019 totalt og andelen fra kunst og kultur. Gjennomsnittlig årsinntekt ligger på rett over 400 000 kroner, hvor i gjennomsnitt 74 prosent av inntektene er fra kunst- og kulturfeltene. Litteraturfeltet er det feltet med høyest oppgitt årlig inntekt, men også det feltet hvor differansen med inntekt fra kunst og kultur er størst. Også i mai rapporterte kvinner gjennomgående en lavere gjennomsnittlig årsinntekt enn menn.

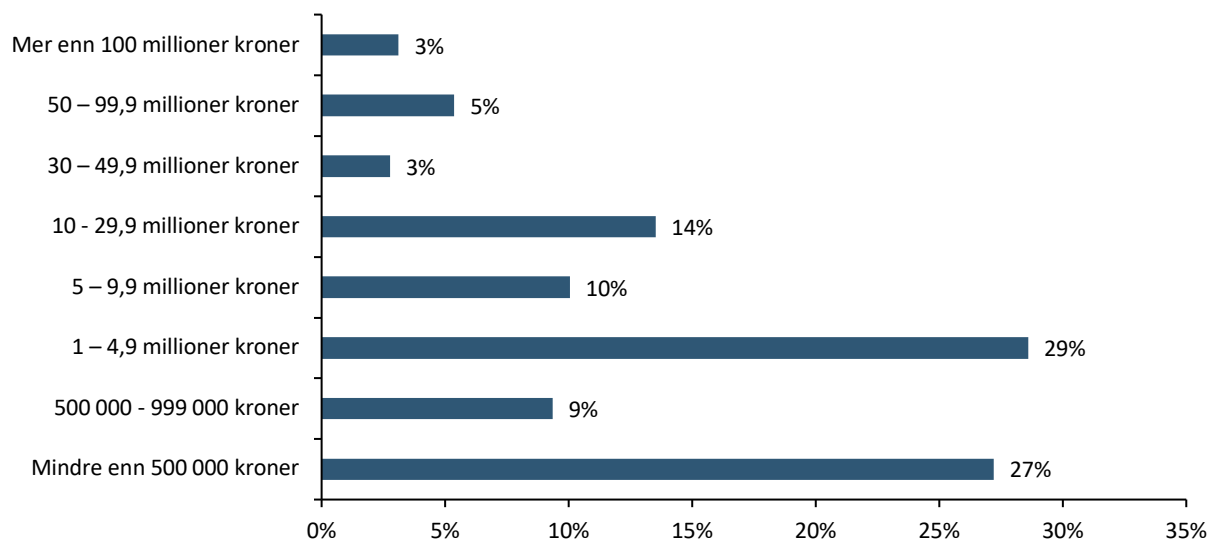

Figur H-5 Gjennomsnittlig oppgitt årsinntekt i kroner for 2019 innen kunst og kultur fordelt på kunstfelt. N_{MAI}=2 155^{99,100}

Som vist i figuren under er det også stor variasjon i oppgitt omsetning for 2019 blant bedrifter/organisasjoner som besvarte spørreundersøkelsen i mai 2020. Igjen finner vi flest innslag av aktører med mellom 1 og 4,9 millioner i omsetning, men der det også er et større innslag av aktører med mindre enn 500 000 kroner i omsetning. Det må sees i sammenheng med at musikkaktørene ikke er med i mai-tallene.

Figur H-6 Bedriftene/organisasjonene som besvarte undersøkelsen i mai 2020 fordelt på omsetning i 2019. N_{MAI}=577¹⁰¹

⁹⁹ Tilsvarende spørsmål ble ikke stilt i MIR-undersøkelsen, vi har hentet gjennomsnittlig musikkrelatert inntekt oppgitt i <https://www.musikkindustrien.no/media/2250555/krise-og-kreativitet-i-musikkbransjen-koronarapport-mir-2020.pdf>, det totale snittet inkluderer derfor ikke musikere.

¹⁰⁰ Individene som har oppgitt «annet» jobber i hovedsak innenfor det audiovisuelle feltet (film og tv) eller tverrfaglig.

¹⁰¹ Tilsvarende spørsmål ble ikke stilt i MIR-undersøkelsen, så tallene inkluderer ikke musikkrespondenter

Vedlegg I. Individens bruk av offentlige tiltak

September 2020

Tabell I-1 Individens svar i september 2020 på «Har du benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?»

	Ja	Nei	Nei, men har tenkt å benytte	Nei, ikke relevant	Kjenner ikke til	N
Dagpenger for selvstendig næringsdrivende fra dag 17 (NAV)	7 %	71 %	1 %	18 %	3 %	3 168
Dagpenger for arbeidsledige (NAV)	8 %	69 %	1 %	22 %	1 %	3 168
Dagpenger for permitterte (NAV)	11 %	65 %	0 %	23 %	1 %	3 168
Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende (ENK, DA/ANS) og frilansere (NAV)	23 %	57 %	3 %	13 %	4 %	3 168
Utsatt MVA (Skatteetaten)	4 %	69 %	0 %	25 %	2 %	3 168
Utsatt forskuddsskatt for næringsdrivende (Skatteetaten)	17 %	66 %	1 %	13 %	2 %	3 168
Beholde tilskudd fra Kulturrådet	11 %	53 %	2 %	28 %	7 %	3 168
Beholde inntekter fra Den kulturelle skolesekken	5 %	57 %	1 %	34 %	4 %	3 168
Kulturdepartementets kompensasjonsordning	3 %	64 %	3 %	18 %	11 %	3 168
Tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet	11 %	62 %	6 %	14 %	6 %	3 168
Sykepenger for frilansere (NAV)	1 %	74 %	0 %	22 %	2 %	3 168
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende (NAV)	3 %	75 %	1 %	19 %	2 %	3 168
Økt antall omsorgsdager for pass av barn (NAV)	7 %	63 %	1 %	27 %	2 %	3 168
Økt antall dager med egenmelding (NAV)	2 %	72 %	1 %	23 %	2 %	3 168
Kommunale/fylkeskommunale tilskudd	8 %	70 %	2 %	15 %	5 %	3 168
Andre tiltak	7 %	71 %	2 %	11 %	9 %	3 168

Mai 2020

Tabell I-2 Individenes svar i mai på «Har du benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?»

Tiltak	Ja	Nei	Nei, men har tenkt å benytte	Nei, ikke relevant	Kjenner ikke til	N
Dagpenger for selvstendig næringsdrivende fra dag 17 (NAV)	10 %	54 %	11 %	21 %	4 %	2678
Dagpenger for arbeidsledige (NAV) ¹⁰²	9 %	63 %	3 %	24 %	1 %	1894
Dagpenger for permitterte (NAV) ¹⁰³	11 %	59 %	2 %	28 %	1 %	1892
Kompensasjon for tapt inntekt for selvstendig næringsdrivende (ENK, DA/ANS) og frilansere (NAV)	13 %	48 %	15 %	16 %	7 %	2686
Utsatt MVA (Skatteetaten)	4 %	56 %	1 %	36 %	3 %	2628
Utsatt forskuddsskatt for næringsdrivende (Skatteetaten)	22 %	55 %	4 %	17 %	3 %	2664
Beholde tilskudd fra Kulturrådet	16 %	37 %	2 %	37 %	8 %	2632
Beholde inntekter fra Den kulturelle skolesekken	7 %	42 %	1 %	47 %	4 %	2625
Kulturdepartementets kompensasjonsordning	1 %	49 %	3 %	31 %	16 %	2615
Tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet	7 %	48 %	9 %	20 %	15 %	2635
Sykepenger for frilansere (NAV)	1 %	60 %	1 %	34 %	4 %	2614
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende (NAV)	3 %	61 %	1 %	30 %	4 %	2619
Økt antall omsorgsdager for pass av barn (NAV)	8 %	49 %	4 %	37 %	2 %	2646
Økt antall dager med egenmelding (NAV)	2 %	59 %	1 %	34 %	5 %	2617
Kommunale/fylkeskommunale tilskudd	5 %	58 %	4 %	19 %	14 %	2629
Andre tiltak	6 %	61 %	2 %	16 %	15 %	2599

¹⁰² Spørsmål om dette tiltaket ble ikke stilt i MIR-undersøkelsen til musikkbransjen.

¹⁰³ Spørsmål om dette tiltaket ble ikke stilt i MIR-undersøkelsen til musikkbransjen.

Vedlegg J. Bedrifter/organisasjoners bruk av offentlige tiltak

September 2020

Tabell J-1 Bedriftene/organisasjonenes svar i september 2020 på «Har din organisasjon benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?»

	Ja	Nei	Nei, men har tenkt å benytte	Nei, ikke relevant	Kjenner ikke til	N
Dagpenger for selvstendig næringsdrivende fra dag 17 (NAV)	7 %	57 %	1 %	34 %	1 %	990
Dagpenger ved permittering i eget AS (NAV)	20 %	50 %	0 %	28 %	1 %	990
2,5 milliarder i tilskudd til unge vekstbedrifter (Innovasjon Norge)	1 %	64 %	1 %	29 %	6 %	990
Utsatt MVA (Skatteetaten)	15 %	58 %	0 %	25 %	2 %	990
Utsatt selskapsskatt (Skatteetaten)	7 %	62 %	1 %	28 %	3 %	990
Utsatt leveringsfrist for skattemelding for næringsdrivende og selskaper (Skatteetaten)	17 %	57 %	1 %	23 %	2 %	990
Lånegaranti for små og mellomstore bedrifter (GIEK)	4 %	67 %	1 %	24 %	3 %	990
Kompensasjonsordningen fra Kulturdepartementet på 300 millioner (Kulturrådet)	17 %	58 %	5 %	18 %	2 %	990
Kompensasjonsordningen for skattepliktige organisasjoner (Kontantstøtten til bedrifter, Skatteetaten)	15 %	58 %	1 %	24 %	2 %	990
Beholde tilskudd fra Kulturrådet	32 %	39 %	3 %	22 %	5 %	990
Beholde inntekter fra Den Kulturelle Skolesekken	7 %	53 %	1 %	36 %	3 %	990
Kompensasjonsordningen fra Lotteri- og stiftelsestilsynet	11 %	56 %	3 %	24 %	5 %	990
Tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet	12 %	64 %	4 %	15 %	5 %	990
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende (NAV)	2 %	63 %	0 %	33 %	2 %	989
Rentestøttefond på 300 millioner (Innovasjon Norge)	0 %	65 %	1 %	28 %	6 %	990
Tilbakeføring av underskudd mot beskattet overskudd i 2018/2019 (Skatteetaten)	1 %	63 %	2 %	29 %	5 %	990
1 milliard via investeringsfondet Investinor	0 %	64 %	1 %	26 %	9 %	990
Økt innovasjonslånsramme (Innovasjon Norge)	1 %	63 %	1 %	28 %	7 %	990
Andre tiltak	14 %	65 %	2 %	12 %	8 %	989

Mai 2020

Tabell J-2 Bedriftene/organisasjonenes svar i mai 2020 på «Har din organisasjon benyttet noen av følgende tiltak fra det offentlige, siden 12. mars 2020 (da restriksjonene kom)?»

	Ja	Nei	Nei, men har tenkt å benytte	Nei, ikke relevant	Kjenner ikke til	N
Dagpenger for selvstendig næringsdrivende fra dag 17 (NAV)	6 %	60 %	3 %	29 %	1 %	699
Dagpenger ved permittering i eget AS (NAV)	18 %	53 %	2 %	25 %	1 %	731
2,5 milliarder i tilskudd til unge vekstbedrifter (Innovasjon Norge)	0 %	60 %	2 %	26 %	12 %	724
Utsatt MVA (Skatteetaten)	15 %	58 %	4 %	20 %	3 %	757
Utsatt selskapskatt (Skatteetaten)	7 %	61 %	3 %	25 %	4 %	745
Utsatt leveringsfrist for skattemelding for næringsdrivende og selskaper (Skatteetaten)	11 %	61 %	4 %	21 %	4 %	771
Lånegaranti for små og mellomstore bedrifter (GIEK)	2 %	68 %	2 %	23 %	5 %	737
Kompensasjonsordningen fra Kulturdepartementet på 300 millioner (Kulturrådet)	7 %	62 %	9 %	17 %	6 %	800
Kompensasjonsordningen for skattepliktige organisasjoner (Kontantstøtten til bedrifter, Skatteetaten)	9 %	57 %	5 %	24 %	5 %	761
Beholde tilskudd fra Kulturrådet	37 %	33 %	6 %	17 %	6 %	804
Beholde inntekter fra Den Kulturelle Skolesekken	11 %	51 %	4 %	31 %	5 %	665
Kompensasjonsordningen fra Lotteri- og stiftelsestilsynet	7 %	54 %	6 %	21 %	12 %	757
Tilskudd til koronatiltak fra Kulturrådet	11 %	52 %	17 %	13 %	8 %	828
Sykepenger for selvstendig næringsdrivende (NAV)	3 %	66 %	0 %	29 %	2 %	693
Rentestøttefond på 300 millioner (Innovasjon Norge)	0 %	61 %	1 %	24 %	14 %	733
Tilbakeføring av underskudd mot beskattet overskudd i 2018/2019 (Skatteetaten)	2 %	60 %	4 %	25 %	9 %	741
1 milliard via investeringsfondet Investinor	0 %	60 %	1 %	22 %	17 %	756
Økt innovasjonslånsramme (Innovasjon Norge)	1 %	63 %	1 %	24 %	11 %	738
Andre tiltak	11 %	58 %	3 %	17 %	12 %	519

Menon Economics analyserer økonomiske problemstillinger og gir råd til bedrifter, organisasjoner og myndigheter.

Vi er et medarbeidereiet konsultentselskap som opererer i grenseflatene mellom økonomi, politikk og marked. Menon kombinerer samfunns- og bedriftsøkonomisk kompetanse innenfor fagfelt som samfunnsøkonomisk lønnsomhet, verdsetting, nærings- og konkurranseøkonomi, strategi, finans og organisasjonsdesign. Vi benytter forskningsbaserte metoder i våre analyser og jobber tett med ledende akademiske miljøer innenfor de fleste fagfelt. Alle offentlige rapporter fra Menon er tilgjengelige på vår hjemmeside www.menon.no.

+47 909 90 102 | post@menon.no | Sørkedalsveien 10 B, 0369 Oslo | menon.no